

- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 12/30
Datum: 14.09.2020

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav (4) Ustava Republike Kosovo, na osnovu člana 4 Uredbe br. 06/2020 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 07/2020, u skladu sa članom 19 Poslovnika Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, je na svojoj sednici održanoj 14. septembra 2020. godine, donela sledeću:

ODLUKU

1. Odobren je konceptni dokument za šemu socijalne pomoći.
2. Ministarstvo rada i socijalnog staranja i druge nadležne institucije dužne su da sprovedu ovu odluku, u skladu sa Poslovníkom Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom potpisivanja.

Avdullah Hoti

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- zamenicima Premijera
- svim ministarstvima (ministrima)
- generalnom sekretaru KPR-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite- Ministry of Labour and Social Welfare

KONCEPT DOKUMENAT

O

Šemi Socijalne Pomoći

Pripremljen od:

**Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite
Departman za Socijalne i Porodične Politike**

Jul, 2020

Sadržaj

Pregled Koncept dokumenta.....	4
Uvod	8
Poglavlje 1: Definicija pitanja	9
Glavno pitanje	146
Uticaji	17
Uzroci	21
Poglavlje 2: Ciljevi.....	26
Poglavlje 3: Opcije	26
Poglavlje 3.1: Opcija bez promene	27
Poglavlje 3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena	27
Poglavlje 3.3: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja zakonskim izmenama	27
Nacrt novog Zakona o šemi socijalne pomoći.....	27
Opcija 3.4: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja zakonskim izmenama.....	31
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja.....	312
Ekonomski uticaji	33
Uticaj na olakšavanje pronalaska radnog mesta.....	33
Društveni uticaji.....	34
Socijalna uključenost: Uticaj na siromaštvo	34
Socijalna uključenost: Pristup programima socijalne zaštite.....	35
Obrazovanje: uticaj na osnovno, srednje, visoko obrazovanje,, stručno usavršavanje i celoživotno učenje.....	36
Upravljanje: Uticaj na tretiranje svake osobe podjednako	37
Upravljanje: Informisanje javnosti o određenim pitanjima	37
Javno zdravlje i bezbednost: Uticaj na život ljudi, kao što su očekivani životni vek ili stopa smrtnosti.....	37
Javno zdravlje i bezbednost: Uticaj na način života, promene ishrane.....	38
Uticaj na osnovna prava.....	39
Dostojanstvo.....	39
Sloboda - pravna, ekonomska ili socijalna zaštita pojedinaca ili porodice.....	40
Lični podaci.....	40
Jednak tretman.....	41
Dečja prava.....	41
Dobra administracija.....	42

Rodni uticaj.....	42
Uticaji na socijalnu jednakost.....	45
Poglavlje 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka	46
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacija	465
Poglavlje 6: Upoređenje opcija	498
Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije.....	49
Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa trima opcijama.....	554
Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci	565
Poglavlje 7.1: Odredbe za nadgledanje i procenu	57
Aneks 1: Obrazac procene za ekonomski uticaj	587
Aneks 2: Obrazac procene socijalnih uticaja	6059
Aneks 3: Obrazac procena za uticaji na životnu sredinu.....	62
Aneks 4: Obrazac procene za uticaj osnovnih prava	64
Aneks	687

Pregled Koncept dokumenta

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokumenta o Šemi Socijalne Pomoći
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite; Departman sa Socijalne i Porodične Politike; Divizija za Socijalnu Pomoć
Kontaktna osoba	Mentor Morina – direktor Departmana za Socijalne i Porodične Politike; email: mentor.morina@rks-gov.net
GPRV	2.2 Pregled pravnog okvira za Šemu Socijalne Pomoći
Strateški prioriteti	Sektorska Strategija MRSZ 2018-2022 Strateški cilj 3: Povećanje socijalne zaštite širenjem i poboljšanjem kvaliteta zaštite i socijalnih i porodičnih usluga, sa posebnim fokusom na ranjive grupe i ravnopravnost polova. Specifični cilj 3.1: Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti pružanjem usluga i integrisanih naknada za žene i muškarce sa socijalnim potrebama i za druge ugrožene grupe.¹ Aktivnost 3. Pregled i izmena-dopuna pravnog okvira o šemi socijalne pomoći.

Odluka	
Ključno pitanje	Glavni problem Šeme Socijalne Pomoći trenutno je veoma ograničen uticaj ŠSP-u u ublažavanju siromaštva, koji je glavni cilj ove šeme. U 2016. godini, ŠSP je uticalo na smanjenju stope siromaštva sa 1.9 procentnih poena, od 16.3% na 14.4%, dok u smanjenju jaza siromaštva sa 1.6 procentnih poena, tj. od 4.8% na 3.3%. Neki od faktora koji doprinose ovom ograničenom uticaju uključuju: (1) ograničenu pokrivenost ŠSP-a; program pokriva samo 35% porodica u najsiromašnijem kvintilu stanovništva; (2) postepena pogoršavanja ciljanja, raspoređivanjem oko 10% troškova u dva najbogatija kvintila kao i izbor 68% siromašnih ljudi u najsiromašnijem kvintilu u 2016. godini; (3) probleme sa sprovođenjem i upravljanjem pravnim okvirom zbog kriterijuma izbora koji nisu u skladu sa karakteristikama i potrebama siromašnih porodica na Kosovu; (4) nedovoljnost mesečnog iznosa ŠSP-a za zadovoljavanje osnovnih potreba korisnika, posebno za velike porodice, kao i niske vrednosti paketa naknada i izuzeća na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a; i (5) nedostatak koordinacije između ŠSP-a i socijalnih službi i onih zapošljavanja, kao i neusklađenost zadnje pomenutih sa potrebama i profilom korisnika ŠSP-a.

¹ Ranjive grupe uključuju grupe ili pojedince koji su lišeni pristupa osnovnim pokazateljima blagostanja, kao što su: pristup zdravstvu, pohađanje obrazovnih ustanova, školska postignuća, finansijski prihod (stopa siromaštva), pristup drugim javnim službama, itd. U praksi, ranjive grupe nisu statične ili jednoobrazne u svim zemljama; u slučaju kosovskih žena, Roma, Aškalija i Egipćana, osobe sa invaliditetom, dugotrajno nezaposlene itd. smatraju se ranjivijim grupama od ostalih grupa stanovništva.

	Većina problema u vezi sa šemom socijalne pomoći proizilazi iz neadekvatnog pravnog okvira, budžetskih ograničenja, kao i nedostatka koordinacije i nedostataka institucionalnih kapaciteta i informacione tehnologije za pružanje integrisanih i socijalnih usluga ŠSP-a i zapošljavanja u cilju aktiviranja i socio-ekonomske uključenosti ugroženih grupa.
Pregled konsultacija	• Departman za rad i zapošljavanje u MRSZ tokom rada u radnoj grupi pokrenulo je pitanje uklanjanja Kategorije II u reformi šeme socijalne pomoći s obzirom na činjenicu da je ovaj stub poslužio kao <i>vrsta</i> kratkotrajne naknade nezaposlenosti za osobe koje su izgubile posao u cilju izbegavanja siromaštva/njihovog prelaska na socijalne slučajeve. • Departman za rad i zapošljavanje u MRSZ preporučilo je da u okviru reforme šeme socijalne pomoći bude uključeno i aktiviranje korisnika ovom šemom putem aktivnih mera tržišta rada i drugih službi zapošljavanja. ○ U cilju podsticanja učešća korisnika ŠSP-a na obukama za stručno osposobljavanje preporučuje se da zadnje pomenute pokrivaju troškove prevoza i ishrane učesnika tokom pohađanja ovih obuka. • Za novi test finansijskih sredstava, Radna grupa je preporučila da se: ○ Prihodi od stipendija za studente ne uključuju u ovom testu – komponenta testa siromaštva – jer je njihov cilj da promovišu razvoj ljudskog kapitala. ○ Samo polovina (50%) prihoda od penzija za osobe sa invaliditetom od 80% ili više izračunavaju u ovaj test. (Beleška: stepen invaliditeta je regulisan zakonodavstvom o regulisanju oblasti invalidnosti. • O novom testu srodnih imovina, Radna grupa je preporučila sledeće tačke: ○ Posedovanje i korišćenje obradivog zemljišta i poljoprivrednih alata, kao i posedovanje stoke treba uključiti u test srodne imovine, jer mogu generisati značajne prihode podnosiocima zahteva/potencijalnim korisnicima ŠSP-a. Učesnici su takođe preporučili da se to treba razmotriti i količini svake od njih treba odrediti tačke da bi se omogućila adekvatna procena. ○ U upitniku testa srodnih imovina treba uključiti i pitanje o tome ukoliko domaćinstvo ima članove koji žive van zemlje i ukoliko neko od članova porodice ima bankarske depozite. ○ Treba izbegavati dupliranje pitanja i pokazatelja koji prikupljaju pitanja o istim problemima u upitniku. ○ Pokazatelj <i>Domaćinstvo poseduje TV u boji</i> treba zameniti sa <i>Domaćinstvo ima LCD TV</i> jer se ovo zadnje više poklapa sa stvarnošću na terenu. ○ Verifikacija podataka o testu finansijskih sredstava treba uključiti razmenu podataka i sa opštinama jer zadnje pomenute takođe pružaju grantove za poljoprivredu kao i radne alate za poljoprivredu. • Učesnici iz Jedinice za kontrolu i nadzor MRSZ-a su preporučili da se sertifikati o pohađanju nastave u višoj srednjoj školi ne bi trebalo da predstavljaju isključujuće kriterijume u fazi apliciranja za šemu socijalne pomoći, jer dovode do toga da se siromašne porodice ne kvalifikuju u šemi. • Radna grupa je preporučila da se u testu siromaštva uključuju eventualne promene sa predviđenim reformama u prikupljanju podataka od strane Agencije za statistiku Kosova, odnosno tranzicijom od prikupljanja podataka o potrošnji domaćinstava (Anketa

	o budžetu domaćinstava) u prikupljanju podataka o prihodima domaćinstava putem ankete EU-SILC². Svi ovi komentari su uzeti u obzir u Koncept dokumentu (K)D. Oni koji su detaljniji biće uzeti u obzir u fazi izrade primarnog i sekundarnog zakonodavstva u skladu sa Akcionim planom ovog Koncept dokumenta. Glavne aktivnosti koje su sprovedene tokom procesa konsultacija i komunikacije za izradu konceptualnog rada su: 1. Dana 26.03.2019. Održan je sastanak sa CSR-ovima, resornim Ministarstvima (MZ, MF, MONT, Fondom Zdravstvenog Osiguranja, Energetskim Regulatorom, Regulatornim Organom za vodne usluge), NVO-ima u oblasti socijalne zaštite. I socijalne usluge, donatori (UNICEF, Svetska Banka, UNDP); 2. Dana 10.05.2019. Sastanak sa Opštinama / CSR-ovima, resornim Ministarstvima i donatorima; 3. Dana 13.06.2019. Godine, u pismenim konsultacijama, Nacrt je prosleđen na komentar opštinama / CSR-ovima, resornim Ministarstvima i donatorima; 4. Dana 26.07.2019g odine, u pismenim konsultacijama, Nacrt je prosleđen na Komentar opštinama / CSR-ovima, resornim ministarstvima i donatorima; 5. Dana 26-28.07.2019., Radionica sa opštinama / CSR-ovima, resornim ministarstvima i donatorima; 6. Dana 30.08.2019. Konferencija za štampu ministra MRSZ-a za izdavanje koncepta papira za javnu konsultaciju svim zainteresovanim stranama;³ 7. 30.08.2019 -20.09.2019., Koncept Dokumentat je bio na javnoj raspravi za sve zainteresovane strane;⁴ 8. 30.11.2019. Održana je radionica sa direktorima CSR-a i vodiča ŠSP-a kroz CSR-a. Tokom javnog savetovanja dobili smo komentare od: 1. Agencije za Polnu Ravnopravnost (ARR) 2. Mehanizam Zakonodavnog Pregleda (MZP) 3. Ministarstvo Nauke i Tehnologije za Obrazovanje (MONT) 4. Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja (MPŠRR) 5. Vladina Sekretarijat za Koordinaciju (GCS) 6. Centar za Socijalni Rad u Podujevi 7. UNHCR-a, 8. Kosovski Program za Građanska Prava (KPGP / K), UNHCR-ov partner za implementaciju (isti komentari sa UNHCR-om); 9. Partnerska Nevladina Organizacija "Advancing Together" (AT UNHCR-a zajedno napreduje (AT) na Kosovu (isti komentari sa UNHCR-om) 10. OEBS Od gore navedenih organizacija / institucije dobili smo svega 25 komentara, od kojih je 17 su u potpunosti prihvaćeno (3 od njih su odobrenje Konceptdokumenta), a 8 je
--	---

² EU Statistics on Income and Living Conditions (Shqip: Statistikat e BE-së mbi të Hyrat dhe Kushtet e Jetesës).

³ <https://mpms.rks-gov.net/ministri-recica-lanson-ne-konsultime-publike-koncept-dokumentin-per-skemen-e-ndihmes-sociale/>

⁴ <http://konsultimet.rks-gov.net/viewConsult.php?ConsultationID=40767>

	delimično prihvaćeno (<i>pitanja navedena u nekim od njih su detaljna i biće razmatrana u fazi izrade primarnog i sekundarnog zakonodavstva</i>)
Predložena opcija	Opcija 3 o poboljšanju sprovođenja i izvršenja sa zakonskim izmenama: Izrada novog zakona o šemi socijalne pomoći. Ova opcija predviđa reviziju zakona i uklanjanje kategorijskih filtera, reviziju postupka izbora/ciljanja korisnika kroz novi test o siromaštvu, reviziju stope ekvivalentnosti za obračun mesečnog iznosa ŠSP-a na osnovu veličine i demografske strukture domaćinstava (broja odraslih i broja dece), odnosno korišćenje optimalnih stopa ekvivalencije, i dečjih dodataka od 10 evra/mesečno za svako dete mlađe od 18. godina.

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	18 miliona evra dodatnih troškova godišnje za uplate iz ŠSP-a, od čega će 8 miliona evra pokriti zakonske reforme u ŠSP, dok 10 miliona će biti namenjeno za dečje dodatke. Predviđeno je da će ukupni godišnji troškovi u šemi iznositi 50 miliona evra od 32 miliona evra koliko ih je trenutno. Ovi troškovi ne uključuju budžetske implikacije za beneficije i izuzeća od plaćanja drugih uplata na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a.
Ekonomski uticaji	Uticaj na olakšavanje pronalaska radnog mesta samo za korisnike ŠSP-a.
Društveni uticaji	Uticaj na siromaštvo; Uticaj na pristup šemama socijalne zaštite; Uticaj na obrazovanje; Uticaj na upravljanje; Uticaj na zdravlje i javnu bezbednost.
Ekološki uticaji	Nema relevantnih očekivanih uticaja u ovoj kategoriji
Uticaji na osnovna prava	Uticaj na dostojanstvo; Uticaj na slobodu – pravnu, ekonomsku ili društvenu zaštitu porodice ili pojedinca; Uticaj na lične podatke; Uticaj na jednak tretman i ne diskriminaciju ; Uticaj na dečja prava; Uticaj na dobro upravljanje.
Međusektorski uticaji	Polni uticaj; Uticaj na socijalnu jednakost; Uticaj na mlade.
Administrativne takse za kompanije	Ne važi.
Test MSP-a	Test MSP-a, se ne primenjuje, jer se ne odnosi na ovu oblast.

Sledeći koraci	
Kratkoročni	Izrada primarnog i sekundarnog zakonodavstva o šemi socijalne pomoći
Srednjoročni	Izgradnja kapaciteta za implementaciju novog pravnog okvira Šeme socijalne pomoći; Razvoj modela za pružanje integrisanih usluga i upravljanje predmetima i izgradnja kapaciteta za njegovo upravljanje; Priprema socijalnog registra; Izrada pravila i procedura za aktiviranje korisnika ŠSP-a i razvoj relevantne IT infrastrukture

Uvod

Tabela 1 Tabela sa opštim informacijama o Koncept dokumentu

Naslov	Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći
Nadležno ministarstvo	Ministarstvo rada i socijalne zaštite; Departman za socijalne i porodične politike; Divizija za socijalnu pomoć
Kontaktna osoba	Mentor Morina – direktor Departmana za socijalne i porodične politike; email: mentor.morina@rks-gov.net
GPRV	2.2 Pregled pravnog okvira za šemu socijalne pomoći
Strateški prioritet	Sektorska strategija MRSZ 2018-2022 Strateški cilj 3: Povećanje socijalne zaštite kroz širenje i poboljšanje kvaliteta zaštite i socijalnih i porodičnih usluga, sa posebnim fokusom na ranjive grupe i ravnopravnost polova. Specifični cilj 3.1: Smanjenje siromaštva i socijalnog isključenja pružanjem usluga i integrisanih beneficija za socijalno ugrožene žene i muškarce i druge ugrožene grupe. Aktivnost 3. Revizija i izmena-dopuna pravnog okvira o Šemi socijalne pomoći.
Radna grupa	1. DSPP- Ylfete Ramosaj-Abazi, odgovorna zvaničnica 2. DSPP- Fehmi Ibrahim, član 3. DSPP - Valbona Rrahmani, članica 4. DPP - Leunora Zylfijaj, članica 5. DP – Veli Lecaj, član 6. AZRK- Shpëtim Kalludra, član 7. DIKP – Alban Sadiku, član 8. PD - Zemrie Limaj, članica 9. PD- Gjylinaze Gola, članica 10. DBF - Nexhat Sylja, član 11. DKJ – Ismail Gashi, član 12. DPP – Ylber Aliu, član 13. DSPP – Labinot Zogjani, član 14. PK/KP – Nehat Pllana, član 15. KSV- Mirlinda Lushtaku, članica 16. MF – Atifete Jakupaj, članica 17. ARP – Leonora Selmani, članica 18. MONT- Merita Jonuzi, članica 19. MZ – Arsim Qavdarbasha, član 20. HDU „Majka Tereza” – Zef Shala, član 21. UNICEF- Dren Rexha, član 22. UNDP – Alban Kryeziu, član 23. Svetska banka – Erëblina Elezaj (stručnjak), članica 24. ODZSZ – Vlora Limani, članica 25. ODZSZ – Osmon Velju, član 26. CSR – Kimete Mehana, članica 27. CSR– Ibrahim Gashi, član

Dodatne informacije	Agencija za statistiku Kosova i Svetska banka. April 2017. godine. Siromaštvo u potrošnji u Republici Kosovo u periodu 2012-2015. http://ask.rks-gov.net/media/3186/stat-e-varferise-2012-2015.pdf Agencija za statistiku Kosova. Statistike socijalne zaštite 2017. http://ask.rks-gov.net/media/3964/statistikat-e-mir%C3%ABqenies-sociale-2017.pdf Svetska banka. 2019. <i>Studija o Šemi socijalne pomoći: Procena i opcije za reformu (Na engleskom jeziku)</i>. Vašington, D.C. : Grupa Svetske banke. http://documents.worldbank.org/curated/en/994991557470271998/Kosovo-Social-Assistance-Scheme-Study-Assessment-and-Reform-Options Svetska banka. 2018. Oslobođanje od plaćanja doprinosa socijalnog zdravstvenog osiguranja: Procena kapaciteta centara za socijalni rad (CSR) na Kosovu. Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite (MRSZ). Sektorska strategija 2018-2022. https://mpms.rks-gov.net/wpdm-package/strategija-sektoriale-2018-2022/ Drugi podaci korišćeni u KD: Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite (MRSZ). Administrativni podaci iz baze podataka ŠSP-a, 2016. 2017. i 2019. godine. Agencija za Statistiku Kosova. Anketa o budžetu domaćinstava (ABD) 2016, baza podataka.
---------------------	--

Poglavlje 1: Definicija pitanja

Ovaj Koncept dokumenta (KD) ima za cilj reformisanje Šeme Socijalne Pomoći radi poboljšanja uticaja šeme na ublažavanje siromaštva i proširenje uključivanja siromašnih porodica u šemi. Kao aktivnost, reforma pravnog okvira šeme socijalne pomoći je uključeno iu Sektorskoj strategiji MRSZ 2018-2022 zajedno sa drugim aktivnostima, za postizanje trećeg strateškog cilja ovog dokumenta: „*Povećanje socijalne zaštite proširenjem i poboljšanjem kvaliteta zaštite i socijalnih i porodičnih usluga, sa posebnim fokusom na ranjive grupe i ravnopravnost polova*”.

Glavni problem u šemi socijalne pomoći trenutno predstavlja veoma ograničeni uticaj ŠSP-a na ublažavanje siromaštva, koji je glavni cilj ove šeme. U 2016. godini, ŠSP je uticala na smanjenje stope siromaštva sa 1.9 procentualnih poena (od 16.3% na 14.4%), dok u smanjenju jaza siromaštva sa 1.6 procentualnih poena (od 4.8% na 3.3%).

Neki od faktora koji doprinose ovom ograničenom uticaju uključuju: (1) ograničenu pokrivenost ŠSP-a; program pokriva samo 35% porodica u najsiromašnijem kvintilu stanovništva; (2) postepeno pogoršavanje ciljanja, raspoređivanjem oko 10% troškova u dva najbogatija kvintila kao i izbor 68% siromašnih ljudi u najsiromašnijem kvintilu u 2016. godini; (3) probleme sa sprovođenjem i upravljanjem pravnim okvirom zbog kriterijuma izbora koji nisu u skladu sa karakteristikama i potrebama siromašnih porodica na Kosovu; (4) nedovoljnost stope profita za pokrivanje osnovnih potreba korisnika, posebno velikih porodica, kao i

niske vrednosti paketa naknada i izuzeća na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a; i (5) nedostatak koordinacije između ŠSP-a, socijalnih službi i onih zapošljavanja, kao i neusklađenosti zadnje pomenutih sa potrebama i profilom korisnika ŠSP-a.

Pored ograničenog budžeta ŠSP-a koji je u poslednjoj deceniji čak i smanjen, ograničena pokrivenost, nedovoljnost mesečnog iznosa (posebno za velike porodice) da bi se zadovoljile najosnovnije potrebe i problemi sa tačnošću izbora korisnika uglavnom proizilaze iz neadekvatnog dizajna pravnog okvira ŠSP-a koji ne odgovara karakteristikama i potrebama siromašnih na Kosovu.

Neki od glavnih problema sa pravnim okvirom uključuju kriterijume isključenja u izboru, posebno za Kategoriju II, kako bi porodica imala najmanje jedno dete mlađe od 5 godina i samo jednog člana porodice sposobnog za rad i registrovanog kao nezaposleni, koje mnogim siromašnim porodicama onemogućuje dobijanje naknade iz ŠSP-a. Ova dva kriterijuma takođe stvaraju probleme u primeni pravnog okvira, jer mnoge porodice iz Kategorije II korisnika su primorane da menjaju status članova porodice da bi prešli u Kategoriju I nakon što malo dete dostigne starost od 5 godina i/ili da nisu zaposleni ili da su zaposleni u neformalnoj ekonomiji da ne bi izgubili pravo na naknadu kada najstarije dete u porodici dostigne 18 godina života. Takođe, test siromaštva nije u skladu sa profilom siromaštva na Kosovu ili sa potrebama siromašnih, što utiče na ograničenje pokrivenosti i mnoge siromašne porodice ostavlja van šeme. Mesečni iznos ŠSP-a pada srazmerno povećanoj vrednosti porodice, onemogućavajući pokrivanje osnovnih potreba ishrane, posebno za ove porodice. Niska vrednost paketa izuzeća, usluga, i drugih beneficija na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a u kombinaciji sa niskim mesečnim iznosom nisu dovoljna za podizanje porodica korisnika iznad granice siromaštva.

Neki od drugih faktora koji utiču na glavni problem se odnose na nedostatke institucionalnih kapaciteta i informacione tehnologije ne samo u pogledu primene i upravljanja ŠSP-om, već i pružanjem integrisanih usluga zapošljavanja, socijalnih usluga i ŠSP-a za omogućavanje aktiviranja korisnika i socio-ekonomsku integraciju kao i smanjenje zavisnosti od ŠSP-a. Aktiviranje korisnika ŠSP-a pored gore navedenih razloga takođe se ometa budžetskim ograničenjima o aktivnim merama tržišta rada i nedostatka prilagođavanja programa, potreba i karakteristika korisnika ŠSP-a.

Tabela 2. Relevantni dokumenti politika, zakoni i podzakonski akti

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Veza sa politikom ili dokumentom planiranja putem interneta ili podzakonskim aktima u Službenom listu	Državna institucija-(e) odgovorna-(e) za sprovođenje	Uloga i zadaci institucije(a)
Zakon br. 2003/15 o šemi socijalne pomoći na Kosovu Zakon br. 04/L-96 o izmenama i dopunama Zakona br. 2003/15 o šemi socijalne pomoći na Kosovu	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2460 https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2826	Ministarstvo rada i socijalne zaštite (MRSZ) MF CSR	- Izrada strategija i politika - Izrada i odobrenje pravne infrastrukture - Praćenje i revizija primene ŠSP-a - Obezbeđivanje budžeta

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Administrativno uputstvo br. 04/2013 o procedurama podnošenja zahteva za socijalnu pomoć	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10204	MRSZ ODZSZ CSR	- Regulisanje i definicija procedura za podnošenje zahteva za dobijanje socijalne pomoći. - Sprovođenje istih procedura za priznavanje ili nepriznavanje prava na socijalnu pomoć
Administrativno uputstvo (MRSZ) br. 11/2013 o procedurama rada lekarske komisije za podnosiocе zahteva za socijalnu pomoć u prvoj kategoriji	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10310	MRSZ KM CSR	- Regulisanje radnih procedura, kriterijuma i metodologije ispitivanja i utvrđivanja zdravstvenog stanja podnosioca zahteva za socijalnu pomoć u prvoj kategoriji. - Sprovođenje procedura za procenu i predstavljanje socijalne pomoći u prvoj kategoriji
Administrativno uputstvo br. 15/2012 o obračunu mesečnog iznosa socijalne pomoći Administrativno uputstvo (MRSZ) br. 04/2017 o izmeni i dopuni Administrativnog uputstva br. 15/2012 o obračunu mesečnog iznosa socijalne pomoći	https://mpms.rks-gov.net/epdm-package/udhezimi-administrativ-nr-15-2012-pdf/ https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=14579	MRSZ MF Opština CSR Ugovorene banke za distribuciju ŠSP-a	- Planiranje budžeta. - Obezbeđivanje budžeta. - Usklađivanje mesečnog iznosa socijalne pomoći sa indeksom potrošačke korpe i donošenje odluke o visini mesečnog iznosa za porodice korisnice socijalne pomoći. - Upravljanje šemom socijalne pomoći. - Distribucija socijalne pomoći.
Administrativno uputstvo br. 06/2013 o obračunu materijalnih i nematerijalnih dobara kao i za obračunljivih i neobračunljivih prihoda	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10230	MRSZ CSR	- Određivanje kriterijuma za obračunavanje materijalnih i nematerijalnih dobara kao i obračunljivih i neobračunljivih prihoda - Procena socijalno-ekonomskog stanja porodica koje podnose zahtev za socijalnu pomoć.
Administrativno uputstvo br. 16 / 2013 o određivanju uslova i kriterijuma za ostvarivanje socijalne pomoći za strance u Republici Kosovo Administrativno uputstvo br. 05/2017 o izmenama i dopunama Administrativnog uputstva br. 16/2013 o određivanju uslova i kriterijuma za ostvarivanje socijalne pomoći za strance u Republici Kosovo	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10350	MRSZ	- Uređivanje i određivanje postupaka za podnošenje zahteva za socijalnu pomoć za strance koji žive u Republici Kosovo - Primena istih postupaka za priznavanje ili nepriznavanje prava za socijalnu pomoć za strance koji žive u Republici Kosovo

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Administrativno uputstvo br. 08/2010 O administrativnim procedurama za povraćaj isplata od korisnika šeme socijalne pomoći primljene bez zakonske osnove Administrativno uputstvo br. 03/2017 o izmeni i dopuni Administrativnog uputstva br. 08/2010 o administrativnim procedurama za povraćaj isplata od korisnika šeme socijalne pomoći primljene bez zakonske osnove	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=7904	MRSZ MP CSR	- Kontrola i inspekcija korisnika socijalne pomoći. - Osnivanje ad-hoc komisija za identifikaciju porodica koje koriste socijalnu pomoć bez zakonske osnove, prekid socijalne pomoći nakon službenog utvrđivanja i pokretanja postupaka za vraćanje nezakonitih isplata.
Administrativno uputstvo br. 12/2013 o utvrđivanju procedura za isplatu jednokratne socijalne pomoći	https://mpms.rks-gov.net/epdm-package/udhezimi-administrativ-nr-12-2013-pdf/	MRSZ CSR	- Donošenje odluke za ispunjavanje trenutnih ad-hoc zahteva za porodice i pojedince kojima je potrebna socijalna pomoć. - Planiranje budžeta za isplatu jednokratne socijalne pomoći. - Primena istih kriterijuma i procedura za sve podnosiocima zahteva za jednokratnu pomoć.
Administrativno uputstvo br. 08/2014 o sastavu, odgovornostima i funkcionisanju komisija drugog stepena za razmatranje i odlučivanje podnesaka i žalbi	https://mpms.rks-gov.net/wpdm-package/udhez-admin-nr-08-2014-pdf/	MRSZ	Određivanje komisija za upravljanje i dokazivanje podnesaka i žalbi podnosioca kojima je kršeno bilo koje pravo iz važećih zakona MRSZ-a.
Administrativno uputstvo br. 01/2010 o postupcima za delegiranje odgovornosti za šemu socijalne pomoći	www.kryeministri-ks.net/repository/docs/UA_nr.01-2010_per_procedurat_per_delegimin_e_per_gjegiesive_per_skemen_e_ndihmes_sociale.pdf	MRSZ MALS MF Opštine CSR	- Delegiranje odgovornosti u opštine za upravljanje šeme socijalne pomoći - Planiranje godišnjeg budžeta - Koordinacija opšteg procesa delegiranja usluga socijalne pomoći u opštine prema važećem zakonodavstvu. - Upravljanje šeme socijalne pomoći pod nadzorom MRSZ-a.
Administrativno uputstvo br. 12/2007 o osnivanju i funkcionisanju komisije za žalbe na drugom stepenu za socijalne pomoći	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=7534	MRSZ CSR	- Osnivanje Komisije za razmatranje žalbi drugog stepena vezano za socijalne pomoći. - Sprovođenje odluka komisije za žalbe drugog stepena u zakonskom roku.

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Administrativno uputstvo br. 05/2013 o procedurama i način prijave nezaposlenih i posao tražioca u kancelarijama zapošljavanja kao i dokazima za angažovanja za pronalaženje posla prema vremenskim rokovima	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10217	MRSZ Odeljenje za rad i zapošljavanje (ORZ) KZ	• Obaveštenje nezaposlenih o mogućnostima i uslovima za zapošljavanje. • Pružanje sledećih usluga: evidencija nezaposlenih i posao tražioca, stručno savetovanje i uputstvo u karijeri, priprema i posredovanje pri zapošljavanju, podrška samozapošljavanju, usklađivanje ponude i potražnje za slobodna radna mesta, davanje izjave o nezapošljavanju i informisanje i savetovanje za stručno osposobljavanje i usavršavanje.
Administrativno uputstvo br. 03/2013 o postupcima registracije, sertifikaciju i aktivne potrage za zaposlenjem nezaposlenih koji se prijave za šemu socijalne pomoći	https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10158	MRSZ (OSPP, ORZ) Kancelarije za zapošljavanje CSR	• Provera da li je trajanje i posvećenost pronalaženju posla kod nezaposlenih (korisnik druge kategorije ŠSP) tri meseca i uključuje aktivne mere na tržištu rada (CSS). • Registracija i registracija nezaposlenih, izdavanjem Deklaracije o nezaposlenosti, za sve zainteresovane da se prijave u SNS (PO). • Pripremiti i preduzeti aktivne mere zapošljavanja i stručnog osposobljavanja za sve nezaposlene koji se prijavljuju za SNS (PA). • pružanje podrške nezaposlenima (korisnici SNS druge kategorije) za angažovanje u programima zapošljavanja i stručnog osposobljavanja (PA). • Upravljanje i administracija podataka o nezaposlenim i tražiocima posla na celoj teritoriji Kosova. • Odluka o priznavanju ili ne priznavanju prava na socijalnu pomoć.
Strategija za uključivanje romskih i aškalijских	https://kryeministries.net/documents/st	Kancelarija premijera	

zajednica u Kosovsko društvo 2017-2021	rategjia-per-perfshirjen-e-komuniteteve-rom-dhe-ashkali-ne-shoqerine-kosovare-2017-2021/	Republike Kosovo / Kancelarija za dobro upravljanje	• Koordinira pitanja ljudskih prava sa svim ministarstvima i opštinama • Daje savete vladi, priprema nacрте politika, prati preporuke ombudsmana i primenu strategije za ljudska prava • pruža savete premijeru i relevantnim jedinicama OPM-a u oblastima dobre uprave, ljudskih prava, jednakih mogućnosti i pitanja borbe protiv diskriminacije; • Izrađuje nacрте politika u oblasti dobrog upravljanja, ljudskih prava, jednakih mogućnosti i pitanja protiv diskriminacije, preispituje akcione politike, nacрте zakona koje su pripremila vladina tela u skladu sa standardima ljudskih prava u vlasti i dobre prakse upravljanja u saradnji sa advokatskom kancelarijom, i savetuje i daje preporuke premijeru i nadležnim ministarstvima, prema okolnostima.
Lokalni opštinski akcioni planovi za uključivanje pripadnika Kosovskih Roma, Aškalija i Egipta	https://keen-ks.net/sq/publikimet/plane-lokale-te-veprimit-per-komunitete/	Opštine: Kosovo Kosovo, Prizren, Gračanica, Gjakova, Uroševac, Lipjan	
Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (čl. 22. i 25.)	https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/	Vlada Republike Kosova	• Garantovanje prava na socijalnu sigurnost svakom članu društva ostvarivanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava potrebnih za njegovo dostojanstvo i nezavisni razvoj • Garantovanje prava na adekvatan životni standard koji omogućava svakom zdravlju i dobrobiti svake osobe i njegove porodice, uključujući hranu, odeću, sklonište, medicinske i socijalne usluge i pravo na osiguranje u slučaj nezaposlenosti, invalidnosti, starosti itd. Ili nedostatak preživljavanja zbog okolnosti koje su van njegove / njene kontrole; ○ Majke i deca treba da imaju posvećenu potpornu negu.

Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena	https://www.un.org/womenwatch/daw/ceda/text/econvention.htm	Vlada Republike Kosova	• Preduzeti sve neophodne mere za otklanjanje diskriminacije žena u drugim oblastima ekonomskog i društvenog života kako bi se na osnovu jednakosti žena i muškaraca obezbedila ista prava, naročito: - o Pravo na porodične pogodnosti / davanja (član 11. stav a).
Konvencija o pravima dece	https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx	Vlada Republike Kosova	• Priznati pravo svakog deteta na korišćenje socijalnog osiguranja, uključujući socijalno osiguranje, i preduzeti sve neophodne mere da se to pravo u potpunosti ostvari u skladu sa važećim zakonom; • Davanja davanja, gde je to prikladno, treba dati na osnovu dečjih resursa i okolnosti i osobe odgovorne za brigu o deci, i uzeti u obzir druge faktore koji se odnose na primenu deteta ili drugih koji ga zastupaju.
Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije	https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cerd.aspx	Vlada Republike Kosova	• Zabrana i uklanjanje rasne diskriminacije svih oblika i garantovanje jednakih prava svima, bez obzira na rasu, boju ili etničko ili nacionalno poreklo, pred zakonom, sa posebnim naglaskom na uživanje sledećih prava: (a) Pravo na jednak tretman na sudu i drugim pravosudnim organima; (b) Pravo na bezbednost i zaštitu od fizičkog nasilja koje vrše vladini službenici ili bilo koji pojedinac, grupa ili institucija; (c) Politička prava, posebno pravo kandidiranja na izborima - pravo glasa i kandidiranja na izborima - na osnovu općeg biračkog prava, učešća u vlasti i angažovanja u radu. javnosti na svim nivoima, kao i jednak

			pristup javnim uslugama; (d) Ostala građanska prava (i-ik) _; (e) ekonomska, socijalna i kulturna prava (i-vi) i (f) pravo pristupa javnim mestima i uslugama, uključujući prevoz, hotele, restorane, kafiterijama , pozorišta i parkove.
Evropska Socijalna Povelja	https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/163/declarations?p_auth=5B8MS2Xh	Vlada Republike Kosova	Garantovanje prava na socijalnu i medicinsku pomoć.
Povelja o osnovnim pravima u Evropskoj uniji	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN	Vlada Republike Kosova	• Garantovanje prava porodica na pravnu, ekonomsku i socijalnu zaštitu; • Priznavanje i poštovanje prava na socijalnu pomoć i stanovanje kako bi se osigurao adekvatan opstanak za one kojima nedostaju resursi.
Okvirna Konvencija Saveta Evrope za zaštitu Nacionalnih Manjina	https://www.coe.int/en/web/minorities/home	Vlada Republike Kosova	

Glavno pitanje

Šema socijalne pomoći (ŠSP) je glavni program socijalne pomoći na Kosovu. U 2017. godini 88%⁵ sredstava za socijalnu pomoć⁶ potrošeno je iz ove šeme. ŠSP je jedini program koji ima za cilj smanjenje siromaštva na Kosovu a pre svega, je i jedini program koji koristi prihod i imovinu domaćinstava za identifikaciju korisnika.

Glavni problem šeme socijalne pomoći trenutno je vrlo ograničen uticaj ŠSP-a na ublažavanje siromaštva, što je i glavna svrha ove šeme. U 2016. godini, ŠSP je uticala na smanjenje stope siromaštva za 1,9 procentna poena, sa 16,3% na 14,4%, uz smanjenje jaza siromaštva za 1,6 procentna poena, sa 4,8% na 3,3% (Svetska banka 2019, str. 43).

Zbog neodgovarajućeg zakonskog okvira (a donekle i zbog budžetskih ograničenja), pokrivenost ŠSP-a je ograničena, metoda ciljanja ne uklapa se sa osobinama i potrebama siromašnih ljudi i porodica, a mesečni

⁵ Ne uključuje subvencije za energiju.

⁶ Troškovi socijalne pomoći obuhvataju: šemu socijalne pomoći, šemu finansijske pomoći za porodice sa decom sa trajnim invaliditetom (mlađe od 18 godina), šemu prihvatilišta za decu bez roditeljske brige i jednokratnu socijalnu pomoć za vanredne/ hitne slučajeve.

iznos je nedovoljan za pokrivanje osnovnih potreba korisnika, posebno imajući u vidu da ovi zadnji se razlikuju prema starosnim grupama i grupama dečaci/muškarci i devojke/žene.

Nedostaci u zakonodavstvu i izvršnim (ljudskim, administrativnim, tehnološkim i infrastrukturnim) kapacitetima takođe rezultiraju sa problemima uz odgovarajuću identifikaciju osoba i porodica u potrebi kao i praćenje, procenu i izradi politika na osnovu dokaza.

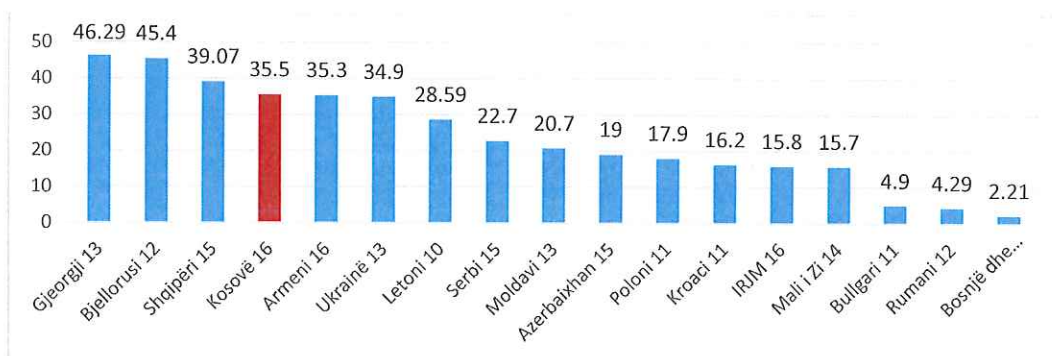
Nedostatak koordinacije i integracije ŠSP-a sa službama za zapošljavanje i socijalne zaštite nije efikasan i onemogućava aktiviranje korisnika, njihovu postepenu „nezavisnost“ od ŠSP-a i održivu socio-ekonomsku integraciju.

Uticaji

Pokrivenost ŠSP-om u 2016. godini je bio 35,5% prvog kvintila potrošnje⁷, što je nisko u poređenju sa apsolutnom stopom siromaštva u zemlji, zbog čega su i mnoge siromašne porodice ostale bez finansijske podrške.

Pokrivenost ŠSP-om je niska čak i u uporednim zemljama. Većina zemalja istočne Evrope i centralne Azije izveštavaju o znatno većem pokrivanju najsiromašnijih kvintila stanovništva različitim programima socijalne pomoći. Čak i zemlje u sličnim okolnostima korišćenja PRFP-a⁸ sa onom ŠSP na Kosovu izveštavaju veće pokrivanje (Gruzija 46,3%, Albanija 38%) najsiromašnijeg kvintila, dok Jermenija ima isto pokrivanje (35%) (Svetska banka, 2019, str. 27).

Slika 1. Pokrivanje najsiromašnijeg kvintila (K1) programima PRFP, neke zemlje, prošle godine na raspolaganju, %

Izvor: Svetska banka. 2019. Studija o šemi socijalne pomoći: procena i opcije za reformu.

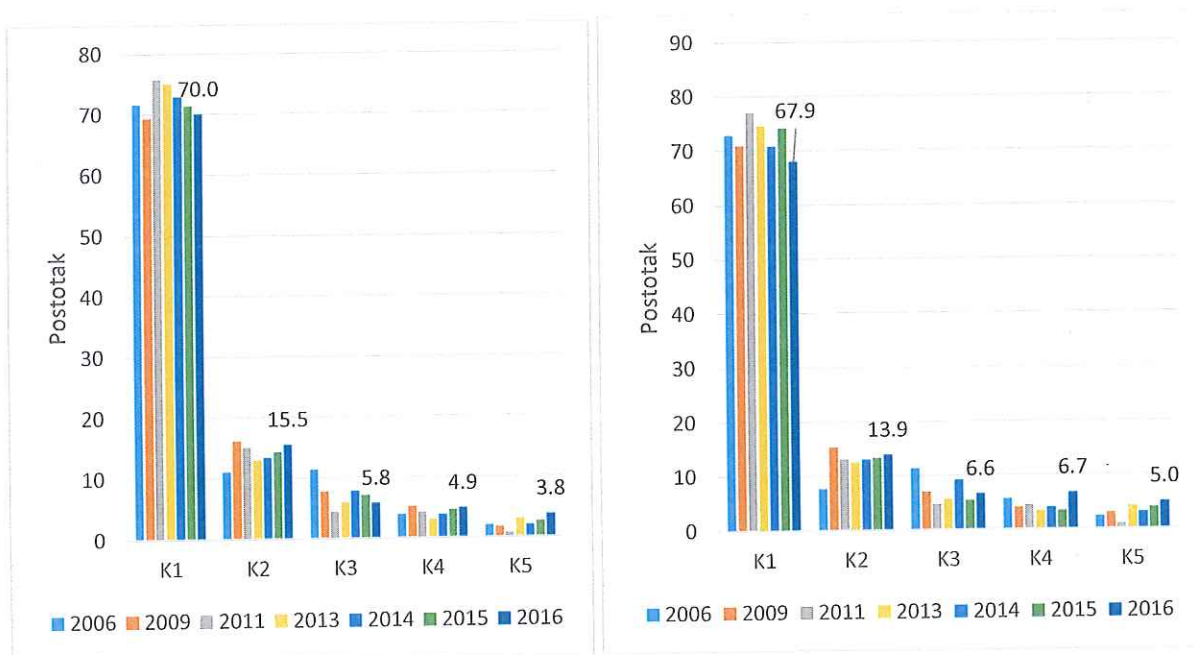
Tačnost ciljanja ŠSP je dobra. U 2016. godini, najsiromašniji kvintil predstavljao je oko 70% korisnika ŠSP-a, i 68 beneficija ŠSP-a je podeljeno ovom kvintilu. Postotak korisnika ŠSP-a u svakom kvintilu stanovništva je progresivan. Više od 85% korisnika ŠSP-a pripada najsiromašnijim 40 postotku. Procenat beneficija (ŠSP-ov transfer u najsiromašniji kvintil kao deo ukupnog transfera ŠSP-a) takođe je progresivan.

⁷ U prvom kvintilu potrošnje - ekvivalentno sa stopom siromaštva od 18% - proporcija porodica u ruralnim oblastima (19%) je veća u poređenju sa porodicama koje žive u urbanim sredinama (16%). U prvom kvintilu značajno je veći udeo velikih porodica: 21% petočlanih porodica, 20% porodica sa 6 ili više članova u poređenju sa 8% jednočlanih porodica ili 8% dvočlanih porodica. Jaz je velik u smislu pola; značajno je veći procenat porodica gde žene su glave porodice (24%) u poređenju sa 17% porodica gde muškarci su glave porodice, što pripada najnižem kvintilu potrošnje i obrazovanja: skoro četvrtina (23%) neobrazovano odraslih ljudi su u prvom kvintilu u poređenju sa samo 6% visokoobrazovane odrasle osobe. U smislu statusa ekonomske aktivnosti i radne sposobnosti, osobe koje povremeno rade, osobe sa invaliditetom i đaci/studenti su prekomerno zastupljeni u prvom kvintilu, odnosno 26, 24 i 18%. Broj porodica sa više dece u prvom kvintilu - 22% porodica sa 3+ dece i 18% porodica sa 2 deteta - znatno je veći (videti sliku 1A Aneksa).

⁸ Poslednje rešenje finansijske podrške (PRFP).

Između 2006. i 2016. godine 68-78% svih beneficija od ŠSP-a su primljeni od najsiromašnijeg kvintila. Međutim, procenat beneficija distribuirano niskom kvintilu značajno je opao, postigavši najniži nivo u 2016. godini. Preko 10% beneficija u 2016. godini su uzeta od najbogatijeg 40 postotka, što dokazuje da šema ima problem sa izborom korisnika. Metodologija ciljanja uključuje test približnih sredstava još od 2012. godine, ali to nije poboljšalo tačnost ŠSP-a. Naprotiv, procenat korisnika i beneficija blago je opao nakon 2012. godine (Svetska banka, 2019., str. 29).

Slika 2: Procenat korisnika (levo) i beneficija (desno) od ŠSP-a po kvintilima potrošnje, direktni i indirektni korisnici, 2006-2016, procenat.

Tačnost ciljanja ŠSP-a je ishod uskog pokrivanja a ne tačne identifikacije korisnika. Model ŠSP-a isključuje siromašne porodice koje ne ispunjavaju kriterijume za I. kategoriju (svi članovi porodice su zavisni) ili II. kategoriju (samo jedan član porodice je radno sposoban i registrovan je kao nezaposlen, drugi su izdržavane članovi a porodica da ima najmanje jedno dete mlađe od 5. godina ili siroče koje je mlađe od 15. godina pod stalnom brigom). Stoga, visoka tačnost ciljanja je ishod visoke stope siromaštva i male osnove korisnika, a ne loša tačnost ciljanja siromašnih.

Zbog isključive prirode kategorijskih kriterijuma, mnogi korisnici ŠSP-a prelaze sa II. kategorije u I. kategoriju kako bi izbegli kriterijume izbora što ishodi neizvršenje i upravljanje dotičnog zakonodavstva. Izvršiocima šeme pripisuju spor pad korisnika u I. kategoriju nakon zakonodavnih izmena iz 2012. godine prelasku porodica sa II. kategorije u I. kategoriju⁹. Ovaj prelazak se obično dešava kada porodice II. kategorije gube pravo na ŠSP kada najmlađe dete navrši 5 godina ili najstarije dete dostigne 18. godina i smatra se da je sposobno za rad. Intervjui sa izvršiocima ŠSP-a sugeriraju da oni koji gube pravo na ŠSP u II. kategoriji, a zbog ovih razloga i traže načine da se kvalifikuju kao izdržavane osobe tako da sertifikuju odgovarajuće članove kao nesposobne za rad i/ili kojima je potrebna briga. Iako indirektno, ova pojava se

⁹ Na osnovu intervjua sa službenicima MRSZ-a i CSR-a za izveštaj Svetske banke „Oslobađanje od plaćanja doprinosa za zdravstveno socijalno osiguranje: Procena kapaciteta centara za socijalni rad“ završen 16. marta 2018. godine.

dokazuje podacima o osobinama korisnika ŠSP-a po kategorijama iz tabele 3. Osobe starije od 18. godina nesposobne za rad sa preko 80% čine jednu od tri najveće kategorije korisnika, 15,3% korisnica žena i 15,1% korisnika muškaraca. Takođe je visoka kategorija izdržavanih osoba, oko 13% muškaraca i 28,4% žena.

Tabela 3. Osobine korisnika ŠSP-a prema zakonskim kriterijumima za izbor

Kriterijumi	Dečak/ muškarac	Devojka/ žena
Deca sa trajnim invaliditetom (1-18. godina)	0,2%	0,1%
Deca mlađa od 5. godina	14,9%	13,1%
Nezaposlen	16,8%	0,7%
Siroče ispod 15. godina	0,2%	0,2%
Staratelj/ ka	12,8%	28,4%
Staratelj/ka - osoba sa osnovnom penzijom (OOP)	0,0%	0,0%
Staratelj/ka – osoba sa penzijom invalidnosti (OPI)	0,1%	0,0%
Osoba od 15. do 18. godina, u redovnom školovanju	7,6%	7,5%
Jedina osoba starija od 18. godina, nesposobna za rad preko 80%	1,4%	2,2%
Osoba starija od 18. godina, nesposobna za rad iznad 80%	15,1%	15,3%
Osoba sa osnovnom penzijom (OOP)	0,9%	1,1%
Osoba sa penzijom od doprinosa (OPD)	0,0%	0,0%
Osoba sa penzijom iz šeme za slepe osobe	0,0%	0,0%
Osoba sa penzijom invalidnosti (OPI)	1,7%	0,6%
Osoba u institucijama zatvorenog tipa (bolnica, zatvor, starački dom, staračka škola)	0,2%	0,0%
Osobe do 14. godina	27,5%	27,0%
Samohrani roditelj	0,7%	3,6%
Ukupno	100,0%	100,0%

Izvor: MRSZ, administrativni podaci iz IT sistema ŠSP-a, 2017.

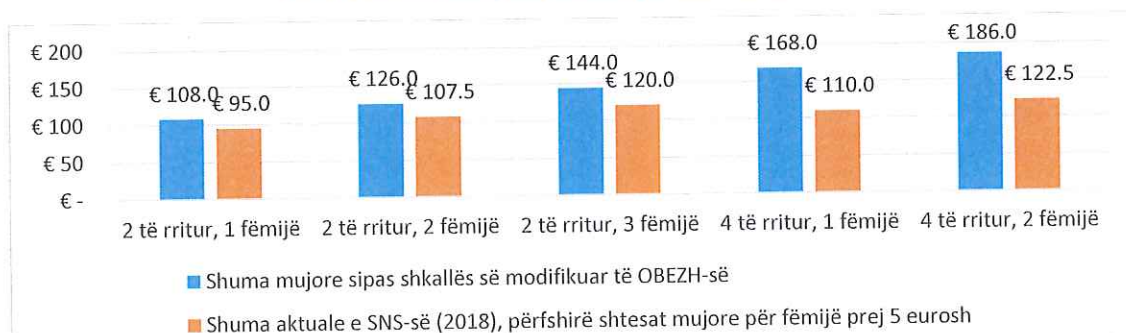
Kriterijum da nijedna odrasla osoba ne bi trebalo biti zaposlena ima negativno dejstvo, jer mnogi korisnici ŠSP-a ne mogu da priušte troškove života ukoliko ne rade, pa su primorani da rade u neformalnoj ekonomiji. Podaci ABD-a (2016) pokazuju da 52% porodica koja imaju primaju sredstava od ŠSP-a imaju najmanje jednog člana porodice koji radi. Ovaj broj je posebno neočekivan jer ove porodice trebalo bi zakonito da budu isključene iz kvalifikacije za ŠSP. Ova situacija je problematična iz više razloga: Prvo, ona gura korisnike ŠSP-a u neformalnu ekonomiju koji su u radnom odnosu a mogu čak uticati i na skraćanje radnog vremena jer formalni rad bi ugrozio njihovo pravo na da koriste ŠSP. Drugo, poverljivost u ŠSP se narušava jer se ne primenjuju formalni kriterijumi, dodavajući ovako još jedan element proizvoljnosti i neizvesnosti prema odlukama za odobrenja ŠSP-a (Svetska banka, 2019, str. 23).

Primanje iz ŠSP pokriva najmanji deo potreba potrošnje velikih porodica u poređenju sa manjim porodicama. Prema modelu, stopa ekvivalentnosti ŠSP-a predlaže izuzetno nesrazmernu ekonomiju stope

za velike porodice. Preko drugog člana porodice, iznos dodatnih primanja je samo 7,5 evra mesečno za odrasle a 12,5 evra za decu¹⁰, što nije dovoljno da ispuni osnovne potrebe većine korisnika imajući u vidu da jednočlana domaćinstva čine samo 7%, a dvočlane porodice samo 13% korisnika ŠSP-a (MRSZ, 2019)¹¹ (vidi Tabelu A1 u Prilogu).

Kao ishod, iznos primanja za svakog dodatnog člana je manja od one predviđene od uobičajenih stopa ekvivalentnosti i ne odražava ekvivalentnu veličinu odraslih osoba porodice. Većina ostalih zemalja u regionu primenjuje „izdašniju“ stopu ekvivalentnosti¹². Upoređivanje nivoa sadašnjih primanja ŠSP-a prema veličini i osobinama porodice sa nivoima primanja na osnovu modifikovanih stopa OECD-a¹³ na slici 2. pokazuje da dovoljnost ŠSP-a se smanjuje rastom porodice. Prianja od ŠSP-a pokriva 88% potreba potrošnje porodica sa dve odrasle osobe i jedno dete na osnovu modifikovane stope ekvivalentnosti OECD-a, dok za porodice sa 4 odrasle osobe i 2 deteta pokrivanje potreba potrošnje ove šema pada na 66% (Svetska banka, 2019, str. 26).

Slika 3. Niži nivo dovoljnosti primanja ŠSP-a za veće porodice

Izvor: Svetska banka, 2019., str. 26. Obračuni autora pomoću modifikovane stope OECD-a, zakonodavstva ŠSP-a i administrativnih podataka MRSZ-a.

Dovoljnost nivoa primanja od ŠSP-a se smanjivala prolaskom vremena- sa 43-44% najsiromašnije kvintilne potrošnje u prvoj deceniji 2000-ih na 33-37% u periodu od 2011-2016. godine, za razliku od povećavanja dovoljnosti primanja sa proseka od 25% do preko 30% u većini uporednih zemalja¹⁴. Sadašnja (implicitna) stopa ekvivalentnosti je niska u poređenju sa stopama korišćenim u uporednim zemljama i diskriminiše veće porodice- koje u 2017. godini čine oko 80% korisnika ili 24.480 od 30.662 porodica korisnica u 2017. godini- jer pretpostavlja ekonomiju sa vrlo visokim stopama (Svetska banka, 2019, str. 38) (vidi Tabelu A1 Aneksa).

Nedostatak koordinacije između službi za zapošljavanje i ŠSP-a značajno smanjuje potencijal za aktiviranje i (re)integraciju korisnika ŠSP-a na tržištu rada, dok nedostatak sankcija utiče na povećanje dugoročne zavisnosti od primanja. Korisnici II. kategorije ŠSP-a retko se tretiraju sa merama aktiviranja, a još ređe se sankcionišu zbog odbijanja učešća u ovim programima. Jedina zvanična veza sa ŠSP-om je zahtev za II. kategoriju korisnika da registruju kao nezaposlene samo članove porodice koji su sposobni za

¹⁰ Nakon dodatka od 5. evra po detetu mesečno, a sprovodi se od 2012. godine.

¹¹ Administrativni podaci o korisnicima ŠSP-a 2017 od baze podataka ŠSP-a.

¹² U regionu zapadnog Balkana, Srbija i Albanija primenjuju stopu ekvivalentnosti OECD-a pri izradi njihovih primanja od PRFP-ja. Ostale zemlje primenjuju nacionalne stope ekvivalentnosti, koje su uglavnom izdašnije od stope ŠSP-a. Izuzetak je PRFP u Crnoj Gori, gde porast za drugog člana porodice iznosi 0,2.

¹³ Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (engleski OECD – Organization for Economic Cooperation and Development).

¹⁴ Tesliuc et al. (2014).

rad a koji nisu (zakonom nisu definisani kao) izdržavane osobe. Ne postoje zakonske odredbe za posebne mere zapošljavanja za ovu kategoriju, čak ni u programima javnih radova (PJR)¹⁵. Oko 70% korisnika je upisano kao nezaposleno u periodu između 4. i 9. godina (dugotrajno nezaposleni), a manje od 2,5% izveštavaju da imaju prethodno radno iskustvo. Samo 25% njih pokazuje interesovanje i spremnost da učestvuju u stručnom osposobljavanju (Svetska banka, 2019, str. 61-63).

Službe za zapošljavanje i aktivne mere nisu dovoljno prilagođene potrebama određenih grupa tražitelja posla i njihova delotvornost je ograničena. Neke grupe nezaposlenih kao što su žene ili zajednice trenutno su nedovoljno zastupljene među korisnicima službi za zapošljavanje i programima aktiviranja. Zbog zakonskih odredbi, posebno kriterijuma za izbor II. kategorije, 95% korisnika ŠSP-a upisanih kao nezaposleni su muškarci, što sprečava tretman žena aktivnim merama na tržištu rada jer one nisu navedene na spiskovima AZRK-a i kancelarija za zapošljavanje. Oko 70% korisnika ŠSP-a upisanih kao nezaposleni završilo je samo osnovno obrazovanje u poređenju sa 50% nezaposlenih koji su upisani u AZRK generalno, što ukazuje da delotvorno aktiviranje ove grupe zahteva prilagođavanje pristupa sa njihovim potrebama (Svetska banka, 2019, str. 61-63).

Povezanost ŠSP-a sa službama za zapošljavanje i socijalne zaštite nije efikasna i ne omogućava društveno-ekonomsku integraciju korisnika. Slabe veze sa socijalnim službama povećavaju administrativno opterećenje i smanjuju efikasnost integrisanog pružanja javnih usluga. One takođe oštećuju i sposobnost vlade da se sveobuhvatno bavi siromaštvom.

Uzroci

Raspodela ŠSP-a po kategorijama stanovništva ne poklapa se sa profilom siromaštva u zemlji, što dokazuje da model ŠSP-a u pogledu izbora korisnika ne uzima u obzir osobine siromaštva na Kosovu i ne doprinosi smanjenju rodne nejednakosti u pogledu socijalne inkluzije. Siromaštvo na Kosovu je najveće kod povremenih zaposlenih (26%), osoba sa invaliditetom (24%), porodica gde žene su glave porodice (24%) i velike porodice sa više dve dece (ASK, 2017) (vidi sliku A1 Aneksa). Sa druge strane, administrativni podaci MRSZ-a za korisnike ŠSP-a prema kriterijumima izbora i roda pokazuju da 0,7% žene korisnice ŠSP-a su upisane kao nezaposlene u poređenju sa 17% muškaraca. S druge strane, brojka žena korisnica koje su se upisane kao starateljke starijih osoba, dece ili osobe sa invaliditetom, 28% je više od dvostrukog broja muškaraca korisnika iz ove kategorije blizu 13%. Osobe sa invaliditetom preko 80% čine 15% žena i muškaraca korisnika, dok kategorija samohranih majki je oko 4% (MRSZ, 2017) (vidi Tabelu 3. gore).

Kriterijum II. kategorije ŠSP-a da domaćinstvo ima najmanje jedno dete mlađe od 5. godina¹⁶ rezultira isključenjem siromašnih porodica sa decom školskog uzrasta. Primena ovog kriterijuma nije pronađena u drugim programima socijalne pomoći u regionu ili EU i ne zasniva se na nalazima ili dokazima istraživanja. Upotreba istog nije ni intuitivna, jer nema razloga da se veruje da troškovi odgajanja deteta se smanjuju ili da porodica postane siromašnija kada dete napuni 5. godina i krene u predškolsku nastavu. Naprotiv, stopa siromaštva raste sa brojem dece u porodici, kao što i dokazuje poslednji profil siromaštva na Kosovu. Stopa siromaštva za porodice bez dece je 13%, za porodice sa jednim detetom je 17%, za porodice sa dvoje dece je 18% a za porodice sa 3 ili više dece je 22% (ASK, 2017).

¹⁵ Uredba (MRSZ) br. 01/2018 o aktivnim merama tržišta rada, član 33.

¹⁶ Ose siročad mlađa od 15 godina koja su pod stalnom brigom.

Kriterijum II. kategorije da porodica ne može imati zaposlenog člana porodice isključuje još više siromašne porodice. Slika A1 u Aneksu pokazuje da siromaštvo je veće među privremeno zaposlenima (26%) (ASK, 2017). Međutim, kriterijumi za izbor II. kategorije ŠSP-a zabranjuju svaki oblik rada korisnicima ŠSP-a. Štaviše, kada dete napuni 18. godina, porodica gubi pravo na beneficije iz II. kategorije čak iako pohađa srednjoškolsko obrazovanje ili univerzitetske studije. Ovi uslovi stvaraju podsticaje za rad u neformalnoj ekonomiji i/ili sticanje invaliditeta ili statusa izdržanog člana kako bi se zadržalo pravo za korišćenje šeme. Ova pojava se dokazuje visokim brojem korisnika invaliditeta sa preko 80% - preko 15% za žene i muškarce starije od 18 godina, dok manje od 2% muškaraca i 0,6% žena korisnica prima penziju za trajni invaliditet PTI (vidi Tabelu 3. gore).

Test siromaštva ne mora nužno da obezbedi izbor najsiromašnijih domaćinstava u ŠSP. Prvo, nema dokaza da sadašnja formula procene se zasniva na nekom statističkom modelu. Drugo, dva pokazatelja u testu približnih sredstava (TPS) imaju snagu isključivanja- vlasništvo nad vozilom¹⁷ i vlasništvo nad zemljom/ zakup od preko 0,5 hektara - iako posedovanje iste imovine ne čini *porodicu ne-siromašnom*. Štaviše, test prihoda/ finansijskih sredstava ne procenjuje se ukoliko porodica ima dovoljne prihode za ispunjavanje osnovnih potreba u odnosu na bilo koji postavljeni (minimalni) prag, ali nejasno određuje bodove za svaki izvor prihoda bez obzira na sastav domaćinstva. Iako procena osobina domaćinstva u TMP-u se vrši standardnim upitnikom, bodovi ponekad sprečavaju objektivnu procenu TPS-a. Pitanja oko procene kvaliteta vrste prozora, nameštaja i osnovnih uređaja kao i drugih uslova života ostavljaju mnogo prostora za subjektivno bodovanje (Svetska banka, 2019, str. 23). Ove i druge zabrinutosti takođe su iznete i u poslednjim intervjuima sa šefovima i osobljem jedinica ŠSP-a u centrima za socijalni rad (CSR)¹⁸.

Nedostaci institucionalnih kapaciteta za primenu ŠSP-a takođe utiču na tačnost izbora korisnika. Nedostatak kapaciteta u jedinicama ŠSP-a u CSR-u uključuje: nedostatak osoblja; ograničen broj zaposlenih u ŠSP-u koji znaju koristiti bazu podataka informacione tehnologije (IT) ŠSP-a i opšti nedostatak osoblja sa veštinama upravljanja podacima; neispunjene potrebe za obukom za primenu sistema izbora korisnika, korišćenje baze podataka ŠSP-a i poznavanje izmena u zakonskom okviru; nedostatak tehnologije, opreme i druge fizičke infrastrukture; niske plate i ograničene mogućnosti napredovanja u karijeri za osoblje ŠSP -a (Svetska banka, 2018).

Funkcionisanje informacionog sistema ŠSP-a takođe ima neke nedostatke u pogledu informisanja o izradi politika i primeni metoda ciljanja ŠSP-a. IT sistem ŠSP-a je povezan i razmenjuje podatke sa većinom šema socijalnog transfera MRSZ-a i Poreske administracije Kosova (PAK), ali razmena podataka sa drugim programima je nemoguća zbog nedostatak IT sistema u određenim institucijama ili nedostatak formalnih sporazuma o razmeni podataka tamo gde postoji takvi sistemi. Neki od njih, a koji su veoma važni za sprovođenje ŠSP, su civilni registar, registar vozila, registar učenika i studenata itd.

CSR-i imaju mnoge zabrinutosti o sprovođenju sistema iako je baza podataka ŠSP-a u elektronskoj formi, ne smanjuje značajno administrativni teret, a neke rubrike PTM se i dalje ručno verifikuju u nekim CSR-ima. Kao što je gore navedeno, osoblju CSR-a značajno nedostaje znanje i kapaciteti za korišćenje IT sistema (Svetska banka, 2019., str. 40)

¹⁷ Osim vozila koja su namenjena i koriste se za prevoz članova porodice sa stalnim invaliditetom.

¹⁸ Svetska banka. (16. marta 2018.). *Oslobađanje od plaćanja premije socijalnog zdravstvenog osiguranja: Procena kapaciteta CSR-a.*

U poređenju sa drugim zemljama zapadnog Balkana, vrednost paketa ŠSP-a je niska. To dodatno smanjuje sposobnost ŠSP-a da efikasno tretira siromaštvo s obzirom na sporadičnu indeksiranje mesečnog iznosa koristi (Svetska banka, 2019., str. 27) ¹⁹. Paket koristi od ŠSP-a uključuje²⁰: (i) pokrivanje dela računa za struju, (ii) oslobađanje od plaćanja usluga primarne i sekundarne zdravstvene zaštite, (iii) besplatni udžbenici za osnovce i srednjoškolce,²¹ (iv) pokrivanje plaćanja semestra za studente, (v) oslobađanje od plaćanja drugih komunalnih usluga i (vi) oslobađanje od plaćanja opštinskog administrativnog poreza.. Sa druge strane, u Crnoj Gori - u zavisnosti od karakteristika korisnika - paket može da sadrži do deset različitih koristi, uključujući mjesečne dečije dodatke ako korisnik ima decu, dodatke za staranje (u slučaju da je sa ograničenim sposobnostima), jednokratne isplate socijalne pomoći, subvencije za električnu energiju, besplatne knjige, besplatni obroci u vrtiću, pokrivanje troškova dečijeg letnjeg i zimskog kampa, pogrebne grantove i komunalne transfere. Štaviše, svim članovima porodice korisnika PRFP-a obezbeđeno je besplatno zdravstveno osiguranje (Svetska banka, 2019., str. 27, str. 57).

Značaj ŠSP-a u sistemu socijalne zaštite Kosova je smanjen i kao rezultat toga budžet koji je dodeljen šemi se smanjio, onemogućavajući na taj način znatne promene u dizajnu programa za povećanje pokrivenosti ili mesečnih iznosa, odnosno efekta na siromaštvo. Iako je ŠSP manja komponenta sistema socijalne zaštite na Kosovu (predstavlja samo 7,7% godišnjeg trošenja na socijalne transfere ²²), program predstavlja jedini instrument u zemlji koji ima za cilj ublažavanje siromaštva. Tokom poslednje decenije, ukupna potrošnja na socijalnu zaštitu je povećana, dok je relativna potrošnja za ŠSP smanjena. Troškovi su se više povećali za starosne penzije i ratnih veterana, i ove kategorije su najviše doprinele povećanju ukupnih troškova za socijalnu zaštitu. Konkretno, od 2009. do 2016. godine potrošnja za ŠSP se realno smanjila za 12,3%, sa 19% na 8,13% ukupne potrošnje za socijalnu zaštitu, odnosno sa 0,69% na 0,48% bruto domaćeg proizvoda (BDP). Istovremeno, broj korisnika smanjio se sa preko 40.000 domaćinstava u 2005. na 26.000 u 2017. godini (Svetska banka, 2019., str. 37). Takođe treba napomenuti da iako je skoro 70% korisnika ŠSP-a siromašno, drugi programi socijalne zaštite poput ratne koristi ili starosne penzije ²³, prenose mnogo manje delove budžeta na 20 ili 40 procenata siromašnije stanovništvo (vidi sliku A2 u aneksu). Relativno veliki deo 40 procenata najsiromašnijih prima privatne doznake (remitencije), što je važno za ove porodice imajući u vidu ograničen opseg javne socijalne pomoći (Svetska banka, 2019., str. 29-31).

Dizajn ŠSP-a obeshrabruje zapošljavanje korisnika. Formalni rad i koristi od ŠSP-a su isključujuće od koristi. Samo dve kategorije domaćinstava mogu se kvalifikovati za ŠSP: (i) domaćinstva koja nemaju radno sposobne članove (kategorija I) i ona sa jednim radno sposobnim članom, ako porodica ima najmanje jedno dete mlađe od 5 godina ili siroče mlađe od 15 godina pod starateljstvom (kategorija II) Radno

¹⁹ Iako zakonodavstvo predviđa indeksiranje na godišnjoj osnovi. UNDP, 2014, The real value of Social Assistance in Kosovo: An assessment of Social Assistance benefit adequacy (Srpski:Realna vrednost socijalne pomoći na Kosovu: Procena adekvatnosti naknada za socijalnu pomoć): <https://www.undp.org/content/dam/kosovo/docs/Communications/Dokumenti%20The%20Real%20Value%20of%20Social%20Assistance%20O%20LINE.pdf>

²⁰ AU Br. 15/2012 o obračunu mesečnog iznosa socijalne pomoći.

²¹ Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije pruža besplatne udžbenike za svu decu u osnovnim školama na Kosovu, tako da ova korist ne bi trebalo da se smatra „ekskluzivnom“ za korisnike ŠSP-a.

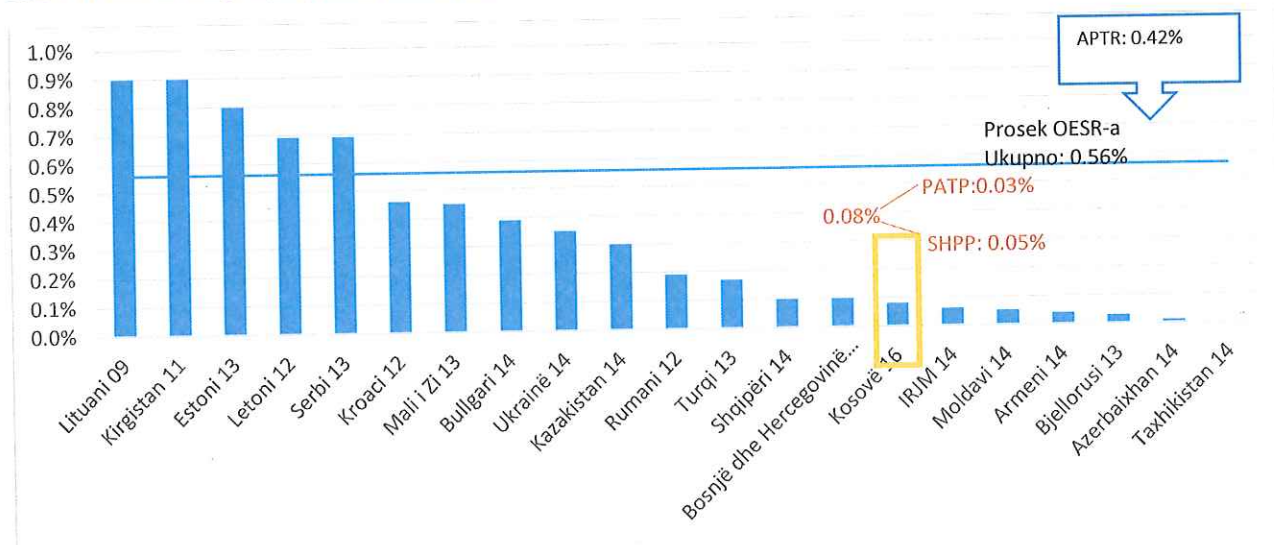
²² U poređenju sa 30,5% za osnovnu starosnu penziju, 24,5% za penzije za doprinose za starosnu penziju i 17,8% za šemu ratnih veterana i njihove porodice. Brojke izračunate na osnovu podataka iz Agencije za statistiku Kosova, 2018, Statistika socijalne zaštite 2017., str. 48. <http://ask.rks-gov.net/media/3964/statistikat-e-mir%C3%ABqenies-sociale-2017.pdf>

²³ ABD Kosova ne dozvoljava razliku između različitih programa socijalne zaštite. Prihodi iz: (1) Šeme socijalne pomoći, (2) Materijalne podrške porodicama sa decom trajne nesposobnosti (starost 1-18 godina), (3) Jednokratne socijalne pomoći (4) Prihodi za hraniteljske porodice, su grupirani u jednu promenljivu. Slično tome, prihodi iz različitih penzijskih šema-starosne, nesposobne, ratnih kategorija, posebnih penzija, itd. – sve su grupisane u jednu promenljivu.

sposobni članovi porodice moraju da se registruju kao nezaposleni i da ne rade u formalnoj ekonomiji, jer u protivnom njihova porodica gubi pravo na korišćenje ŠSP-a. Glavni podsticaji za rad i aktiviranje u ŠSP-u su *zahtevi* (za traženje posla, učešće u programima javnih radova i obavezna registracija u službi za zapošljavanje) i *sankcije* (nepoštovanje zahteva sankcionisano je prestankom koristi od ŠSP-a), ali sankcije se često ne sprovode (Svetska banka, 2019., str. 39).

Javno finansiranje za mere aktiviranja na Kosovu je stalno bilo malo, ograničavajući sposobnost Vlade da opslužuje i aktivira veliki broj nezaposlenih, uključujući korisnike ŠSP-a. Troškovi Kosova na Aktivne programe tržišta rada (APTR) iznosili su 0,08% BDP-a u 2016. godini, što je vrlo mali deo potrošnje u poređenju sa potrošnjom za penzije, socijalnu pomoć i druge programe socijalne zaštite. Uprkos visokom nivou pasivnosti i nezaposlenosti, javni troškovi za usluge zapošljavanja i aktivne mere ostali su gotovo isti ili su imali minimalan rast od 2009. godine. Troškovi su takođe veoma niski u poređenju sa drugim zemljama u regionu (vidi sliku 4). Vladina potrošnja je posebno niska, tako da dostupnost programa aktiviziranja gotovo u potpunosti zavisi od donatorskih sredstava. Aktivne mere dostižu samo mali procenat registrovanih nezaposlenih (9,4% u 2017. godini) i neaktivnih osoba. Ukupan broj ljudi zaposlenih putem usluge „usklađivanje posla“ i APTR-a je oko 6.000 ili oko 6% registrovanih nezaposlenih (Svetska banka, 2019., str. 58).

Slika 4 Troškovi za usluge zapošljavanja i aktivne mere na Kosovu i nekim zemljama u Evropi i Centralnoj Aziji

Izvor: Podaci Svetske banke od ASPIRE i SPEED.

Na Kosovu ne postoje jasne zakonske odredbe za pružanje integrisanih socijalnih usluga ili za dopunu socijalne novčane pomoći od strane ŠSP-a drugim uslugama zaštite. Kao rezultat, veza između ŠSP-a i drugih usluga socijalne zaštite je slaba. ŠSP-e i socijalne usluge pružaju različite jedinice za socijalni rad i kao rezultat toga se odvojeno upravlja (Svetska banka, 2019., str. 27).

Sledeća tabela uključuje identifikovane zainteresovane strane i pokazuje da li su na njih uticali uzroci, efekti ili oboje. Pored toga, poslednja kolona u rezimeu prikazuje kako oni utiču. Poglavlje 5 pruža informacije o tome kako su konsultovane ove zainteresovane strane.

Tabela 3 Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Naziv zainteresovane strane	Uzrok-ci i/ili efekat (efekti) sa kojima je strana povezana	Način na koji je strana povezana sa ovim uzrokom (uzrocima) ili efektom (efektima)
Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite	Neadekvatan pravni okvir, nedovoljni budžet	Izrađuje pravni okvir za ŠSP; obezbeđuje budžet.
Ministarstvo za Finansije	Nivo koristi,/dovoljnost, indeksiranje, pokrivenost	Obezbeđuje budžet dodeljen šemi i dodatnim koristima/ oslobađanjima na koja korisnik ima pravo.
Ministarstvo Zdravstva	Pokrivenost	Finansira zdravstvene usluge za koje su korisnici ŠSP-a oslobođeni.
Fond za Zdravstveno osiguranje	Pokrivenost	Sprovođenjem zdravstvenog osiguranja, Fond zdravstvenog osiguranja će sprovoditi oslobađanje korisnika ŠSP-a od plaćanja premije, doplata i drugih plaćanja zdravstvene zaštite.
Ministarstvo Obrazovanja, Nauke u tehnologije	Pokrivenost u kontekstu podrške socijalnim slučajevima u pogledu školovanja	Obezbeđuje proaktivne politike u podršci i pravilnom postupanju sa socijalnim slučajevima korisnika sistema obrazovanja (stipendije, oslobađanje od plaćanja, upis u domove), i učestvuje u institucionalnoj koordinaciji u rešavanju slučajeva u potrebi.
Siromašne porodice	Nedovoljan nivo koristi; Isključenje iz šeme kao rezultat nepoštovanja zakonskih kriterijuma za izbor	Trenutni – potencijalni korisnici ŠSP-a.
Opštine (CSR-i)	Sprovođenje ŠSP-a u praksi, uključujući upravljanje IT sistemom	Sprovođenje i upravljanje ŠSP-om na lokalnom nivou.
Nevladine Organizacije	Ograničena pokrivenost ŠSP-a, nedovoljan nivo koristi za velike porodice, metoda ciljanja, upravljanje i primena ŠSP-a na centralnom i lokalnom nivou, uticaj ŠSP-a na ublažavanju siromaštva i socio-ekonomsku integraciju korisnika, posebno ugroženih grupa	Podržavaju siromašne porodice uslugama i / ili materijalnom pomoći (robom) i zagovaranjem za prava određenih ugroženih grupa.
Agencija za Polnu Ravnopravnost	Ciljanje, pokrivenost, ublažavanje siromaštva	Predlaže Vladi da izmeni/dopuni zakone i podzakonske akte, kao i da usvoji druge mere za sprovođenje Zakona o ravnopravnosti polova, u skladu sa važećim zakonskim odredbama. Učestvuje u pripremi zakona, podzakonskih akata, strategija i programa kojima se obezbeđuje uključivanje polne integracije i polnog budžetiranja.

		Odgovorna za praćenje sprovođenja Zakona o ravnopravnosti polova, uključujući član 19. Zabrana diskriminacije po osnovu pola u pristupu i nabavci robe i usluga, uključujući one koje pruža javni sektor.
--	--	---

Poglavlje 2: Ciljevi

Ovaj koncept dokument ima za cilj da reformiše Šemu socijalne pomoći da bi se poboljšao uticaj šeme na ublažavanje siromaštva i proširio uključanje siromašnih porodica u šemu. Kao aktivnost, reforma pravnog okvira Šeme socijalne pomoći je takođe uključena u Sektorsku strategiju za MRSZ 2018-2022, zajedno sa ostalim aktivnostima, za postizanje trećeg strateškog cilja ovog dokumenta: „Povećanje socijalne zaštite proširenjem i povećanjem kvaliteta zaštite socijalnih i porodičnih usluga, sa posebnim fokusom na ugrožene grupe i ravnopravnost polova“.

Neke od reformi koje su obrađene u Koncept dokumentu takođe se odnose na komponente jednog od ciljeva Programa vlade 2017-2021, „smanjenje broja porodica iz II kategorije socijalne pomoći angažovanjem u aktivne mere tržišta rada“.

Tabela 5: Relevantni ciljevi vlade

Svrha politike	Naziv relevantnog dokumenta planiranja (izvor)
Strateški cilj/Specifični cilj	
Povećanje socijalne zaštite kroz unapređenje i poboljšanje kvaliteta socijalne zaštite, postizanje rodne ravnopravnosti i unapređenje kvaliteta socijalnih i porodičnih usluga, sa posebnim fokusom na ugrožene grupe (Strateški cilj)	Sektorska strategija za zapošljavanje i socijalnu zaštitu 2018-2022 (https://mpms.rks-gov.net/wpdm-package/strategija-sektoriale-2018-2022/)
Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti pružanjem integrisanih usluga i koristi za žene i muškarce u socijalnim potrebama i druge ugrožene grupe (Specifičan cilj)	Sektorska strategija za zapošljavanje i socijalnu zaštitu 2018-2022 (https://mpms.rks-gov.net/wpdm-package/strategija-sektoriale-2018-2022/)
Zapošljavanje jednog člana svake porodice koja nema zaposlenih i smanjenje broja porodica iz II kategorije socijalne pomoći uključivanjem aktivnih mera na tržištu rada	Program vlade Republike Kosovo 2017-2021 (https://www.min-rks.net/repository/docs/programi_i_gerise_se_republike_se_kosoves_2017_2021.pdf)

Poglavlje 3: Opcije

Ovaj koncept dokument razmatra i upoređuje četiri moguće opcije za rešavanje problema i efekata Šemom socijalne pomoći. U *Opciji 1* ne predviđa se bilo kakva promena u pravnom aspektu ili poboljšanju sprovođenja i izvršenja postojećeg zakona. *Opcija 2* predviđa poboljšanje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena. *Opcija 3* predviđa poboljšanje sprovođenja i izvršenja putem zakonskih izmena. Ova opcija predviđa uklanjanje dva filtera kategorije (kategorije I i II), reviziju postupka izbora / ciljanja korisnika kroz novi test siromaštva, reviziju metode izračunavanja mesečnog iznosa za ŠSP prema demografskoj veličini i strukturi domaćinstava (broj odraslih i broj dece) koristeći optimalne stope

ekvivalencije i dečijeg dodatka od 10 evra mesečno za svako dete mlađe od 18 godina, i promenu postojećih odredbi u cilju aktiviranja korisnika ŠSP-a.

Opcija 4 predviđa iste reforme kao i *Opcija 3*; jedina razlika je metoda izračunavanja mesečnog iznosa za ŠSP i neuključenje dečijeg dodatka od 10 evra mesečno za svako dete mlađe od 18 godina. Opcija predlaže korišćenje modifikovane stope ekvivalencije OESR-a za izračunavanje koristi od ŠSP-a.

Poglavlje 3.1: Opcija bez promene

Ova opcija ne predviđa izmene u pravnom okviru ili administrativnoj strukturi ŠSP-a radi poboljšanja zakonodavstva bez izmena. Kao takva, opcija predviđa da ŠSP i dalje ima kriterijume za isključenje u metodu izbora; da se u kategoriji I izaberu sva domaćinstva koja se sastoje od zavisnih članova od kojih nijedno sposobno za rad, dok u kategoriji II da se izaberu i od ŠSP-a imaju korist sva domaćinstva koja imaju samo jednog radno sposobnog člana porodice i registrovanog kao nezaposlen/a u KZ, svi ostali članovi da su zavisni i da porodica imaju najmanje jedno dete mlađe od 5 godina ili jedno siroče mlađe od 15 godina pod stalnim starateljstvom. Uz isti pravni okvir i istu administrativnu strukturu u primeni, efektivnost programa za ublažavanje siromaštva ostaće izuzetno ograničena i neće dostići svoju glavnu svrhu. ŠSP će i dalje imati uticaj od samo 1,9 procentnih poena na smanjenje stope siromaštva (sa 16,3% na 14,4%) i 1,6 procentnih poena na smanjenje jaza siromaštva (sa 4,8% na 3,3%). Tačnost ciljanja i dalje će biti 64%, pokrivenost siromašnih samo 26%, dok će mesečni iznos ŠSP-a i dalje pokrivati 39% osnovnih potrošačkih potreba korisnika (Svetska banka, 2019, str.46).

Poglavlje 3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena

U opciji poboljšanja sprovođenja i upravljanja ŠSP-om predviđaju se ulaganja u izgradnju kapaciteta na nivou CSR-a za sprovođenje ŠSP-a, unapređenje IT infrastrukture, naročito u pogledu povezanosti sistema ŠSP-a sa sistemima drugih institucija i promene u administrativnoj strukturi ŠSP-a odnosno u procesu praćenja i merenja učinka, radi poboljšanja odgovornosti na opštinskom nivou.

S obzirom da bi sve ove intervencije imale uticaja na poboljšanje tačnosti ciljanja, nije predviđeno da ova opcija ima značajan porast ublažavanja siromaštva (stope i jaza) ili udeo pokrivenosti ŠSP-om. U najboljem scenariju, tačnost ciljanja može da poraste sa 64% na 80% (ili na 25% poboljšanje), a sredstva koja se trenutno dodeljuju za dva bogatija kvintila - 10% potrošnje ŠSP-a – dodelili bi se siromašnim porodicama. Međutim, ove brojke su samo preliminarne procene i ne mogu se uzeti kao tačne jer zavise od promena u kretanju nakon izgradnje ljudskih kapaciteta i međuinstitucionalne koordinacije nakon ulaganja u IT sistem za razmenu podataka.

Poglavlje 3.3: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja zakonskim izmenama

Nacrt novog Zakona o šemi socijalne pomoći

Ova opcija predviđa reviziju zakona i uklanjanje kategorijskih filtera, reviziju postupka izbora/ ciljanja korisnika kroz novi test siromaštva, reviziju stopa ekvivalencije za izračunavanje mesečnog iznosa ŠSP-a na osnovu veličine i demografske strukture domaćinstava (broj odraslih i broj dece), odnosno korišćenje optimalnih stopa ekvivalencije i dečji dodatak od 10 evra mesečno za svako dete mlađe od 18 godina.

Dizajn novog zakona o šemi socijalne pomoći zasnivaće se na konceptu da neće biti isključujućih filtera za siromašna domaćinstva u fazi prijave i izbora, poput kategorizacije porodica na osnovu sposobnosti za rad, broja dece određene starosti, broja zavisnih članova porodice i slično itd., kao u važećem zakonu.

Odnosno, u novom zakonu neće biti kriterijuma kao što je dete 5 godina starosti, samo jedan radno sposoban član i registrovan kao nezaposlen za kategoriju II itd. Shodno tome, u novom zakonu neće biti korisnika kategorije I ili II, a sve porodice koje sebe smatraju siromašnim i nesposobnim da zadovolje osnovne potrebe potrošnje, će imati pravo na prijavljivanje, izbor i korist koje će biti utvrđeno ovim zakonom. Pravila i postupci za prijavljivanje za ŠSP će biti utvrđeni podzakonskim aktima nakon odobrenja ovog KD-a i odobrenja novog zakona.

Prvi korak novog postupka izbora korisnika ŠSP-a je test finansijskih sredstava koji obuhvata sve članove domaćinstva i njihove formalne prihode koji se „nadgledaju“ u zvaničnom sistemu podataka. Ovaj novi test imovine obračunava sve članove domaćinstva, uključujući one koji primaju penzije i druge beneficije. Ovo predstavlja promenu od postojećeg modela koji isključuje korisnike osnovnih starosnih penzija, lica koja primaju trajnu penziju ograničene sposobnosti, penziju invalida rada, porodičnu penziju, deca starosti od 0 do 18 godina koja primaju naknade po Zakonu. br. 03 / L-022 i deca pod starateljstvom. Druga promena je da će test izračunati sve formalne prihode putem razmene podataka sa Poreskom administracijom Kosova (PAK) i drugim programima MRSZ-a - uključujući gore navedene programe. Domaćinstva sa finansijskim prihodima za ekvivalent odraslih iznad granice siromaštva isključuju se iz kvalifikacija za ŠSP. Treba napomenuti da će obračun finansijskog dohotka uključivati poslednjih šest (6) meseci svaki put kada se podaci proveravaju (mesečno) kako bi se „normalizovala“ raspodela finansijskog prihoda domaćinstava, ne isključujući one koji stvaraju neredovne prihode (povremene, jednokratne, ili samo tokom određenih sezona). Linija siromaštva kod odraslih kao i provera podataka o članovima porodice i finansijskog dohotka razmenom podataka sa IT sistemima će biti regulisani posebnim sekundarnim zakonodavstvom. Ovo drugo će takođe sadržati odredbe o instrumentima prikupljanja podataka (ankete) koji će se koristiti za postavljanje granice siromaštva za test finansijskih sredstava i učestalost ažuriranja ovog limita.

U drugom koraku izbora korisnika, domaćinstva koja su ispod granice siromaštva rangiraju se na osnovu rezultata Testa približnih sredstava (TPS). S obzirom na visoku stopu neformalnih dohodaka na Kosovu, kao što su doznake, formalni prihodi nisu savršeno merilo ukupnih životnih uslova domaćinstava. Stoga, postupak izbora korisnika uključuje PTM kao drugi korak ciljanja korisnika. PTM određuje svakom domaćinstvu bodove na osnovu vlasništva nad imovinom, uslovima stanovanja i određenim demografskim karakteristikama povezanim sa siromaštvom. Primenom PTM-a, domaćinstva se mogu rangirati prema predviđenom statusu siromaštva i, prema tome, mogućnosti da budu izabrani u ŠSP (vidi tabelu A2 u aneksu da biste videli preliminaru listu pokazatelja koji mogu biti uključeni u test PTM-a). Konačna lista pokazatelja koji će biti uključeni u PTM, relevantne tačke, administracija TMP testa na terenu i učestalost ažuriranja / revizije testa određivat će se nakon pilotiranja i potvrde TMP-a i regulisani su posebnim sekundarnim zakonodavstvom.

Novi zakon takođe predviđa novi metod obračuna mesečnog iznosa koristi od ŠSP-a da bi se povećao nivo u skladu sa veličinom domaćinstava. Ova opcija predviđa upotrebu optimalnih stopa ekvivalencije koje se izračunavaju simuliranjem različitih kombinacija koeficijenata za odrasle i decu da bi se postiglo najveće smanjenje siromaštva²⁴. Tabela A3 u Aneksu sadrži nove mesečne iznose koristi od ŠSP-a na osnovu

²⁴ Optimalna stopa ekvivalencije je sledeća: $Korist_{optimalna stopa} = 60 * [1 + \max(bodraslih - 1, 0) * 0.25 + bdece * 0.2]$

veliĉine porodice i demografske strukture (broj odraslih i broj dece). Meseĉnom iznosu u ovoj opciji dodat je i deĉiji dodatak od 10 evra meseĉno za svako dete mlaĉe od 18 godina u skladu sa Rezolucijom Skupštine Kosova br. 06-R-014 o deĉijim dodacima. Obraĉun meseĉnog iznosa ŠSP-a i pravila indeksiranja ĉe biti regulisana posebnim sekundarnim zakonodavstvom nakon usvajanja ovog KD-a i primarnog zakonodavstva.

Pored novĉane koristi - meseĉnog iznosa ŠPS-a i deĉijeg dodatka, korisnici ŠSP-a ĉe imati pravo i na niz drugih koristi i oslobaĉanja, ukljuĉujući: i) subvencionisanje odreĉenog iznosa troškova elektriĉne energije; ii) subvencionisanje troškova vode i centralnog grejanja; iii) ; oslobaĉanje od plaćanja premije zdravstvenog osiguranja, doplata i ostalih plaćanja za zdravstvene zaštite; iv) oslobaĉanje od plaćanja udžbenika za decu u osnovnom i srednjem obrazovanju; v) oslobaĉanje od plaćanja semestra za studente koji pohaĉaju visoko obrazovanje na javnim univerzitetima u zemlji; (vi) oslobaĉanje od plaćanja drugih komunalnih usluga, i (vii) oslobaĉanje od plaćanja takse opštinske administracije. Paket koristi, oslobaĉanja i subvencija na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a ĉe biti regulisani posebnim sekundarnim aktima nakon odobrenja ovog KD-a i primarnog zakonodavstva.

Imajući u vidu da ĉe većina pokazatelja koji su ukljuĉeni u novi test siromaštva - finansijska i približna sredstva – biti verifikovana kroz IT sistem (dok ĉe verifikacija na licu mesta uglavnom ukljuĉivati PTM i procenu drugih socijalnih pitanja), kako bi se ublažio administrativni teret CSR-a, novi zakon predviĉa produženje perioda ponovnog apliciranja na jednu (1) godinu u odnosu na 6 meseci koliko se trenutno primenjuje za Kategoriju II ŠSP-a. Pravila i postupci za primenu i ponovno apliciranje za ŠSP ĉe biti regulisani posebnim podzakonskim sekundarnim zakonodavstvom nakon odobrenja ovog KD-a i primarnog zakona.

U cilju aktiviranja korisnika ŠSP-a na tržištu rada, povećanja ravnopravnosti polova u uĉešću na tržištu rada, postepenog napuštanja ŠSP-a i održi ve socio-ekonomske integracije korisnika, novi zakon o ŠSP-u predviĉa neke reforme. Prvo, u novom zakonu sve osobe radnog uzrasta, starosti 18-64 godine koje su radno sposobne, ĉe biti obavezne da se prijave u kancelarijama za zapošljavanje. Drugo, u poreĉenju sa važećim zakonom, novi zakon predviĉa ukidanje destimulacija za zapošljavanje ili uĉešće u merama aktiviranja, ukljuĉujući struĉno osposobljavanje. Korisnici ŠSP-a koji uĉestvuju u javnim programima zapošljavanja, struĉnom osposobljavanju, praktiĉnom radu, subvencijama plata itd. Ili drugim državnim programima zapošljavanja prema novom zakonu i dalje ĉe primati beneficije od ŠSP-a na odreĉeni period u zavisnosti od nivoa plate i programa u kojem su angažovani. Treće, novi zakon predviĉa strože sankcije i njihovu primenu na korisnike ŠSP-a koji odbijaju da uĉestvuju u aktivnim merama tržišta rada ili službama zapošljavanja koje im pružaju kancelarije za zapošljavanje AZRK-a, centralne i lokalne institucije ili drugi ugovorni pružaoci usluga zapošljavanja (npr. NVO-i, socijalna preduzeća, privatni pružaoci itd.).

Detalji ovih reformi ĉe biti uneti u posebno sekundarno zakonodavstvo za aktiviranje korisnika ŠSP-a. Nesumnjivo je da za funkcionalizaciju i potpuno sprovoĉenje ovih reformi moraju se izvršiti i druge reforme u oblasti zapošljavanja, ukljuĉujući (i) funkcionisanje i izgradnju kapaciteta AZRK-a (ii) adekvatno profiliranje korisnika ŠSP-a za razumevanje prepreka za njihovu tranziciju na radu i (iii) dizajniranje novih ciljanih mera i/ili prilagoĉavanje postojećih programa specifiĉnim potrebama korisnika ŠSP-a, ali oni su van delokruga ovog KD-a. Kvadrati A1 i A2 u Aneksu opisuju dobre i uspešne prakse u EU i drugde u dugotrajnom aktiviranju nezaposlenih i onih koju su okarakterisani kao „teško za zapošljavanje“ (Svetska banka, 2019., str. 63).

Da bi se pojednostavili administrativni i izvršni postupci novog zakona o sistemu socijalne pomoći, poboljšali ciljanje i verifikaciju i uskladili sa drugim koristima i uslugama - socijalnim i zapošljavanja - u cilju pružanja integrisanih usluga, će biti razvijen Jedinostveni socijalni registar. Ovaj poslednji predviđa povezivanje novog modula ŠSP-a sa drugim IT sistemima (osim onih sa kojima ŠSP već razmenjuje podatke), kao što su civilni registar, registar vozila, poljoprivrednih grantova i subvencija, podataka u oblasti obrazovanja i zdravstva (fond zdravstvenog osiguranja), socijalnih usluga, usluga zapošljavanja itd., koje će biti upotpunjene ulaganjem u infrastrukturu informacione tehnologije na lokalnom i centralnom nivou kao i izgradnjom kapaciteta korisnika sistema nakon finalizacije. Ubuduće će, pored ŠSP-a, ovaj registar omogućiti identifikaciju i izbor korisnika drugih ciljanih državnih programa poput oslobađanja od plaćanja premije i drugih plaćanja u sistemu zdravstvenog osiguranja, energetske subvencije, komunalnih subvencija itd., kao i drugi programi na koje imaju pravo korisnici ŠSP-a. Razvoj nove baze podataka ŠSP-a, oblici razmene podataka sa drugim sistemima, ažuriranje i zaštita podataka itd. će biti regulisani posebnim sekundarnim zakonodavstvom nakon usvajanja ovog KD-a i primarnog zakona.

Da bi se olakšalo sprovođenje svih reformi predviđenih u ovom KD-u predviđena su znatna ulaganja u izgradnju kapaciteta CSR-a, Sektora ŠSP-a, Jedinice za kontrolu i nadzor, kao i Centara za socijalni rad (CSR). Razvoj novog modula ŠSP-a i njegova integracija u Socijalni registar nakon njegovog razvoja takođe će biti upotpunjeni reformama integrisanog pružanja usluga i upravljanja slučajevima. Ovo poslednje predviđa razvoj novog poslovnog modela usredsređenog na klijenta (engleski *client-centered*, razvoj modula za upravljanje slučajevima, operativne smernice i obuku svih gore navedenih strana u njihovom sprovođenju. Sve ove reforme, kao i uloge i odgovornosti svih institucija u sprovođenju novog pravnog okvira ŠSP-a će biti regulisane posebnim administrativnim uputstvom nakon usvajanja ovog KD-a i primarnog zakonodavstva.

Simulacija ove opcije od strane Svetske banke korišćenjem podataka Ankete budžeta domaćinstava (ABD) za 2016. godinu Agencije o statistici Kosova (ASK) sprovođenjem sledećih reformi: uklanjanje kategorijskih kriterijuma, granice ukupnog siromaštva za 2015. godinu²⁵ za test finansijskih sredstava, optimalna stopa ekvivalencije za izračunavanje mesečnog iznosa ŠSP-a i dečijeg dodatka od 10 EUR mesečno za svako dete mlađe od 18 godina (vidi tabelu A3 u aneksu za mesečne iznose Šeme socijalne pomoći prema veličini i sastavu porodice, sa i bez dečijih dodataka) ukazuje da će ova opcija imati sledeće uticaje:

- Smanjenje stope siromaštva sa 16.3% na 11.5%;
- Smanjenje jaza siromaštva sa 4.8% na 2.5%;
- Tačnost ciljanja bi se povećala sa 64% u trenutnoj šemi na 68%;
- Pokrivenost bi se povećala sa 26% na 44%;
- Dovoljnost nivoa koristi bi se povećala sa 39% na 63%;
- Broj korisnika bi se povećao sa 106,416 na 167,766 osoba, zbog povećanja udela većih porodica kao korisnika ŠSP-a uklanjanjem kategorijskih filtera (vidi tabelu A4 u aneksu);
- Broj dece mlađe od 18 godina koja primaju dodatke bi se povećao sa 55,285 na 68,521;
- Troškovi za ŠSP bi se povećali za 18 miliona evra godišnje, sa 32 miliona na 50 miliona evra. Od 18 miliona evra povećanja godišnje, 10 miliona evra će biti dodeljeno za dečije dodatke, dok 8

²⁵ 1.82 evra za ekvivalent dnevnog povećanja (ASK, 2017, str.4).

miliona evra za reforme ŠSP-a što će rezultirati povećanim mesečnim iznosima koristi za velike porodice kao i povećanjem broj korisnika.

Prava stranih državljana - uključujući one sa dozvolom boravka na Kosovu, azilante, izbeglički status i lica koja uživaju privremenu i komplementarnu zaštitu - da koriste pogodnosti SNS-a i procedura za podnošenje zahteva, kao i kriterijume za izbor regulisani su posebnim sekundarnim podzakonskim aktima.

Ova opcija predviđa samo izradu novog zakona o sistemu socijalne pomoći i ne predviđa bilo kakve druge izmene u primarnom zakonodavstvu u ovoj oblasti ili u drugim srodnim oblastima.

Odgovornosti institucija za sprovođenje predloženih promena su:

- MRSZ da napravi nacrt pravnog okvira i obezbedi budžet za SNS;
- Divizija za Socijalnu Pomoć, koji deluje u okviru DSPP / MRSZ-a, da predlaže, nacrta i obezbedi sprovođenje politika / strategija u vezi sa pitanjima socijalne pomoći i zakonodavstvom o socijalnoj pomoći i putem Jedinice za kontrolu i nadzor, sistematski kontroliše, kontroliše i nadzire funkcionisanje i sprovođenje zakonodavstva o ŠSP na snazi od strane CSR-a, kao institucija kojima je MRSZ delegiralo pravo na upravljanje ŠSP;
- Opštine / CSR za sprovođenje i upravljanje ŠSP na lokalnom nivou;
- Ministarstvo Finansija, da obezbedi budžet dodeljen šemi i dodatne pogodnosti / izuzeća na koja korisnik ŠSP ima pravo,
- Ministarstvo Zdravlja finansirati zdravstvene usluge za koje su korisnici ŠSP oslobođeni plaćanja;
- Fond Zdravstvenog Osiguranja za upravljanje oslobađanjem korisnika ŠSP od plaćanja premije, doplata i drugih plaćanja zdravstvenih usluga nakon primene zdravstvenog osiguranja;
- Ministarstvo Prosvete, Nauke i Tehnologije, da obezbedi proaktivne politike u podršci i pravilnom rešavanju socijalnih slučajeva, korisnike obrazovnog sistema (stipendije, izuzeća, upis u domove) i da učestvuje u institucionalnoj koordinaciji u rešavanju slučajeva potreba.

Opcija 3.4: Opcija poboljšanja sprovođenja i izvršenja zakonskim izmenama

Ova opcija predviđa sve reforme uključene u Opciji 3. Jedina razlika je u izračunavanju mesečnog iznosa koristi od ŠSP-a. U ovoj opciji se predviđa da se metod izračunavanja izvrši sa modifikovanim stopama ekvivalencije OESR-a²⁶ i nisu predviđeni dečiji dodaci.

Simulacija ove opcije od strane Svetske banke korišćenjem podataka Ankete budžeta domaćinstava (ABD) za 2016. godinu Agencije o statistici Kosova (ASK) sprovođenjem sledećih reformi: uklanjanje kategorijskih kriterijuma, granice ukupnog siromaštva za 2015. godinu²⁷, za test finansijskih sredstava, modifikovane stope OESR-a za izračunavanje mesečnog iznosa ŠSP-a (vidi tabelu A3 u aneksu za mesečne iznose ŠSP-a prema veličini i sastavu porodice, sa i bez dečijih dodataka) ukazuje da će ova opcija imati sledeće uticaje

- Smanjenje stope siromaštva sa 16.3% na 11.8%;
- Smanjenje jaza siromaštva sa 4.8% na 2.3%;
- Tačnost ciljanja bi se povećala sa 64% u trenutnoj šemi na 76%;
- Pokrivenost bi se povećala sa 26% na 38%;
- Dovoljnost nivoa koristi bi se povećala sa 39% na 80%;

²⁶ Modifikovana stopa ekvivalencije OESR-a je sledeća: $Korist_{Mod stopa OESR} = 60 * [1 + \max(bodraslih - 1, 0) * 0.5 + bdece * 0.3]$

²⁷ 1.82 evra za ekvivalent dnevnog povećanja (ASK, 2017, str.4).

- Broj korisnika povećao bi se sa 106.416 na 128.194 osoba;
- Potrošnja na ŠSP povećavala bi se za 13 miliona evra godišnje, Potrošnja na ŠSP povećavala bi se za 13 miliona evra godišnje.

Takođe treba napomenuti da ova opcija predviđa samo izradu novog zakona o sistemu socijalne pomoći i ne predviđa bilo kakve druge izmene primarnog zakonodavstva u ovoj oblasti ili drugih srodnih oblasti.

Odgovornosti institucija za sprovođenje predloženih promena su:

- MRSZ da napravi nacrt pravnog okvira i obezbedi budžet za SNS;
- Divizija za Socijalnu Pomoć, koji deluje u okviru DSPP / MRSZ-a, da predlaže, nacrti i obezbedi sprovođenje politika / strategija u vezi sa pitanjima socijalne pomoći i zakonodavstvom o socijalnoj pomoći i putem Jedinice za kontrolu i nadzor, sistematski kontroliše, kontroliše i nadzire funkcionisanje i sprovođenje zakonodavstva o ŠSP na snazi od strane CSR-a, kao institucija kojima je MRSZ delegiralo pravo na upravljanje ŠSP;
- Opštine / CSR za sprovođenje i upravljanje ŠSP na lokalnom nivou;
- Ministarstvo Finansija, da obezbedi budžet dodeljen šemi i dodatne pogodnosti / izuzeća na koja korisnik ŠSP ima pravo,
- Ministarstvo Zdravlja finansirati zdravstvene usluge za koje su korisnici ŠSP oslobođeni plaćanja;
- Fond Zdravstvenog Osiguranja za upravljanje oslobađanjem korisnika ŠSP od plaćanja premije, doplata i drugih plaćanja zdravstvenih usluga nakon primene zdravstvenog osiguranja;
- Ministarstvo Prosvete, Nauke i Tehnologije, da obezbedi proaktivne politike u podršci i pravilnom rešavanju socijalnih slučajeva, korisnike obrazovnog sistema (stipendije, izuzeća, upis u domove) i da učestvuje u institucionalnoj koordinaciji u rešavanju slučajeva potreba.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

Tabela ispod prikazuje najznačajnije identifikovane uticaje, dok sledeći stavovi detaljno objašnjavaju uticaje za svaku opciju koristeći različite statistike i podatke zasnovane na postojećim analizama kao i analizama rađenim u svrhu ovog KD. Neki od korištenih izvora podataka i studija uključuju: (1) Anketu Svetske banke o proceni ŠSP i smernicama reformi (2019); (2) Procena kapaciteta CSR-a i MRSS-a za sprovođenje ciljanih programa od strane Svetske banke (2018); (3) Procena siromaštva na Kosovu 2012-2015 od strane ASK (2017); (4) Administrativni podaci o korisnicima ŠSP-a iz baze šema; (5) Administrativni podaci o radu, zaposlenosti i aktiviranju od strane AZRK-a; i (6) podaci ABD ASK (2006-2016).

Tabela 6 Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
Ekonomski uticaji	Da, u smislu olakšavanja traženje posla za SSP korisnika sa odgovarajućim reformama u oblasti službi za zapošljavanje i stručno usavršavanje, podizanje kapaciteta AZRK, i povećanje budžeta za aktivne mere / programe tržišta rada
Društveni uticaji	Da
Uticaji na životnu sredinu	Ne
Uticaj na osnovna prava	Da
Rodni uticaj	Ne

Uticaji socijalne jednakosti	Da
Uticaj na mlade ljude	Da
Uticaj na administrativno opterećenje	Da
Uticaj MVP-a	Ne

Ekonomski uticaji

Uticaj na olakšavanje pronalaska radnog mesta

Efikasna povezanost ŠSP-a sa službama zapošljavanja i aktiviranje korisnika u svrhu socio-ekonomske integracije i postepeni izlazak iz ŠSP-a (poboljšanje blagostanja) naveden je kao jedan od glavnih problema ovog programa. Neki od uzroka uključuju: 1) Probleme u kreiranju važećeg zakonodavstva o ŠSP-u, posebno sa kriterijumima za izbor kategorije II koji (između ostalog) predviđaju da porodica može imati samo jednog sposobnog člana porodice koji /koja je registrovan/a kao nezaposleni/-a, što stvara podsticaj za učešće ovih korisnika na tržištu rada (posebno u formalnoj ekonomiji), jer bi to rezultiralo izuzećem šeme; 2) Nedostatak sankcija koje kažnjavaju registrovane osobe kao nezaposlene ukoliko odbijaju da učestvuju u aktivnim programima tržišta rada (APTR) i primenu postojećih sankcija; 3) Nedostatak prioriteta korisnika ŠSP u APTR-ima i prilagođavanje usluga specifičnim potrebama ove grupe; i 4) Ograničenja budžeta u oblasti APTR-a uopšte, uključujući izgradnju kapaciteta zvaničnika i AZRK-a za pružanje kvalitetnijih usluga zapošljavanja.

Opcija 1. U ovoj opciji situacija bi ostala ista: (1) Korisnici ŠSP-a još dugo će ostati izvan tržišta rada zbog nedostatka podsticaja; 70% sadašnjih korisnika ŠSP-a registrovano je kao nezaposleno između 4 i 9 godina; (2) rodna nejednakost u aktiviranje takođe bi ostala drastično velika s obzirom da su kriterijumi za izbor ŠSP-a rezultirali da su 95% nezaposlenih muškaraca i samo 5% žena, dok žene čine mnogo veću cifru kategorije o negovateljima osoba u potrebi (29% žena korisnica ŠSP u poređenju sa 13% muškaraca koji ispunjavaju uslove) i imaju višu stopu nezaposlenosti u odnosu na muškarce (33.4% u poređenju sa 28.5%)²⁸ i izuzetno visoke stope neaktivnosti (81,6% žena u poređenju sa 36,7% muškaraca²⁹) ; (3) Stručno osposobljavanje korisnika ŠSP da bi se priprema za tržište rada i dalje stagnirala i većina tih ljudi (70%) će i dalje imati samo osnovno obrazovanje koje ih onemogućava u nedostatku tržišta rada, i takođe neće biti povećan procenat onih koji su spremni da učestvuju u stručnom osposobljavanju (25% korisnika ŠSP registrovanih kao nezaposleni) (Svetska banka, 2019., str.61-63).

Opcija 2. S obzirom na to da su promene ove opcije usmerene na poboljšanje kapaciteta za sprovođenje i administraciju ŠSP, jedini pokazatelj gde se očekuje promena je tačnost ciljanja korisnika na ŠSP, dok se ne očekuje da će poboljšanja u aktiviranju ove grupe biti značajna. Sa povećanjem tačnosti od 25% u naj-optimističnijem scenariju - sa 64% na 80%- može doći do povećanja broja registrovanih nezaposlenih lica u zavodima za zapošljavanje kojima potencijalno mogu biti ponuđene usluge zapošljavanja radi aktiviranja, ali tačne cifre ne mogu se izračunati jer se ne mogu predvidjeti ako ovi korisnici "Mladi / zaslužni" će pripadati Kategoriji I ili II kategorije korisnika.

²⁸ ASK, 2019, Anketa o radnoj snazi 2019, s. 12. <http://ask.rks-gov.net/media/4671/anketa-e-tregut-te-punes-2018.pdf>

²⁹ Ibid.

*Opcija 3. Dizajn novog zakona o ŠSP-u predviđena je radikalna promena u poređenju sa važećim zakonom, registracija svih lica od 18 do 64 godine*³⁰ koji su nezaposleni u kancelarijama za zapošljavanje tokom faze aplikacije. Ova odredba o SNS-u imaće visok uticaj na potencijal korisnika SNS za aktiviranje, jer će se broj registrovanih u registrima EBRD-a koji se mogu tretirati aktivnim merama na tržištu rada povećati značajno u poređenju sa trenutnom situacijom, a uticaj na jačanje rodne ravnopravnosti u aktiviranje drastično će se poboljšati. Trenutno, 17% korisnika muškarci u ŠSP su registrovani kao nezaposleni u poređenju sa samo 0,7% žena, što je onemogućilo tretiranje ovih poslednjih sa merama za aktiviranje jer nisu navedene u evidencijama Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo (AZRK). U ovoj opciji, predviđeno je da broj korisnika ŠSP radna doba koji će biti registrovan u KZ će se povećati sa 10.597 u 2017. godini (administrativni podaci iz baze podataka SNS) na 90.712 ljudi³¹, od kojih će 50,1% biti žene (45.460 osoba), a 49,9% muškarci (45.252 osobe) (Proračuni Svetske banke KD).

Drugi pozitivan uticaj biće takođe uklanjanje sredstava za podsticanje učešća na tržištu rada (do određenog nivoa prihoda) ili učešća na tržištu rada, pri čemu korisnici ŠSP neće biti automatski isključeni iz šeme. Na ovaj način ŠSP će biti efikasniji u pružanju podrške porodicama da postepeno napuštaju šemu i poboljšaju svoje socijalno blagostanje. Prilagođavanje službi za zapošljavanje i (ako budžetske mogućnosti dozvoljavaju) mere aktiviranja profila i potreba korisnika ŠSP takođe će imati uticaja na njihovu efikasnu aktiviranju imajući u vidu porast broja korisnika koji će biti registrovani kao nezaposleni. Uključivanje i primena sankcija u slučaju odbijanja učešća u aktivnim merama na tržištu rada (uključujući stručno usavršavanje i obuku) takođe će imati visoki uticaj na aktiviranje korisnika ŠSP.

Opcija 4: Uticaj na ovu opciju biće isti. Jedina razlika biće u broju lica koja se nalaze u broju registrovanih nezaposlenih osoba u KZ koje će se u 2017 godini. povećati za 10.597 korisnika ŠSP (administrativni podaci iz baze podataka ŠSP) u 68.993 osoba od kojih su oko 51% (34.99 osoba) žene, dok će 49,3% (33.994 osoba) biti muškarci (Proračuni Svetske banke KD).

Društveni uticaji

Socijalna uključenost: Uticaj na siromaštvo

Opcija 1: Uticaj šeme socijalne pomoći na smanjenje siromaštva jedan je od glavnih problema ovog programa zbog dizajna zakonskog okvira. Zbog ekskluzivnih kriterijuma za izbor, posebno za kategoriju II koja omogućava shemi da koristi samo ako porodica ima najmanje jedno dete mlađe od 5 godina (ili siročje mlađe od 15 godina pod stalnom negom) i samo jedan član porodice radno sposoban i registrovan kao nezaposlen/a dok su svi ostali zavisni, mnogo siromašne porodice ne mogu imati koristi od ŠSP-a. Takođe, formula nivoa davanja ne odgovara potrebama porodice prema veličini i demografskoj strukturi, što rezultira nižim nivoom naknada za velike porodice. Kao takav, ŠSP u ovoj opciji ublažava stopu siromaštva za samo 1,9 procentnih poena, sa 16,3% na 14,4%, dok efekat na smanjenje jaza siromaštva iznosi 1,6 procentnih poena, sa 4,8% na 3,3% (Svetska Banka, 2019., str.43).

Opcija 2: Ne predviđa se da ova opcija ima značajan porast ublažavanja siromaštva (stepen i jaza), jer se u najboljem scenariju tačnost ciljanja može povećati sa 64% na 80% (ili na 25% poboljšanje) a sredstva koja su trenutno dodeljena za dva najbogatija kvintila - 10% potrošnje ŠSP-a - bila bi usmerena na siromašne

³⁰ Iako je zvanično doba učešća na tržištu rada na Kosovu 15-64 godine, da bi se stimulisao razvoj ljudskog kapitala novi zakon o ŠSP predviđa da se registracija u kancelarijama za zapošljavanje treba da se učini u starosti kada se završi srednja škola, 18 godina.

³¹ Budući da se stepen invalidnosti ne može simulirati podacima ABD-a, ovi podaci predstavljaju najveći mogući broj osoba od 18 do 64 godine koje se mogu prijaviti na biroa zapošljavanja pod pretpostavkom da su svi odabrani sposobni za zapošljavanje.

porodice. Međutim, ove brojke su samo preliminarne procene i ne mogu se uzeti zdravo za gotovo jer ovise o promjenama ponašanja nakon izgradnje ljudskih kapaciteta i međuinstitucionalne koordinacije nakon ulaganja u IT sistem za razmenu podataka. Ne očekuje se da će uticaj na smanjenje siromaštva u ovoj opciji biti veći nego u opciji 1; 1,9 procentnih poena na stopi siromaštva, sa 16,3% na 14,4%, dok efekat na smanjenje jaza siromaštva iznosi 1,6 procentnih poena, sa 4,8% na 3,3%.

Opcija 3: S ukidanjem kriterijuma za izbor, odnosno ukidanjem kategorija I i II, primenom novog testa siromaštva i korišćenjem optimalnih stopa ekvivalencije i dečijeg dodatka od 10 evra mesečno za svako dete za izračunavanje mesečnog iznosa ŠSP, uticaj ove opcije na smanjenje stope siromaštva može dostići 4,8 procentnih poena (sa 16,3% na 11,5%), dok će se jaz siromaštva smanjiti za 2,3 procentna poena (sa 4,8% na 2,5%).) (Simulacije Svjetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Opcija 4: Ako se primene i sve reforme predviđene opcijom 3, ali se modifikovane stope ekvivalencije OESR koriste za izračunavanje mesečnog iznosa ŠSP, uticaj ove opcije na ublažavanje siromaštva biće kao što sledi: smanjenje stope siromaštva za 4,2 procentna poena (sa 16,3% na 11,8%), uz smanjenje nedostatka siromaštva za 2,6 procentna poena (sa 4,8% na 2,3%) (simulacije KD Svetske banke koristeći podatke ABD 2016).

Socijalna uključenost: Pristup programima socijalne zaštite

Opcija 1: Kriterijumi za kategoriju ŠSP - Kategorizacija korisnika u kategoriji I i II kategorije - su netačni pokazatelji siromaštva, snažni filteri za isključenje i podsticaji za korisnike da traže status zavisnog člana porodice (kojeg/e ne zahteva se da radi). Trenutno ŠSP isključuje sve siromašne porodice sa više od jednog sposobnog člana porodice koji nemaju najmanje jedno dete mlađe od 5 godina ili siroče mlađe od 15 godina pod negom. Sposobni član porodice ne može biti zaposlen i mora biti registrovan kao nezaposlen u EBRD-u i u skladu je sa zahtevima za traženjem posla. Ovi kriterijumi su rezultirali izuzetno ograničenim pokrivanjem ŠSP-a; u 2016. godini samo 26% siromašnih porodica (ispod opšte granice siromaštva) moglo bi imati koristi od ŠSP-a. Drugim rečima, pristup 74% siromašnih porodica ŠSP-u ometa se kriterijumima za izbor predviđenim zakonom.

Opcija 2: Ova opcija može imati veoma nizak efekat na poboljšanje pristupa „zaslužnim“ porodicama / koji ispunjavaju kriterijume za izbor u ŠSP pod pretpostavkom da će sprovođenje zakona biti efikasnije sa promenama u administraciji i izgradnji kapaciteta. realizatora programa. Međutim, s obzirom da je pristup ŠSP-u ograničen trenutnim zakonodavstvom koje reguliše šemu, uticaj ove opcije će biti nizak.

Opcija 3: Promenom zakonodavstva, ukidanjem kategorija I i II i ukidanjem kriterijuma za izbor, modifikacijom testa siromaštva i korišćenjem modifikovanim stopama ekvivalencije OESR-a, pristup ŠSP-ima biće znatno poboljšan. Procenat siromašnih koji će imati koristi od ŠSP-a povećaće se sa 26% na 44%, odnosno sa 106.416 na 167.766. Takođe treba napomenuti da će se ovom metodom izračunavanja mesečnog iznosa za ŠSP broj dece koja primaju dodaci povećati sa 55.284 na 68.521, a vrednost mesečnog dodatka iznosiće 10 evra / mesec umesto 5 evra / mesec (kako trenutno stoji) (simulacije Svetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Opcija 4: Promenom zakonodavstva, uklanjanjem kategorija I i II i uklanjanjem kriterijuma za izbor, modifikacijom testa siromaštva i korišćenjem modifikovanih skala ekvivalencije OESR, poboljšao bi se pristup ŠSP-u. Procenat siromašnih koji bi imali koristi od ŠSP-a povećao bi se sa 26% na 38%, odnosno sa 106.416 na 128.193 ljudi (simulacije Svetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Obrazovanje: uticaj na osnovno, srednje, visoko obrazovanje,, stručno usavršavanje i celoživotno učenje

Opcija 1: Korist za ŠSP pokriva manji deo potreba potrošnje velikih porodica u poređenju sa manjim porodicima. Po dizajnu, skala ekvivalencije ŠSP pretpostavlja izuzetno nesrazmernu ekonomiju obima za veće porodice. Pored drugog člana porodice, iznos dodatnih davanja iznosi samo 7,5 evra mesečno za odrasle i 12,5 evra za decu. Kao rezultat toga, iznos koristi za svakog dodatnog člana manja je od one koju pružaju uobičajene skale ekvivalencije i ne odražava ekvivalentnu veličinu odrasle porodice u porodici. Korist za ŠSP pokriva 88% potreba potrošnje porodica sa 2 odrasle osobe i jednim detetom na osnovu modifikovane skale ekvivalencije OESR, dok za porodice sa 4 odrasle osobe i 2 deteta potrošnja treba da pokriva ova šema pada na 66% (Svetska banka, 2019., str. 23). Kao takav, ŠSP u ovoj opciji uvek ima ograničen uticaj nakon osnovnog, srednjeg, visokog i stručnog obrazovanja s obzirom na to da mesečni iznos ŠSP pokriva samo osnovne potrebe sa manje članova porodice.

Nadalje, kriterijumi odabira, posebno za kategoriju II, čak imaju i negativan uticaj jer su porodice isključene iz šeme kada odraslo dete u porodici napuni 18 godina i bude smatrano sposobnim za posao, a ti uticaji će i dalje postojati. isto.

Konačno, povezivanje korisnika ŠSP-a sa aktivnim merama na tržištu rada u postojećoj primeni ima dovoljno prostora za poboljšanje, jer do sada korisnicima nije pružalo odgovarajuće usluge stručnog obrazovanja i osposobljavanja u skladu sa zahtevima tržišta rada post-korisnika. njihov profit se obustavlja ako ostvaruje više od 80 evra prihoda. Administrativni podaci iz AZRK pokazuju da je 70% korisnika ŠSP dugotrajni nezaposleni (između 4 i 9 godina), a samo 25% je spremno da učestvuje u stručnom osposobljavanju. Situacija će ostati ista bez promena pravnog okvira ŠSP-a i obilnih ulaganja u oblasti zapošljavanja i jačanja kapaciteta AZRK-a (Svetska banka, 2019., str. 58). Za žene će negativni uticaj biti još veći imajući u vidu da je samo 0,7% sadašnjih korisnika ŠSP-a registrovano kao nezaposleno, što će nastaviti da onemogućava svoje stručno usavršavanje od AZRK-a i njegovih službi. zapošljavanje jer se većina korisnika ŠSP-a ne pojavljuje u registracijama registrovanih nezaposlenih.

Opcija 2: S obzirom da ova opcija ne predviđa promene pravnog okvira, kao i vrednosti mesečnog iznosa za ŠSP, uticaj ŠSP na osnovno, srednje i visoko obrazovanje i stručno obrazovanje i dalje će biti ograničen. kao u opciji 1 i zajedno sa istim problemima.

Opcija 3: Očekuje se da će ova opcija uticati na sve nivoe obrazovanja, stručno osposobljavanje i celoživotno obrazovanje.

Prvo, eliminacijom kategorije I i II (uklanjanjem postojećih kriterijuma za izbor) porodice će moći da imaju koristi od ŠSP-a bez obzira na broj dece, starost članova porodice ili njihov status na tržištu rada. dok prolaze novi test siromaštva. U ovoj opciji pokrivenost ŠSP-om će se proširiti sa 26% na 44% siromašnih. Drugim rečima, 167.766 osoba od kojih će 68.521 deca moći da koristi ŠSP, uključujući dečije dodatke od 10 evra mesečno. Imajući u vidu da porodice neće imati ograničenja davanja zbog demografske strukture (starost članova, radna sposobnost itd.) I da će mesečni iznosi biti prilagođeni potrebama porodica na osnovu sastava (broj dece i odraslih) i porodične veličine (povećavajući dovoljnost pokrivanja 39% potrošnje korisnika na 63%), reformisana ŠSP pozitivno će uticati na dostizanje svih nivoa obrazovanja.

Drugo, novi test približnih sredstava uključuje dodatne bodove za članove porodice po starosnoj grupi, sa ciljem da se poveća verovatnoća davanja za SNS ako porodica ima više dece, naročito školskog uzrasta (videti Tabelu A2 u Prilogu).

Treće, zakonske izmene ove opcije predviđaju uvođenje savremenih elemenata u oblikovanje SNS-a kako bi program bio podsticajniji, promovisao aktiviranje sposobnih korisnika i smanjio zavisnost od beneficija, što će imati direktan uticaj na nastavak programa. svi nivoi obrazovanja uključujući i stručno osposobljavanje, jer se korisnicima omogućava da koriste ŠSP-ove čak i ako primaju prihod od zaposlenja (ispod navedenog nivoa) ili prolaze kroz stručnu obuku. Činjenica da će se sve osobe sa invaliditetom u dobi od 18 do 64 godine morati prijaviti u KZ i sankcionisati od strane ŠSP-a ako odbiju da učestvuju u aktivnim merama na tržištu rada može imati veliki uticaj u obuci korisnika (s reformama u oblasti pružanja usluga zapošljavanja) i celo životnom obrazovanju. Najveći uticaj imaće žene s obzirom da je trenutno samo 0,7% korisnika ŠSP (ili 461 žena) sposobnih za rad prijavljeno u biroima za zapošljavanje u poređenju sa 17% muškaraca³².

Efekat se dodatno pojačava izuzećima i drugim pogodnostima na koje korisnici ŠSP-a imaju pravo: besplatnim udžbenicima za studente u osnovnom i srednjem obrazovanju i oslobađanjem semestralnih plaćanja za studente.

Opcija 4: Efekat će takođe biti visok na ovu opciju s obzirom da uključuje većinu reformi predviđenih u opciji 3. Upotrebom modifikovane skale ekvivalencije OECD-a mesečni iznos ŠSP-a pokriće 80% potrošačkih potreba korisnika ŠSP. a broj korisnika povećao bi se sa 106.416 na 128.193 (procene Svetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Efekat se dodatno pojačava izuzećima i drugim pogodnostima na koje korisnici SNS-a imaju pravo: besplatnim udžbenicima za studente u osnovnom i srednjem obrazovanju i oslobađanjem plaćanja semestra za studente.

Upravljanje: Uticaj na tretiranje svake osobe podjednako

Sve opcije: Postojeće zakonske odredbe SNS zahtevaju jednak tretman svih stanovnika i državljana Republike Kosovo, uključujući strane državljane sa dozvolom boravka, azilante, izbeglice i lica koja uživaju privremenu i dodatnu zaštitu. Sve ove grupe mogu se prijaviti za ŠSP i ostvariti pogodnosti ukoliko ispunjavaju kriterijume za izbor. Kako analiza ovog KD nije pokazala probleme u ovoj oblasti, nisu predviđene razlike u uticaju između opcija.

Upravljanje: Informisanje javnosti o određenim pitanjima

Sve opcije: Postojeće zakonske odredbe ŠSP-a i postojeći propisi uređuju aspekt informisanja javnosti o njihovim pravima i obavezama u vezi sa ŠSP-om. Kako analize ovog KD nisu pokazale probleme u ovoj oblasti, između opcija nisu predviđene razlike u uticaju na ovo područje.

Javno zdravlje i bezbednost: Uticaj na život ljudi, kao što su očekivani životni vek ili stopa smrtnosti

Opcija 1: Ograničeni uticaj imajući u vidu da trenutni ŠSP zadovoljava samo 39% osnovnih potrošačkih potreba korisnika, kao i ograničenu pokrivenost šemom (samo 26% siromašnih porodica). Veći efekat može se pripisati izuzeću korisnika ŠSP-a od plaćanja usluga u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti,

³² Administrativni podaci iz baze podataka ŠSP, 2017, MRSS.

ali je taj efekat ograničen i s obzirom na to da su „troškovi iz džepa“ u zdravstvenom sistemu su visoki i često iscrpljujuće.

Opcija 2: Ograničeni uticaj imajući u vidu da trenutni ŠSP zadovoljava samo 39% osnovnih potrošačkih potreba korisnika, kao i ograničenu pokrivenost šeme (samo 26% siromašnih porodica). Veći efekat može se pripisati izuzeću korisnika ŠSP-a od plaćanja usluga u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti, ali je taj efekat ograničen i s obzirom na to da su troškovi van džepa u zdravstvenom sistemu visoki i često iscrpljujuće.

Opcija 3: Mali uticaj s obzirom da će mesečni iznos naknada pokriti 63% osnovnih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutno i da će se pokrivenost povećati sa 26% na 44% za siromašne, ili sa 106.416 na 167.766 lica (izračunavanja Svetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016). Očekuje se da će ove promene poboljšati ishranu korisnika, jer će se mesečni iznos ŠSN-a povećavati u skladu sa potrebama porodica na osnovu veličine i strukture, a osobe koje donose zarade do ograničenja neće biti uklonjene iz šeme, znači porodicama biti dozvoljeno veće finansijske prihode.

Očekuje se da će ove promene poboljšati ishranu korisnika, jer će se mesečni iznos ŠSN-a povećavati u skladu sa potrebama domaćinstva na osnovu veličine i strukture, a osobe koje donose zarade do ograničenja neće biti uklonjene iz šeme. pa će porodicama biti dozvoljeno veće finansijske prihode.

Opcija 4: Veliki uticaj s obzirom da će mesečni iznos naknada pokriti 80% osnovnih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutno, a taj obuhvat će se povećati sa 26% na 38% siromašnih, ili sa 106.416 u siromašnim 128, 193 ljudi (proračun Svetske banke za KD koristeći podatke ABD 2016). Očekuje se da će ove promene poboljšati ishranu korisnika, jer će se mesečni iznos ŠSP-a povećavati u skladu sa potrebama porodica na osnovu veličine i strukture, a osobe koje donose zarade do ograničenja neće biti uklonjene iz šeme. pa će porodicama biti dozvoljeno veće finansijske prihode.

Izuzeće od plaćanja premije zdravstvenog osiguranja i drugih plaćanja za zdravstvene usluge takođe može imati uticaja s obzirom na svrhu ovog zakona u finansijskoj zaštiti građana Kosova u zdravstvenom sektoru i poboljšanju kvaliteta usluga. Zakonodavstvo zdravstvenog osiguranja nalaže da se korisnici ŠSP-a automatski izuzmu od gore navedenih.

Javno zdravlje i bezbednost: Uticaj na način života, promene ishrane

Opcija 1: Ograničeni uticaj imajući u vidu da trenutni ŠSP zadovoljava samo 39% osnovnih potrošačkih potreba korisnika, kao i ograničenu pokrivenost šeme (samo 26% siromašnih porodica).

Opcija 2: Ograničeni uticaj imajući u vidu da trenutni ŠSP zadovoljava samo 39% osnovnih potrošačkih potreba korisnika, kao i ograničenu pokrivenost šeme (samo 26% siromašnih porodica).

Opcija 3: Niski uticaj s obzirom da će novi mesečni iznos dečijeg dodatka pokriti 63% osnovnih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutno i da će se pokrivenost povećati sa 26% na 44% siromašnih, ili od 106.416 do 167.766 osoba (izračunavanja Svetske banke za KD koristeći podatke ABD2016). Očekuje se da će ove promene poboljšati ishranu korisnika, jer će se mesečni iznos ŠSP-a povećavati u skladu sa potrebama porodica na osnovu veličine i strukture, a oni koji stvaraju prihod do uključivanja šeme neće biti uklonjeni. određeno ograničenje, tako da će porodicama biti dozvoljeno veće finansijske prihode.

Opcija 4: Visoki uticaj imajući u vidu da će mesečni iznos naknada pokriti 80% osnovnih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutno i da će se pokrivenost povećati sa 26 na 38% siromašnih, ili sa 106.416 na 128.193 ljudi. (Izračuni Svetske banke za KD pomoću podataka ABD 2016). Očekuje se da će ove promene poboljšati ishranu korisnika, jer će se mesečni iznos ŠSP-a povećavati u skladu sa potrebama porodica na osnovu veličine i strukture, a oni koji stvaraju prihod do uključivanja šeme neće biti uklonjeni. određeno ograničenje, tako da će porodicama biti dozvoljeno veće finansijske prihode.

Uticaj na osnovna prava

Dostojanstvo

Sistemi socijalne sigurnosti i socijalne zaštite generalno imaju za cilj socijalno uključivanje i osiguranje dostojanstva svih osoba koje su suočene sa okolnostima u kojima nemaju sposobnost da u potpunosti ostvare svoja prava. Jedan od načina da se ti ciljevi postignu kroz socijalni transfer novca, socijalne usluge i usluge zapošljavanja je podizanje životnog standarda. Što su socijalni programi i usluge inkluzivniji, veća je verovatnoća za socijalnu uključenost.

Opcija 1: Samo postojanje sistema socijalne pomoći i druge beneficije na koje korisnici ŠSP-a imaju pravo - energetska subvencija, oslobađanje od plaćanja primarnih i sekundarnih zdravstvenih usluga, oslobađanje od naknada i drugih obaveza kao što su semestar tokom studija - ukazuje da čak i u opciji 1, ŠSP ima uticaja na dostojanstvo korisnika pružajući im finansijski prihod za ostvarivanje bar njihovih osnovnih prava.

Opcija 2: Čak i bez zakonskih izmena, ŠSP-ovi i paketi usluga i oslobođeno na koje korisnici imaju pravo uticati na dostojanstvo korisnika.

Opcija 3: Reforme u ovoj opciji imaće pozitivan uticaj na dostojanstvo građana i stanovnika Kosova. Za početak, sa izmenama predviđenim u dizajnu programa, ŠSP će obuhvatiti veći broj ljudi koji imaju nizak životni standard, pa su socijalno i ekonomski isključeni, na osnovu njihovih karakteristika i njihovi potreba³³, a ne proizvoljni kriterijumi odabira kao što su starost, sposobnost za rad ili ekonomska aktivnost. Pokrivenost će se povećati sa 26% na 44% siromašnih. Drugo, reforma dizajna ŠSP-a predviđa da korisnici mogu i dalje da imaju koristi od ŠSP-ova uprkos tome što su se uključili na tržište rada ili učestvovali u aktivnim merama na tržištu rada, omogućavajući tako postepeno „izlazak“ iz šeme. Mogućnost povećanja finansijskog dohotka finansijskim „zaštitom“ rezultiraće još višim životnim standardom, odnosno ostvarivanjem osnovnih prava na socijalnu participaciju. Treće, povećanje nivoa mesečnih naknada, koje pokrivaju 63% osnovnih potreba korisnika, posebno za velike porodice, imaće dalji uticaj na dostojanstvo korisnika ŠSP. Konačno, pravo na druge beneficije i izuzeća od plaćanja kao što su premije zdravstvenog osiguranja i druge isplate u zdravstvenom sektoru, oslobađanje u semestru, besplatni udžbenici za osnovce, subvencije za energiju, vodu i druge komunalije, itd. takođe će pozitivno uticati na dostojanstvo korisnika ŠSP u ovoj opciji.

Opcija 4: Reforme u ovoj opciji imaće pozitivan uticaj na dostojanstvo kosovskih građana i stanovnika kao u opciji 3. Promenom predviđenim u dizajnu programa, ŠSP će obuhvatiti veći broj osoba sa niskim primanjima. Životnog standarda, pa su socijalno-ekonomski isključeni na osnovu njihovih karakteristika i

³³ Finansijski dohodak, posedovanje imovine, demografska struktura članova porodice, pol glave porodice, bračni status porodice, broj odraslih žena u porodici, broj izdržavanih osoba, nivo obrazovanja itd. j.

potreba³⁴, a ne proizvoljni kriterijumi odabira kao što su starost, sposobnost za rad ili ekonomska aktivnost. Pokrivenost će se povećati sa 26% na 38% siromašnih. Drugo, reforma dizajna ŠSP-a predviđa da korisnici mogu i dalje da imaju koristi od ŠSP-ova uprkos tome što su se uključili na tržište rada ili učestvovali u aktivnim merama na tržištu rada, omogućavajući tako postepeno „izlazak“ iz šeme. Mogućnost povećanja finansijskog dohotka finansijskim „zaštitom“ rezultiraće još višim životnim standardom, ostvarivanjem osnovnih prava na socijalnu participaciju. Treće, povećanje nivoa mesečnih naknada, koje pokrivaju 80% osnovnih potreba korisnika, posebno za velike porodice, imaće dalji uticaj na dostojanstvo korisnika ŠSN. Konačno, pravo na druge beneficije i izuzeća od plaćanja kao što su premije zdravstvenog osiguranja i druge isplate u zdravstvenom sektoru, oslobođanje u semestru, besplatni udžbenici za osnovce, subvencije za energiju, vodu i druge komunalije, itd. takođe će pozitivno uticati na dostojanstvo korisnika ŠSN u ovoj opciji.

Sloboda - pravna, ekonomska ili socijalna zaštita pojedinaca ili porodice

Opcija 1: Svrha programa socijalne pomoći je podrška i pružanje privremene finansijske pomoći porodicama u siromaštvu. Kao takav, čak i bez bilo kakve reforme u opciji 1, ŠSP utiče na ekonomsku zaštitu pojedinaca i porodica..

Opcija 2: Svrha programa socijalne pomoći je podrška i pružanje privremene finansijske pomoći porodicama u siromaštvu. Kao takav, čak i bez zakonske reforme u opciji 2, ŠSP utiče na ekonomsku zaštitu pojedinaca i porodica.

Opcija 3: Reforme predviđene ovom opcijom poboljšaće ekonomsku zaštitu porodica uključivanjem: povećanja mesečnog iznosa ŠSP-a na osnovu veličine i strukture porodice, povećanja broja pojedinaca koji će imati koristi od ŠSP od 106.416 do 167.716, integrisani oblik socijalnih usluga, zapošljavanja i ŠSP, kao i mogućnost korisnika da učestvuju na tržištu rada i aktivnim merama na tržištu rada bez prekida u korist ŠSP-a.

Opcija 4: Reforme predviđene ovom opcijom poboljšaće ekonomsku zaštitu porodica uključivanjem: povećanja mesečnog iznosa ŠSP-a na osnovu veličine i strukture porodice, povećanja broja pojedinaca koji će imati koristi od ŠSP od 106.416 do 128.193 osoba integriše oblik socijalnih usluga, zapošljavanja i ŠSP, kao i mogućnost korisnika da učestvuju u tržištu rada i aktivnim merama na tržištu rada bez prekida davanja ŠSP-a.

Lični podaci

Opcija 1: Shema socijalne pomoći trenutno obrađuje više ličnih podataka kandidata i korisnika da bi verifikovali kriterijume za izbor i socio-ekonomski status porodica. Pored podataka kao što su datum i mesto rođenja, članovi porodice, status zaposlenja, obrazovanje, radna sposobnost itd, ŠSP IT sistem takođe ima pristup podacima o finansijskom dohotku podnosilaca zahteva i korisnika putem razmene podataka sa PAK-om i drugim šemama MRSS-a. Zaštita ličnih podataka korisnika zaštićena je primarnim i sekundarnim zakonom ŠSP-a, tako da ova promena nije predviđena.

³⁴ Finansijski dohodak, posedovanje imovine, demografska struktura članova porodice, pol glave porodice, bračni status porodice, broj odraslih žena u porodici, broj izdržavanih osoba, nivo obrazovanja itd..

Opcija 2: Ova opcija ne predviđa promene u vrsti ličnih podataka koji se prikupljaju o korisnicima ili na način na koji se rukuje prema primarnom i sekundarnom zakonu koji je na snazi, tako da nisu predviđene promene uticaja u odnosu na trenutnu situaciju.

Opcija 3: Reforme zakona i administracije ŠSP-a predviđaju proširenje pristupa i obrade ličnih podataka podnosilaca aplikacija i korisnika s obzirom da se koncept reforme zasniva na digitalizaciji verifikacije socijalno-ekonomskih uslova korisnika razmenom podaci o više institucija, kao i integracija IT sistema za sve MRSS šeme u Socijalni registar. Pored postojećih sistema sa kojima se trenutno razmenjuju podaci o ŠSP-u, planira se da imaju i veze sa matičnim registrom, registrom vozila, programima grantova i subvencija MPŠRR-a, fondom zdravstvenog osiguranja, na kraju programom subvencioniranja energije itd. Stoga će pravni okvir sadržavati detaljne odredbe o funkcionisanju IT sistema i obradi i zaštiti ličnih podataka korisnika uzimajući u obzir sve ove reforme.

Opcija 4: Isti uticaj kao i opcija 3.

Jednak tretman

Opcija 1: Postojeće zakonodavstvo ŠSP-a garantuje jednaka prava za pristup ŠSP-u bez rodne razlike, etničke ili verske pripadnosti. Sa zakonskim izmenama i dopunama u 2012. godini, pristup ŠSP-u garantuje se i za osobe i porodice koje nisu državljani ili stalni stanovnici Kosova ali koji imaju dozvolu boravka, azilantima, izbeglicama kao i osobama pod privremenom ili dodatnom zaštitom. Jedini kriterijum za apliciranje su godine, u kojem slučaju se zahteva da aplikant ili član porodice ili njegov/njen staratelj mora imati 16 godina. Stoga, ova opcija nema uticaj na aspekt jednakog tretmana.

Opcija 2: Nema uticaja na jednak tretman, jer nisu predviđene zakonske promene i administracija i sprovođenje ŠSP-a ne karakterišu problemi u jednakom tretmanu.

Opcija 3: Ova opcija ne predviđa bilo kakvu promenu u vezi sa pristupom ŠSP-u u pogledu jednakosti u tretmanu, jer ne postoje dokazi da je ovo problematično pitanje u trenutnom dizajnu programa. Dakle, princip jednakosti pred zakonom bice zagarantovan i u ovoj opciji.

Opcija 4: Ova opcija ne predviđa bilo kakve promene u vezi sa pristupom ŠSP-u u pogledu jednakosti u tretmanu, jer nema dokaza da je ovo pitanje problematično u trenutnom dizajnu programa. Dakle, princip jednakosti pred zakonom bice zagarantovan i ovom opcijom.

Dečja prava

Opcija 1: Jedan od kriterijuma za izbor Kategorije II, da porodica treba da ima najmanje jedno dete mlađe od 5 godina je diskriminatorski jer isključuje iz šeme siromašne porodice samo na osnovu ovog kriterijuma, iako njihova socio-ekonomska situacija nije promenjena. S obzirom na to da se potrošnja domaćinstava povećava sa brojem dece, posebno kada dostignu školsko doba, trenutna šema ŠSP-a krši dečija prava na socijalnu uključenost kao i na obrazovanje. *Opcija 1* ne zabeležava poboljšanje u realizaciji ovih prava jer se ne predviđaju promene u zakonskom okviru.

Opcija 2: Nema pozitivnog uticaja u ostvarivanju dečijih prava za socijalnu uključenost i za obrazovanje, jer ne predviđa zakonske promene.

Opcija 3: Pozitivno utiče na ostvarivanje dečijih prava uklanjanjem kriterijuma za izbor, posebno što porodica treba imati najmanje jedno dete mlađe od 5 godina da bi moglo imati koristi od ŠSP-a. Štaviše,

TOS dodeljuje dodatne poene porodicama sa više dece u školskom dobu radi povećanja njihovih mogućnosti za ostvarivanje koristi od ŠSP-a. Zatim, dečiji dodatak od 10 eura/mesečno ima za cilj podsticanje nastavljanja obrazovanja i kao rezultat razvoj ljudskog kapitala. Na kraju, razmena podataka sa drugim institucijama i programima, uključujući i socijalne usluge i podatke iz MONT-a, osiguraće da deca koja pripadaju ugroženim grupama budu praćena međusektorskim pristupom radi poboljšanja njihove socijalne uključenosti. Uticaj na prava dece u ovoj opciji previđa se da će biti visok s obzirom da se predviđa da se broj dece korisnika poveća od 55,284 na 68,521 (proračuni Svetske Banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Opcija 4: Ima pozitivan uticaj u realizaciji dečijih prava uklanjanjem kriterijuma za izbor, posebno onog da porodica treba da ima najmanje jedno dete mlađe od 5 godina da bi bila korisnik ŠSP-a. Štaviše, TOS dodeljuje dodatne poene porodicama sa više dece školskog doba radi povećanja njihovih šansi posedovanja koristi od strane ŠSP-a. Na kraju, razmena podataka sa drugim programima i institucijama, uključujući i socijalne usluge i podatke od strane MONT-a osiguraće da deca koja pripadaju ugroženim grupama budu praćena međusektorskim pristupom radi poboljšanja njihove socijalne uključenosti.

Dobra administracija

Opcija 1: Ova opcija ne predviđa promene u zakonu ili u administraciji ŠSP-a i stoga nema uticaj u administraciji programa.

Opcija 2: Ova opcija će imati uticaj na bolju administraciju ŠSP-a i odgovornosti kroz izgradnju ljudskih kapaciteta, investicija u unapređenju infrastrukture IT-a za verifikaciju aplikanata i korisnika ŠSP-a, kao i uredbe/i za poboljšanje mehanizma za praćenje i merenje performanse na lokalnom nivou.

Opcija 3: Ova opcija će imati veliki uticaj na poboljšanje administracije ŠSP-a jer predviđa usklađivanje programa sa drugim koristima i uslugama (socijalnim i zapošljavanja) i pružanju integrisanih usluga. Da bi se to omogućilo, reforma predviđa razvoj Jedinstvenog socijalnog registra koji će povezati novi modul ŠSP-a sa drugim sistemima IT-a u MRSZ, uključujući i koristi i socijalne usluge, usluge zapošljavanja, fond zdravstvenog osiguranja, i druge baze podataka kroz koje se mogu izvršiti verifikacija aplikanata i korisnika ŠSP-a. Ovaj registar će u velikoj meri poboljšati administraciju ŠSP-a jer će u budućnosti uključiti i module programa koji koriste metode ciljanja za izbor korisnika, kao i kroz razmenu podataka sa mnogim drugim sistemima, čineći verifikaciju efikasnijom jer neće imati potrebe za ručnu/fizičku verifikaciju. Administracija će se takođe poboljšati kroz izgradnju kapaciteta CSR-a, Divizije ŠSP-a, Jedinice za kontrolu i praćenje, kao i Centara za socijalni rad (CSR), uključujući integrisano pružanje usluga kroz promenu modela pružanja usluga u CSR-u.

Opcija 4: Isti uticaji kao i u *Opciji 3*.

Rodni uticaj

Opcija 1: Raspodela korisnika žena i muškaraca prema kriterijumima za izbor u ŠSP-u pokazuje da su poslednji doprineli rodnoj nejednakosti, posebno u aspektu socijalne uključenosti žena i njihovo uključenosti na tržištu rada. Manje od 1% žena korisnika ŠSP-a registrovano je kao nezaposleno, potencijalno se mogu tretirati aktivnim merama tržišta rada i da im se pruže usluge zapošljavanja, u poređenju sa 17% muškaraca. Podaci iz AZRK takođe dokazuju da su većina – 95% - korisnika ŠSP-a registrovani kao nezaposleni muškarci. To je u suprotnosti sa ukupnim profilom registrovanih nezaposlenih, gde su skoro polovina (45%) žene, kao i sa statistikama tržišta rada koje pokazuju da je

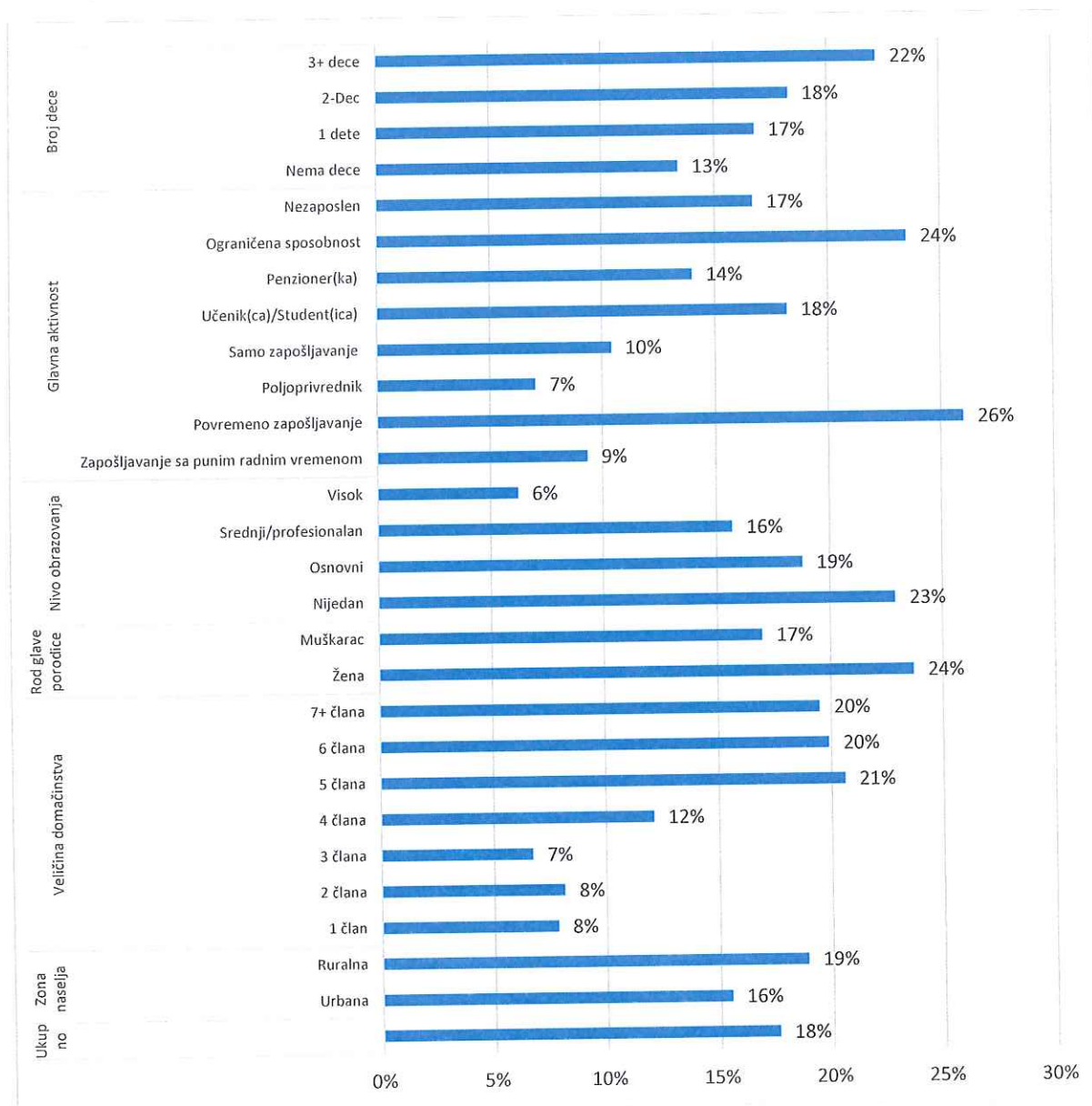
stepen nezaposlenosti viši za žene (33.4%) u poređenju sa muškarcima (28.5%)³⁵ i da je stepen neaktivnosti žena (81.6%) značajno veći od muškaraca (36.7%) muškaraca³⁶. S druge strane, žene su pre-zastupljene u kategoriji staratelja, sa preko 28% u poređenju sa 13% muškaraca (vidi Tabelu 3 u Poglavlju definisanja problema). S druge strane, profil siromaštva na Kosovu pokazuje da je stopa siromaštva među domaćinstvima u kojima je glava domaćinstva žena značajno veći, 24%, u poređenju sa 17% porodica na čelu sa muškarcima (Vidi Sliku 2). S obzirom da ova opcija ne predviđa reformu u dizajnu zakonodavstva SNS-a, uticaj na rodnu ravnopravnost je nizak.

Opcija 2: Kao i Opcija 1, nema efekat na rodnu ravnopravnost jer ne predviđa promene u pravnom okviru.

³⁵ ASK, 2019, Anketa o radnoj snazi 2019, s. 12. <http://ask.rks-gov.net/media/4671/anketa-e-tregut-te-punes-2018.pdf>

³⁶ Ibid.

Slika 5 Stepen siromaštva među različitim grupama

Izvor: Kosovska agencija za statistiku i Svetska Banka (2017).

Opcija 3: Promene u pravnom okviru ŠSP-a imaće pozitivan uticaj na rodnu ravnopravnost u nekoliko aspekata:

1. Eliminacijom kriterijuma za izbor, posebno za Kategoriju II, gde porodica ima pravo samo na jednog punoletnog člana porodice koji je u stanju da radi i koji je registrovan kao nezaposleni, u dizajnu ŠSP-a će se eliminisati ovi podsticaji samo za registraciju muškaraca (kao glava domaćinstava u većini slučajeva) kako bi se dokazalo ispunjavanje kriterijuma.

2. Registracija osoba koje su sposobne za rad u novom zakonu je obavezna, stoga će se broj registrovanih žena u KZ značajno povećati i biti proporcionalan sa brojem muškaraca. Broj lica registrovanih kao nezaposleni u ovoj opciji zabeležiće porast od 10,597 lica u 2017. godini na 90,712 lica³⁷, od čega će 50.1% biti žene (45,460 osoba), dok 49.9% muškaraca (45,252 osoba) (proračuni Svetske Banke za KD koristeći podatke ABD 2016).
3. Reforma ŠSP-a predviđa integrisano pružanje novčanih transfera ŠSP-a i socijalnih usluga i usluga zapošljavanja u cilju aktiviranja, dozvoljavajući porodicama da imaju koristi od ŠSP-a istovremeno, što može imati uticaj i na povećanje učešća žena na tržište rada, u njihovom profesionalnom osposobljavanju, kao i u zapošljavanju;
4. Modifikovani test siromaštva će uključiti i sledeće pokazatelje kako bi obezbedio povezanost koristi od ŠSP-a sa profilom siromaštva na Kosovu koji uključuje neke rodne elemente. Test približnih sredstava kao takav osigurava da domaćinstva sa glavama porodica i samohrane majke imaju veće mogućnosti izbora ŠSP-a.
 - a. Rod glave porodice
 - b. Bračni status glave porodice
 - c. Starost glave porodice
 - d. Nivo obrazovanja glave porodice
 - e. Broj onih koji se održavaju u porodici.

Opcija 4: Isti uticaji sa Opcijom 3. Povećanje broja osoba registrovanih kao nezaposlenih sa kancelarijama zapošljavanja biće takođe veliko; od 10,597 u 2017. godini na 68,993 osoba od kojih će oko 51% (34,999 osoba) biti žena, dok 49% (33,994 osoba) će biti muškarci (proračuni Svetske Banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Uticaji na socijalnu jednakost

Opcija 1: Sistemi socijalnog osiguranja i socijalne zaštite uopšte imaju za cilj socijalnu jednakost kroz novčane socijalne transfere, socijalne usluge kao i usluge zapošljavanja koje osiguravaju prihvatljivi životni standart. Programi i sistemi socijalne zaštite koji se približavaju adekvatnom nivou (i prihvatljivom) životnog standarda imaju uticaj na povećanje socijalne jednakosti. Trenutna šema Socijalne pomoći ima za cilj postizanje socijalne jednakosti ali ima nedostatak u nekim aspektima kao što su pokrivenost i dovoljnost. U 2016. godini, ŠSP je uspeo da pokrije samo 26% siromašnih, mesečni iznos ŠSP-a pokriva samo 39% prosečne potrošnje siromašnih porodica (korisnika), a uticaj na smanjenje siromaštva i dalje je ograničen. ŠSP utiče na smanjenje stepena siromaštva sa samo 1.9 procentnih bodova (od 16.3% na 14.4%) , dok u jazu siromaštva sa 1-6 procentnih bodova (od 4.8% na 3.3%). Bez izmena u zakonskom okviru - *Opcija 1* –ŠSP će imati ograničeni uticaj na socijalnu jednakost.

Opcija 2: Pošto su uticaji ove opcije u velikoj meri povezani sa ciljanjem ŠSP-a, uticaj na socijalnu jednakost je ograničen, kao u *Opciji 1*.

Opcija 3: Sa uklanjanjem kriterijuma za izbor, odnosno odstranjivanjem Kategorija I i II, sprovođenje novog testa siromaštva, i korišćenje optimalnih stepena ekvivalentnosti kao i dečiji dodaci, ŠSP će u ovoj opciji uticati na povećanje pokrivenosti od 26% na 44% siromašnih. Višemesečna dovoljnost socijalne pomoći će se povećati od 39% na pokrivenost 63% potreba konsuma korisničkih porodica. *Opcija 3* će prema tome

³⁷ Pošto se stepen ograničene invalidnosti ne može simulirati podacima BD-s, ove cifre predstavljaju najveći mogući broj osoba od 18 do 64 godina koji mogu biti registrovani u kancelarijama za zapošljavanje pod pretpostavkom da su svi odabrani sposobni za rad.

imati visok uticaj na unapređenje socijalne jednakosti kroz provizije koristi za više pojedinca kao i kroz kroz povećanje mesečnog iznosa koristi u skladu sa veličinom i demografskom strukturom porodica (proračuni Svetske Banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Opcija 4: Uticaj na socijalnu jednakost u ovoj opciji je visok kao i u *Opciji 3* pošto će zakonske promene rezultirati povećanjem pokrivenosti od 26% na 38% siromaha i mesečni iznos ŠSP-a će pokriti 80% osnovnih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutne šeme (proračuni Svetske Banke za KD koristeći podatke ABD 2016).

Poglavlje 4.1: Izazovi u prikupljanju podataka

Izrada ovog KD-a imao je mnogo koristi od administrativnih podataka koji su prikupljeni od baze podataka ŠSP-a kao i od AZRK-a. Studija procene ŠSP-a od strane Svetske Banke koja je izvršena u svrhu ove studije kao i simulacije za reforme radi procene Opcije 3 i 4 bila je veoma korisna. Neki od drugih izvora informacije uključuju: (1) Procenu kapaciteta CSR-a i MRSZ-a za sprovođenje programa sa metodom ciljanja od strane Svetske Banke (2018) i (2) Procena siromaštva potrošnje na Kosovu 2012-2015 od strane ASK (2017). U nedostatku studija u literaturi kao i podataka, rasprava uticaja u jednakom tretmanu – na osnovu etničke pripadnosti, roda ili drugih karakteristika (na nivou CSR-a i onog centralnog), u informisanju publike, i u ishrani ili dugog veka nije mogao biti dovoljno detaljan. Procena nekoliko od uticaja u *Opciji 2* takođe se nije moglo stimulisati na kvantitativni i kvalitativni način jer uključuje promenu u ponašanju službenika nakon izgradnje kapaciteta i promena u procedurama sprovođenja.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacija

Prvi korak koji je napravljen u izradi konceptualnog rada bila je studija Svetske Banke)2019, „Studija o Šemi Socijalne Pomoći: mogućnosti procene i reforme“ koja je pored analitičke analize sa podacima ankete o domaćinstvima (2016.)) Kosovske agencije za statistiku i administrativne podatke Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite (MRSZ, uključila je opsežne konsultacije sa ŠSP, MRSZ -te i dvadeset (20) Centara za Socijalni Rad (CSR)).

Nakon toga je osnovana radna grupa koja se sastoji od velikog broja institucija na centralnom i lokalnom nivou koje su: odgovorne za sprovođenje šeme socijalne pomoći i / ili pružaju ili su ovlašćene da pružaju druge usluge ili beneficije korisnicima. Buduća šema socijalne pomoći. Radna grupa takođe uključuje članove iz sektora lokalnih nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija (uključujući donatore) koji putem svojih programa deluju u oblasti pomoći, usluga, zaštite i / ili socijalne uključenosti.

Pored redovnih sastanaka s radnom grupom, organizovana je i trodnevna radionica o izradi konceptualnog dokumenta. Prvi dan radionice razgovarali su o nalazima analize ŠSP-i i potrebi za reformama, kao i mogućnostima reforme za povećanje uticaja SNS-a na ublažavanje siromaštva i poboljšanje pružanja integrisanih usluga socijalnog i zapošljavanja. Svrha aktiviranja korisnika na tržištu rada i socijalne uključenosti.

Nakon radionice, održano je nekoliko sastanaka sa lokalnim nevladinim organizacijama (NVO) i međunarodnim organizacijama, uključujući KOMF, OEBS, UNDP i UNICEF, na kojima se razgovaralo o mogućnostima reforme.

Nacrt koncepta Dokumenta revidiran na osnovu radionica i sastanaka objavljen je za javno savetovanje na elektroničkoj platformi za savetovanje 30.08.2019. I bio je otvoren za komentarisane do 20.09.2019.

Njegovo lansiranje izvršio je ministar MRSZ-a na konferenciji za štampu održanoj 30.08.2019. Nakon završetka javne konsultacije, održana je jednodnevna radionica sa svim CSR-ima Republike Kosovo. Radionici su prisustvovali direktori CSR-a i rukovodioci -a u CSR-u. Pored razgovora o analizi problema i odabranoj opciji, razgovarane su i neophodne administrativne promene koje bi olakšale i olakšale sprovođenje reforme ŠSP kao i potrebe CSR-a u pogledu kapaciteta i razvoja resursa.

Glavna pitanja koja su utvrđena tokom procesa konsultacija i ocenjena od strane radne grupe su:

- Aktiviranje korisnika ŠSP aktivnim merama tržišta rada i drugim službama za zapošljavanje.
- Pokrivanje troškova učesnika (korisnika ŠSP) za prevoz i hranu tokom pohađanja stručne obuke.
- Prihodi od stipendija za studente ne bi trebalo da budu uključeni u ovaj test - komponenta testa siromaštva, jer je njihova svrha da promovišu razvoj ljudskog kapitala.
- Samo polovina (50%) penzionog dohotka za osobe sa invaliditetom od 80% ili više računa se na test siromaštva.
- Vlasništvo i korišćenje obradivog zemljišta i poljoprivrednog dobra, kao i vlasništvo stoke treba da budu uključeni u test odgovarajuće imovine, jer može da stvori značajan prihod za potencijalne podnosiocе prijava / korisnika SNS-a. Učesnici su takođe preporučili da se oni takođe uzmu u obzir i za svaki iznos, postavljajući bodove kako bi se omogućila adekvatna procena;
- Uključite pitanja o tome da li domaćinstvo ima članove koji žive u inostranstvu, kao i da li bilo koji član porodice ima bankovne depozite;
- Izbegavanje dupliranja pitanja i pokazatelja koji prikupljaju pitanja o istim pitanjima u upitniku;
- Pokazatelj *Domaćinstvo poseduje kolor Televizor koji treba zameniti sa Porodicnom Ekonomijom poseduje LCD televizorom*, jer se poslednji više poklapa sa stvarnošću na terenu;
- Verifikacija podataka za test finansijske imovine treba da uključi i deljenje podataka sa opštinama, jer i one daju poljoprivredne grantove kao i poljoprivredna radna sredstva.
- Sertifikat pohađanja srednje škole ne bi trebale biti ekskluzivni kriterijum
- U fazi podnošenja zahteva za Šemu Socijalne Pomoći, jer oni rezultiraju da se siromašne porodice ne kvalifikuju za za Šemu
- Uključiti eventualne promene testa siromaštva uz reforme predviđene u prikupljanju podataka od strane Kosovske Agencije za Statistiku, naime, prelazak sa prikupljanja podataka o potrošnji domaćinstava; / SNS korisnici koji imaju mogućnost zaposlenja, ali odbijaju i prosleđuju ove podatke CSR-ima.
- U kategoriju stranaca, pored stranaca u svojstvu azilanata, spadaju i izbeglice, lica sa dodatnom zaštitom koja je predviđena Zakonom o azilu, lica sa statusom lica bez državljanstva.

- Nedostatak dodatnog sistema za ugrožene pojedince kao dodatnog porodičnog sistema kao individualne kategorije socijalne pomoći. Na primer, u nekim slučajevima maloletnici bez azilanta bez pratnje trebaju veću pomoć.
- Posedovanje materijalne imovine ne treba uzimati kao isključivi kriterijum prilikom procene visine socijalne pomoći koja se pruža azilantima, izbeglicama i osobama bez državljanstva.
- Efekat koji može nastupiti kao posledica nove metode Testa Približnog Ispitivanja (TPI) može biti nepravilan u pogledu pristupa ŠSP-i izbeglicama, tražiocima azila i osobama bez državljanstva.

Tabela7 Sažetak aktivnosti komunikacija i konsultacija izvršenih za jedan koncept dokumenat

Glavni cilj	Ciljana grupa	Aktivnost	Komunikacija/obaveštenje	Datumi/vremenski periodi	Odgovorno lice
Otvoreni sastanak za sve zainteresovane strane	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak	Konferencija za štampu, ministar MRSZ-a	30.08.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi, Ismail Gashi
Ciljane konsultacije	Sastanak sa direktorima CSR-i rukovodiocima SSP-a u CSR-u	Radionica	Pozivnice e-mail, telefon	29.11.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi,
Ciljane konsultacije	• Opštine (CSR-i) • Resorna ministarstva • Donatori	Konsultacija	Sastanak	10.05.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi
Ciljane konsultacije	• Opštine (CSR-i) • Resorna ministarstva • Donatori	Konsultacija	Pismo – nacrt KD-a dostavljen je Radnoj grupi za komentare	13.06.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi
Ciljane konsultacije	• Opštine (CSR-i) • Resorna ministarstva • Donatori	Konsultacija	Pismo – nacrt KD-a dostavljen je Radnoj grupi za komentare	26.07.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi
Ciljane konsultacije	• Opštine (CSR-i) • Resorna ministarstva • Donatori	Konsultacija	Radionica – finalizacija nacrt KD-a razmatrana je sa članovima radne grupe na 3-dnevnoj radionici u Tirani	26-28.07.2019	Ylfete Ramosaj – Abazi
Javna pismena konsultacija	Sve zainteresovane strane	Objavljivanje konsultacija na portalu za	Pismo	Ispunjava se nakon završetka javnih konsultacija	Ylfete Ramosaj –

					Abazi, Ismail Gashi
--	--	--	--	--	------------------------

Poglavlje 6: Upoređenje opcija

Opcija 1 – ne predviđa promenu u pravnom okviru Šeme socijalne pomoći ili u strukturi administracije i sprovođenja šeme. Uz ovu opciju, ŠSP neće imati značajan uticaj na ublažavanje siromaštva na Kosovu. Stopa siromaštva će se nastaviti smanjivati za samo 1,9 procentnih poena, dakle ostaće 14.4%, dok će jaz siromaštva nastaviti smanjivati za samo 1.6 procentnih poena, od 4.8% na 3.3%. ŠSP će nastaviti sa isključenjem mnogih siromašnih porodica od koristi od ove šeme zbog kriterijuma izbora i testa siromaštva koji se ne zasnivaju na osobine siromašnih na Kosovu i pokrivenost od programa će ostati 26% osnovnih potreba siromašnih. Mesečni iznos ŠSP-a će i dalje pokrivati samo 39% osnovnih potreba korisnika i šema će se suočiti sa izazovima u aktiviranju korisnika – zbog kriterijuma za izbor, nedostatka sankcija i sprovođenja trenutnih, kao i suspendovanje ŠSP-a učešćem u APTR – posebno u onim za žene i druge ugrožene grupe.

Opcija 2 – ova opcija predviđa poboljšanje u sprovođenju i administraciji ŠSP-a kroz:

- Ulaganja u izgradnji ljudskih kapaciteta na nivou CSR-a za sprovođenje ŠSP-a;
- Unapređenje infrastrukture IT-a, posebno u pogledu povezanosti sistema ŠSP-a sa sistemima drugih institucija;
- Promene u administrativnoj strukturi ŠSP-a, odnosno u procesima praćenja i merenja učinka kroz nove uredbe, radi poboljšanja odgovornosti na opštinskom nivou.

Uzimajući u obzir da bi sve ove intervencije uticale na poboljšanje tačnosti ciljanja, nije predviđeno da ova opcija ima značajan porast u ublažavanju siromaštva (stepen i jaz) ili u proporciji pokrivenosti ŠSP-a. U najboljem scenariju, tačnost ciljanja može se povećati od 64% na 80% (ili 25% poboljšanje) i sredstva koja su trenutno dodeljena za dva bogatija kvintila -10% troškova ŠSP-a – bice dodeljena siromašnim porodicama. Međutim, ove brojke su samo preliminarne procene i ne mogu se uzeti kao dovoljne jer zavise od promena u ponašanju nakon izgradnje ljudskih kapaciteta i međuinstitucionalne koordinacije nakon ulaganja u IT sistem za razmenu podataka. Uticaj za ublažavanje siromaštva u ovoj opciji ne može biti mnogo veći nego u trenutnoj situaciji, dakle stopa siromaštva će se i dalje smanjivati nešto više od 1.9 procentnih poena. Treba napomenuti da su tačne cifre za ovaj uticaj ove opcije u siromaštvu ne mogu izračunati, jer se ne može predvideti promena u ponašanju sprovodioca ŠSP-a ili efikasnosti IT sistema.

Opcija 3 – osigurava suštinsku promenu zakona o Šemi socijalne pomoći sa direktnim uticajem na ublažavanje siromaštva – smanjenje stope siromaštva od 16.3% na 11.5%, smanjenje jaza siromaštva od 4.8% na 2.5%, povećanje pokrivenosti siromašnih porodica, od 26% na 44% kao i povećanje broja korisnika od 106,416 na 167,766 pojedinca, povećanje tačnosti odabira od 64% na 68%, povećanje u nivou dovoljnosti ŠSP-a gde će mesečni iznos pokriti 63% osnovnih potreba za potrošnjom korisnika u poređenju sa 39% koliko trenutno pokriva šema, kao i napredovanje ostvarenja dečijih prava u pogledu socijalne uključenosti putem pružanja dečijih dodataka od 10 eura/mesečno za svako dete korisnika ŠSP-a mlađe od 18 godina. Pored uklanjanja isključujućih kriterijuma za izbor, reforma zakonskog okvira predviđa registrovanje svih korisnika sposobnih za rad od 18 do 54 godina u KZ-u APRK-a, što će omogućiti jednaki tretman žena i muškaraca sa APTR, kao i ne suspenziju ŠSP-a u slučaju učešća u APTR (do određene granice prihoda i za određeni vremenski period), što će rezultirati još većim ublažavanjem siromaštva i

povećanjem učešća korisnika ŠSP-a u tržištu rada putem mogućnosti za profesionalno osposobljavanje i dobijanja radnog iskustva, bivajući istovremeno finansijski zaštićen i od strane ŠSP-a. Uticaj siromaštva će verovatno biti čak i veći od gore navedenog uzimajući u obzir ulaganja predviđena u IT infrastrukturu, posebno razvojem Jedinstvenog socijalnog registra, u izgradnji kapaciteta CSR-a za sprovođenje ŠSP-a, kao i promene u administrativnoj strukturi, radnim procesima i izgradnji kapaciteta za pružanje integrisanih, socijalnih usluga ŠSP-a, i onih za zapošljavanje. Upoređenju sa *Opcijom 1* i *Opcijom 2* ova opcija se predviđa da ima veliki uticaj na socijalnu uključenost, na obrazovanje, na poboljšanje ishrane, realizaciju dečijih prava, poboljšanje dobrog upravljanja šemama, rodnu ravnopravnost, kao i na socijalnu jednakost.

Opcija 4 – osigurava radikalnu promenu zakona o Šemi socijalne pomoći i predviđa se da ima iste uticaje sa *Opcijom 3* u svin oblastima uticaja, ne uključujući dečija prava, jer ne predviđa dečije dodatke za korisnike ŠSP-a. Jedine promene uticaja u poređenju sa *Opcijom 3* su u vezi sa stopom ublažavanja siromaštva, pokrivenosti, tačnosti ciljanja i dovoljnosti mesečnog iznosa ŠSP-a. Ova opcija će direktno uticati na ublažavanje siromaštva – smanjenje stope siromaštva od 16.3% na 11.8%, smanjenje jaza siromaštva od 4.8% na 2.3%, na povećanje pokrivenosti siromašnih porodica, od 26% na 38% kao i povećanje broja korisnika od 106,416 na 128,193 pojedinca, povećanje tačnosti odabira od 64% na 78%, i povećanje nivoa dovoljnosti ŠSP-a gde će mesečni iznos pokriti 80% osnovnih potrošačkih potreba korisnika u poređenju sa 39% trenutno pokrivenih šeme.

Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije

Tabela 8 Plan sprovođenja za Opciju 3

Svrha politike	Reforma pravnog okvira Šeme društvene pomoći i rukovođenje šemom svrhom ublažavanja siromaštva								Očekivana cifra troška
Poseban cilj 3.1:	Porast društvene zaštite kroz opseg i unapređenje kvaliteta društvene zaštite, postizanje rodne ravnopravnosti i unapređenje kvaliteta društvenih i porodičnih usluga, posebne usredsređenosti na ugrožene grupe								
Smanjenje siromaštva i društvena isključenost pružanja usluge i integrisane koristi za društveno ugrožene žene i muškarce i za druge ugrožene grupe	Rezultat, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija / odeljenje								
	Rezultat 1.1	Izrađen i usvojen Zakon o sistemu društvene pomoći							
			2020	2021	2022	2023	2024	Ogovorna Institucija /odeljenje	
		Aktivnost 1.1.1 Izrada zakona	X					MRDZ/ODPP	10,000
		Aktivnost 1.1.2 Međuministarske konsultacije	X					MRDZ/ODPP	
		Aktivnost 1.1.3 Javne konsultacije	X					MRDZ/ODPP	
		Aktivnost 1.1.4 Priprema materijala za uključivanje u sastanku Vlade	X					MRDZ/ODPP	
	Rezultat 1.2	Izrađeni i usvojeni podzakonski akti							
			2020	2021	2022	2023	2024	Ogovorna Institucija /odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Izrada AU o postupku podnošenja zahteva za društvenu pomoć		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.2. Izrada AU za obračun mesečnog iznosa društvene pomoći		X				MRDZ/ODPP /MF	1,000
		Aktivnost 1.2.3. Izrada AU za proveru ŠDP o siromaštvu		X				MRDZ/ODPP	1,000
		Aktivnost 1.2.4. Izrada AU o utvrđivanju uslova i kriterijuma za ostvarivanje društvene pomoći za strance u Republici Kosovo		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	Aktivnost 1.2.5. Izrada AU o upravnim postupcima za vraćanje plaćanja od strane korisnika sistema društvene pomoći, stečenih bez pravne osnove		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
	Aktivnost 1.2.6. Izrada AU o utvrđivanju postupka za isplatu jednokratne pomoći		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
	Aktivnost 1.2.7. Izrada AU o utvrđivanju uloga i odgovornosti u sprovođenju ŠDP		X				MRDZ/ODPP /MALS//Opštine/CDR	1,000
	Aktivnost 1.2.8. Izrada AU o utvrđivanju postupaka i stepenu žalbi ŠDP		X				MRDZ/ODPP /MP//Opštine/CDR	1,000
	Aktivnost 1.2.9. Izrada AU za utvrđivanje modela pružanja integrisanih usluga od CDR		X				MRDZ/ODPP /ORZ/AZRK/ KZ//Opštine /CDR	1,000
	Aktivnost 1.2.10. Izrada AU o uređivanju IT i funkcionisanja infrastrukture ŠDP, prikupljanju, obradi i zaštiti ličnih podataka		X				MRDZ/ODPP ZP//Opštine /CDR	1,000
Rezultat 1.3	Nova metoda izbora korisnika koja su pilotirana, proverena i pripremanje za njeno konačno rukovodstvo							
	Aktivnost 1.3.1. Izrada operativnog priručnika za sprovođenje i rukovođenje provere siromaštva		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
	Aktivnost 1.3.2. Izrada vodiča za proveru društveno-ekonomskih okolnosti porodica na terenu		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
	Aktivnost 1.3.3. Modifikacija IT sistema ŠDP za sprovođenje nove provere siromaštva		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
	Aktivnost 1.3.4. Pilotiranje vodiča za proveru društveno-ekonomskih okolnosti na terenu		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
Rezultat 1.4.	Pravila i postupci za aktiviranje utvrđenih korisnika ŠDP i razvijena IT-a infrastruktura							
	Aktivnost 1.4.1. Izrada AU o procedurama evidencije, sertifikacije i aktiviranje za nezaposlene koji apliciraju za šemu društvene pomoći		X				MRDZ/ODPP /DPP/APRK/ ZP/Opštine/ CDR	1,000
	Aktivnost 1.4.2. Razvoj modula za interakciju između ŠDP sistema i AZRK-a za praćenje sprovođenja zahteva za aktiviranje korisnika ŠDP-a		X				MRDZ/ODPP /DPP/AZRK	X
Rezultat 1.5.	Izgradnja kapaciteta za sprovođenje novog pravnog okvira Šeme društvene pomoći							
	Aktivnost 1.5.1. Obuka sprovodioca ŠDP za sprovođenje nove provere siromaštva		X				MRDZ/ODPP	X

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

		Aktivnost 1.5.2. Kupovina opreme za CDR (računari i laptop računari, kancelarijska oprema, automobili, internetska veza)		X				MRDZ/ODPP	X
	Rezultat 1.6.	Modeli pružanju integrisanih usluga i rukovođenje slučajevima i razvoju izgrađenih kapaciteta							
		Aktivnost 1.6.1. Razvoj novog operativnog modela <i>usredsređen kod klijenta</i> u CDR-u, uključujući operativni priručnik za opisivanje obaveza i odgovornosti službenika, i obučavanje			X			MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
		Aktivnost 1.6.2. Razvoj modula o rukovođenju slučajevima (koji integriše podatke o pojedincima / domaćinstvu tako da rukovodilac slučaja ima sveobuhvatne podatke, uključujući obrazovanje, zdravlje, zaposlenost itd.)			X			MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.6.3. Razvoj operativnih uputstava - komponenata Operativnog priručnika - i modula obučavanja o radu sa ugroženim grupama (žene,) zajednice Rom, Aškali i Egipćani			X			MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
	Rezultat 1.7.	Registracija društvenog razvoja							
		Aktivnost 1.7.1. Razvoj tehničkih i funkcionalnih specifikacija Društvenog registra		X				MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.2. Razvoj aplikacije / modula za registraciju društvenog registra		X				MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.3. Ažuriranje i razvoj modula informacionih sistema po potrebnoj osnovi da bi omogućili integraciju sa društvenim registrom			X			MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.4. Integracija funkcionalnog društvenog registra sa IT sistemom ŠDP-a		X				MRDZ/ODPP	X

Tabela 9 Plan sprovođenja za Opciju 4

Svrha politike	Reforma pravnog okvira Šeme društvene pomoći i rukovođenje šemom svrhom ublažavanja siromaštva								Očekivana cifra troška
Poseban cilj 3.1:	Porast društvene zaštite kroz opseg i unapređenje kvaliteta društvene zaštite, postizanje rodne ravnopravnosti i unapređenje kvaliteta društvenih i porodičnih usluga, posebne usredsređenosti na ugrožene grupe								
Smanjenje siromaštva i društvena isključenost pružanja usluge i integrisane koristi za društveno ugrožene žene i muškarce i za druge ugrožene grupe	Rezultat, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija / odeljenje								
	Rezultat 1.1	Izrađen i usvojen Zakon o sistemu društvene pomoći							
			2020	2021	2022	2023	2024	Ogovorna Institucija /odeljenje	
		Aktivnost 1.1.1 Izrada zakona	X					MRDZ/ODPP	10,000
		Aktivnost 1.1.2 Međuministarske konsultacije	X					MRDZ/ODPP	
		Aktivnost 1.1.3 Javne konsultacije	X					MRDZ/ODPP	
		Aktivnost 1.1.4 Priprema materijala za uključivanje u sastanku Vlade	X					MRDZ/ODPP	
		Izrađeni i usvojeni podzakonski akti							

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	Rezultat 1.2		2020	2021	2022	2023	2024	Ogovorna Institucija /odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Izrada AU o postupku podnošenja zahteva za društvenu pomoć		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.2. Izrada AU za obračun mesečnog iznosa društvene pomoći		X				MRDZ/ODPP /MF	1,000
		Aktivnost 1.2.3. Izrada AU za proveru ŠDP o siromaštvu		X				MRDZ/ODPP	1,000
		Aktivnost 1.2.4. Izrada AU o utvrđivanju uslova i kriterijuma za ostvarivanje društvene pomoći za strance u Republici Kosovo		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.5. Izrada AU o upravnim postupcima za vraćanje plaćanja od strane korisnika sistema društvene pomoći, stečenih bez pravne osnove		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.6. Izrada AU o utvrđivanju postupka za isplatu jednokratne pomoći		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.7. Izrada AU o utvrđivanju uloga i odgovornosti u sprovođenju ŠDP		X				MRDZ/ODPP /MALS//Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.8. Izrada AU o utvrđivanju postupaka i stepenu žalbi ŠDP		X				MRDZ/ODPP /MP//Opštine/CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.9. Izrada AU za utvrđivanje modela pružanja integrisanih usluga od CDR		X				MRDZ/ODPP /ORZ/AZRK/ KZ//Opštine /CD R	1,000
		Aktivnost 1.2.10. Izrada AU o uređivanju IT i funkcionisanja infrastrukture ŠDP, prikupljanju, obradi i zaštiti ličnih podataka		X				MRDZ/ODPP ZP//Opštine /CD R	1,000
	Rezultat 1.3	Nova metoda izbora korisnika koja su pilotirana, proverena i pripremanje za njeno konačno rukovodstvo							
		Aktivnost 1.3.1. Izrada operativnog priručnika za sprovođenje i rukovođenje provere siromaštva		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
		Aktivnost 1.3.2. Izrada vodiča za proveru društveno-ekonomskih okolnosti porodica na terenu		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
		Aktivnost 1.3.3. Modifikacija IT sistema ŠDP za sprovođenje nove provere siromaštva		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
		Aktivnost 1.3.4. Pilotiranje vodiča za proveru društveno-ekonomskih okolnosti na terenu		X				MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	Rezultat 1.4.	Pravila i postupci za aktiviranje utvrđenih korisnika ŠDP i razvijena IT-a infrastruktura						
		Aktivnost 1.4.1. Izrada AU o procedurama evidencije, sertifikacije i aktiviranje za nezaposlene koji apliciraju za šemu društvene pomoći		X			MRDZ/ODPP /DPP/APRK/ ZP/Opštine/ CDR	1,000
		Aktivnost 1.4.2. Razvoj modula za interakciju između ŠDP sistema i AZRK-a za praćenje sprovođenja zahteva za aktiviranje korisnika ŠDP-a		X			MRDZ/ODPP /DPP/AZRK	X
	Rezultat 1.5.	Izgradnja kapaciteta za sprovođenje novog pravnog okvira Šeme društvene pomoći						
		Aktivnost 1.5.1. Obuka sprovodioca ŠDP za sprovođenje nove provere siromaštva		X			MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.5.2. Kupovina opreme za CDR (računari i laptop računari, kancelarijska oprema, automobili, internetska veza)		X			MRDZ/ODPP	X
	Rezultat 1.6.	Modeli pružanju integrisanih usluga i rukovođenje slučajevima i razvoju izgrađenih kapaciteta						
		Aktivnost 1.6.1. Razvoj novog operativnog modela <i>usredsređen kod klijenta</i> u CDR-u, uključujući operativni priručnik za opisivanje obaveza i odgovornosti službenika, i obučavanje			X		MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
		Aktivnost 1.6.2. Razvoj modula o rukovođenju slučajevima (koji integriše podatke o pojedincima / domaćinstvu tako da rukovodilac slučaja ima sveobuhvatne podatke, uključujući obrazovanje, zdravlje, zaposlenost itd.)			X		MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.6.3. Razvoj operativnih uputstava - komponenta Operativnog priručnika - i modula obučavanja o radu sa ugroženim grupama (žene,) zajednice Rom, Aškali i Egipćani)			X		MRDZ/ODPP /Opštine/CD R	X
	Rezultat 1.7.	Registracija društvenog razvoja						
		Aktivnost 1.7.1. Razvoj tehničkih i funkcionalnih specifikacija Društvenog registra		X			MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.2. Razvoj aplikacije / modula za registraciju društvenog registra		X			MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.3. Ažuriranje i razvoj modula informacionih sistema po potrebnoj osnovi da bi omogućili integraciju sa društvenim registrom			X		MRDZ/ODPP	X
		Aktivnost 1.7.4. Integracija funkcionalnog društvenog registra sa IT sistemom ŠDP-a		X			MRDZ/ODPP	X

Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa trima opcijama

Tabela 10 Poređenje opcija

Sredstvo za poređenje: višekriterijumska analiza (VKA)				
Opcije	Opcija 1: Nijedna izmena	Opcija 2: Poboljšanje sprovođenja i izvršenja	Opcija 3: Izrada novog zakona o šemi društvene pomoći, optimalni stepeni ekvivalencije i dečijeg dodatka za obračunavanje mesečnog iznosa naknade	Opcijai 4: Izrada novog zakona o šemi društvene pomoći, modifikovani stepeni ekvivalencije OESR za obračunavanje mesečnog iznosa naknade
Relevantni pozitivni uticaji	Neće imati pozitivan uticaj.	Može potencijalno da ima uticaja, ali biće ograničen, jer opcija uglavnom može uticati na poboljšanje tačnosti ciljanja (u izboru) korisnika ŠDP.	Rešiće sve utvrđene probleme početkom 2022. godine.	Rešiće sve utvrđene probleme početkom 2022. godine.
Ublažavanje siromaštva	Imaće ograničen pozitivan uticaj. Step en siromaštva će se smanjiti za 1,9 procentnih poena, sa 16.3% na 14.4%.	Imaće ograničen pozitivan uticaj. Step en siromaštva će se smanjiti za nešto više od 1,9 procentnih poena, sa 16.3% na 14.4%, kao rezultat poboljšane tačnosti ciljanja.	To će imati pozitivan uticaj na ublažavanje siromaštva. Step en siromaštva biće smanjen sa 16.3% na 11.5%, a jaz siromaštva sa 4.8% na 2.5%.	To će imati pozitivan uticaj na ublažavanje siromaštva. Step en siromaštva biće smanjen sa 16.3% na 11.8%, a jaz siromaštva sa 4.8% na 2.3%.
Povećana pokrivenost siromašnih porodica	Imaće ograničen pozitivan uticaj. Samo 26% siromašnih biće korisnici ŠDP.	Imaće ograničen pozitivan uticaj. Nešto više od 26% siromašnih koristiće od strane ŠDP-a ako se poboljša preciznost ciljanja.	To će imati pozitivan uticaj na porast pokrivenosti ŠDP-om. Procenat siromašnih koje se pokrivaju ŠDP-om porašće za 26% na 44%, odnosno sa 106.416 na 167.766 osoba.	To će imati pozitivan uticaj na porast pokrivenosti ŠDP-om. Procenat siromašnih će se pokrivati od strane ŠDP-a porašće za 26% na 38%, odnosno sa 106.416 na 128.193 osoba.
Poboljšanje tačnosti ciljanja korisnika ŠDP-a	Imaće ograničen pozitivan uticaj; 64% korisnika pripašće najsiromašnijem kvintu potrošnje, dok će 10% rashoda biti raspodeljeno u domaćinstvima u dva najbogatija kvinta potrošnje.	Imaće ograničen pozitivan uticaj. U najoptimističnijem scenariju udeo korisnika ŠDP-a u najsiromašnijem kvintu porašće za 64% na 80% (ili 25%), a 10% troškova biće preusmereno siromašnima.	Imaće pozitivan uticaj; predviđa se da će tačnost ciljanja porasti sa 64% na 68%.	Imaće pozitivan uticaj; predviđa se da će tačnost ciljanja porasti sa 64% na 76%.
Porast nivoa adekvatnosti nivoa prihoda ŠDP-a	Imaće ograničen pozitivan uticaj; ŠDP će i dalje pokrivati samo 39% osnovnih potreba za korisnike.	Imaće ograničen pozitivan uticaj; ŠDP će i dalje pokrivati samo 39% osnovnih potreba za korisnike.	Imaće pozitivan uticaj; Predviđa se da će mesečni iznosi ŠDP-a pokriti 63% osnovnih potrošačkih potreba u odnosu na 39% trenutnih korisnika.	Imaće pozitivan uticaj; Predviđa se da će mesečni iznosi ŠDP-a pokriti 80% osnovnih potrošačkih potreba u odnosu na 39% trenutnih korisnika.
Uticaj na olakšavanje pronalaska nekog radnog mesta.	Ograničen.	Ograničen.	Potencijalno visok, sa dodatnim reformama u polju usluga za zapošljavanje.	Potencijalno visok, sa dodatnim reformama u polju usluga za zapošljavanje.
Uticaj na pristup na šeme društvene zaštite.	Ograničen.	Nizak pozitivan uticaj, uz poboljšanje tačnosti o izboru.	Ima pozitivan uticaj.	Ima pozitivan uticaj.
Uticaj na obrazovanje na svim nivoima.	Ograničen.	Ograničen.	Ima pozitivan uticaj.	Ima pozitivan uticaj.
Uticaj na javno zdravlje i bezbednost, uključujući	Ograničen.	Ograničen.	Ima pozitivan uticaj.	Ima pozitivan uticaj.

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

dugotrajnost i način ishrane.												
Uticaj na osnovna prava: dostojanstvo, dečja prava, dobro upravljanje	Ograničen.			Ograničen.			Ima pozitivan uticaj.			Ima pozitivan uticaj, nuk përfshin të drejtat e fëmijëve pasi që nuk parasheh shitesat e fëmijëve në reformë.		
Uticaj na rodu ravnopravnost	Negativni zbog kriterijuma izbora, posebno za II kategoriju.			Negativni zbog kriterijuma izbora, posebno za II kategoriju.			Ima pozitivan uticaj.			Ima pozitivan uticaj.		
Uticaj na društvenu jednakost	Ograničen.			Ograničen.			Ima pozitivan uticaj.			Ima pozitivan uticaj.		
Relevantni negativni uticaji	Postojeći problemi ostaće isti i pogoršaće se u slučaju neke spoljne krize, poput finansijske krize, koja može pogoršati blagostanje građana i povećati stepen siromaštva.			U velikoj meri će zadržati trenutno stanje sa postojećim problemima, sa ograničenim uticajem na poboljšanje tačnosti ciljanja, ali na neisplativ način.			Neće imati nijedan negativan uticaj.			Neće imati nijedan negativan uticaj		
Relevantni rashodi	Neće imati nijedan negativan uticaj			Biće dodatnih troškova za izgradnju ljudskih kapaciteta i unapređenje IT sistema ŠDP.			To će stvoriti dodatne troškove u iznosu od 18 miliona evra godišnje, od čega će 10 miliona biti namenjeno dečjim dodacima i 8 miliona evra prema uplatama ŠDP-a po novom zakonskom okviru. Ukupne potrošnje za ŠDP povećaće se sa 32 miliona evra godišnje na 50 miliona evra godišnje.			Stvoriće se dodatni troškovi u iznosu od 13 miliona evra godišnje za plaćanja ŠDP-a prema novom zakonskom okviru. Ukupna potrošnja za ŠDP povećaće se sa 32 miliona evra godišnje na 45 miliona evra godišnje.		
Očekivana procena uticaja buxhetor	Godina 1	Godi na i 2	Godina 3	Godin a 1	Godin a i 2	Godina 3	Godin a 1	Godi na 2	Godina 3	Godin a 1	Godin a 2	Godina 3
	0	0	0	X	X	X	X	X	50 miliona ukupnih troškova, 18 miliona povećanih od tekućih troškova	X	X	Ukupno 45 miliona ukupnih troškova, 13 milionna povećanih od tekućih troškova
Konačnost	Ne preporučuje se.			Ne preporučuje se.			Preporučuje se.			Ne preporučuje se.		

Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci

Koncept dokumentu, jedini problem koji garantuje rešavanje identifikovanih problema i može garantovati postizanje Strateškog cilja 3 je 3 opcija što uključuje reformu pravnog okvira ŠDP-a i uklanjanje isključivih kriterijuma izbora, nova provera siromaštva i korišćenje optimalnog stepena ekvivalencije i dečijeg dodatka za obračunavanje mesečnog iznosa za ŠDP. Ova opcija ima najveći uticaj na siromaštvo u poređenju s drugim opcijama: smanjenje stepena siromaštva sa 16.3% na 11.5% i smanjenje jaza siromaštva sa 4.8% na 2.5%. Uticaj na stepen pokrivenosti je takođe veći u poređenju s drugim opcijama; ova opcija predviđa da se procenat siromašnih koje pokriva ŠDP porasti sa 26% u opciji 1 na 44% i biće viši od nivoa pokrivenosti u opciji 4 (38%). Iako će nivo dovoljnosti ŠDP-a dodatno porasti u opciji 4 (80% u poređenju sa 63% u opciji 3 i 39% u opciji 1 i opciji 2), tačnost ciljanja biće veća u opciji 4. 4 (78% u poređenju sa 68% u opciji 3), ova opcija je takođe poželjna jer pokriva znatno veći broj siromašnih, 167,766 osoba u poređenju sa 106,416 u opciji 1 i 129,193 u opciji 4. Uključivanje dečijih dodataka u opciji 3 takođe označava napredak u ostvarivanju dečijih prava. Kao rezultat reformi predviđenih pravnim okvirom i većim

pokrićem, *Opcija 3* može da utiče na više korisnika ŠDP-a u pogledu aktiviranja, uz pretpostavku da će u međuvremenu biti dodatnih reformi u ovoj oblasti. Planirana ulaganja u infrastrukturu informacione tehnologije i izgradnju kapaciteta u opciji 3 i opciji 4 imaju potencijalni uticaj ne samo na smanjenju siromaštva, već i na održivu društveno-ekonomsku integraciju korisnika. Plan za sprovođenje ovog Konceptnog dokumenta, pod uslovom odobravanja preporučenom opcijom, je kao što sledi:

Tabela 11: Plan sprovođenja KD-a

Akcija	Vremenski rok
1. Usvajanje koncept dokumenta za šemu društvene pomoći	K2 2020.
2. Izrada Nacrta zakona za šemu društvene pomoći	K4 2020.
3. Odobrenje Nacrta zakona za šemi društvene pomoći	K1 2021.
4. Stupanje na snagu Zakona o sistemu društvene pomoći	K1 2022.

Poglavlje 7.1: Odredbe za nadgledanje i procenu

Akcioni plan za sprovođenje preporučene opcije ovog Konceptnog dokumenta odraziće se na Planu rada Ministarstva rada i društvene zaštite, a njegovo sprovođenje će nadgledati Ministarstvo rada za društvenu zaštitu, preko ODPP.

Aneks 1: Obrazac procene za ekonomski uticaj

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se taj uticaj desiti?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i / ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ³⁸	Da li će se povećati trenutni broj radnih mesta?		Ne	Visoki / niski	Visoki / niski	
	Da li će se smanjiti trenutni broj radnih mesta?		Ne			
	Da li će to uticati na nivo plaćanja?		Ne			
	Da li će to uticati na olakšanje pronalaženja radnog mesta?	Da		Nizak - samo za korisnike SNS sa reformama i ulaganjima u sektor zapošljavanja i posebno aktivnim merama / programima tržišta rada za ovu grupu		
Bavljenje biznisom	Da li će to uticati na pristup finansijama za biznis?		Ne			
	Da li će određeni proizvodi udaljiti sa tržišta?		Ne			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?		Ne			
	Da li će biznisi biti primorani da se zatvore?		Ne			
	Da li će se stvoriti nova preduzeća?		Ne			
Administrativna obaveza	Da li će biznisi biti primorani da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?		Ne			
	Da li su pojednostavljene obaveze za pružanja informacija o biznisima?		Jo			

³⁸ Kada utiče na radna mesta, imaće i socijalne uticaje.

Trgovina	Da li se očekuje da se trenutni tokovi uvoza promene?	Ne			
	Da li se očekuje da se trenutni tokovi izvoza promene?	Ne			
Transport	Da li će to uticati na način prevoza putnika i / ili robe?	Ne			
	Da li će imati promenu na vreme potrebno za prevoz putnika i / ili robe?	Ne			
Investicije	Dali se očekuje da kompanije ulažu u nove aktivnosti?	Ne			
	Dali se očekuje da kompanije otkazu ili odlože investicije za kasnije?	Ne			
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?	Ne			
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore?	Ne			
	Hoće li se povećati direktna strana ulaganja?	Ne			
	Hoće li se smanjiti direktna strana ulaganja?	Ne			
Konkurentnost	Da li će se povećati poslovna cena proizvoda, poput električne energije?	Ne			
	Da li će se cena poslovnih ulaza, poput električne energije, sniziti?	Ne			
	Ima li mogućnosti da se promovišu inovacije i istraživanja?	Ne			
	Ima li mogućnosti da se inovacije i istraživanja ometaju?	Ne			
	Da li su kompanije uglavnom pogođene MVP?	Ne			
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga u raspolaganju preduzeća ili potrošača?	Ne			
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga u raspolaganju za preduzeća ili potrošače	Ne			

	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		Ne			
	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?		Ne			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će se uticati neki od određenih poslovnih sektora?		Ne			
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenoj regiji?		Ne			
Sveukupni ekonomski razvoj	Da li će uticati na budući ekonomski rast?		Ne			
	Da li bi to moglo imati uticaja na stopu inflacije?		Ne			

Aneks 2: Obrazac procene socijalnih uticaja

Kategorija socijalnog uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se taj uticaj desiti?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i / ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ³⁹	Da li će se povećati trenutni broj radnih mesta?		Ne	Visoki / niski		
	Da li će se smanjiti trenutni broj radnih mesta?		Ne			
	Da li utiču radna mesta u jednom određenom poslovnom sektoru?		Ne			
	Da li će to imati uticaja na nivo plaćanja?		Ne			
	Da li će to uticati na olakšanje pronalaženja radnog mesta?		Ne			
Regionalni socijalni uticaji	Da li su socijalni uticaji koncentrisani u jednoj regiji ili posebnim gradovima?		Ne			
	Da li su ugrožena prava radnika?		Ne			

³⁹ Kada utiče na radna mesta, imaće i ekonomski uticaj.

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	Da li se predviđaju ili ukinu standardi za rad u opasnim uslovima?		Ne			
	Da li će to uticati na način odvijanja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavac?		Ne			
Socijalno uključenje	Da li će imati uticaj na siromaštvo?	Da		Visoki	Visoki	
	Da li je utiče pristup na šemama socijalne zaštite?	Da		Visoki	Visoki	
	Da li će se promeniti cena robe i osnovnih usluga?		Ne			
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		Ne			
Obrazovanje	Da li će to imati uticaja na osnovno obrazovanje?	Do		niski		
	Da li će to imati uticaja na srednje obrazovanje?	Da		niski		
	Da li će to imati uticaja na visoko obrazovanje?	Da		niski		
	Da li će to imati uticaja na stručno usavršavanje?	Da		niski		
	Da li će to imati uticaja na obrazovanje radnika i celoživotnom učenju?	Da		niski - sa reformama i ulaganjima u sektor zapošljavanja i posebno aktivnim merama / programima tržišta rada za ovu grupu	Visoki - sa reformama i ulaganjima u sektor zapošljavanja i posebno aktivnim merama / programima tržišta rada za ovu grupu	
	Da li će to imati uticaja na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?		Ne			

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	Da li će to imati uticaja na akademsku slobodu i samoupravu?		Ne			
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?		Ne			
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		Ne			
	Da li opcija utiče na mogućnosti za osobe koje dobijaju od kulturnih aktivnosti ili kada učestvuju nato		Ne			
	Da li utiče opcija na očuvanje kulturne baštine?		Ne			
Vladavina	Da li utiče opcija na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?		Ne			
	Da li se svaka osoba tretira podjednako?	Po		niski		niski
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	Po		niski		niski
	Da li opcija utiče na način funkcionisanja političkih stranaka?		Ne			
Javno zdravlje i bezbednost ⁴⁰	Da li će to imati uticaja na civilno društvo?		Ne			
	Da li će to imati uticaja na život ljudi, kao što je duži život ili stopa smrtnosti?	Po		niski		niski
	Da li će to uticati na kvalitet hrane?		Ne			
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci?		Ne			
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promene nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i / ili tla?		Ne			
	Da li će to imati uticaja na zdravlje zbog promena u upotrebi energije?		Ne			
	Da li će biti zdravstvenih efekata usled promena u odlaganju otpada?		Ne			
			Ne			

⁴⁰ Kada ima uticaja na javno zdravlje i bezbednost, onda redovno ima uticaja na životnu sredinu.

	Da li će uticati na način života ljudi, kao što su nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?	Po		niski - samo u ishrani	niski samo u ishrani
	Postoje li posebne grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizikom od ostalih (definisano faktorima kao što su starost, pol, ograničena sposobnost, socijalna grupa ili regiona)?	Da		Visoki	Visoki
Zločin i bezbednost	Da li su ugrožene šanse za hvatanje kriminalaca?		Ne		
	Da li je uticajan zločin na potencijalni profit?		Ne		
	Da li utiče na nivo korupcije?		Ne		
	Da li je ugrožena sposobnost za sprovođenje zakona?	Da		Visoki	Visoki
	Da li to ima bilo kakvog uticaja na prava i bezbednost žrtava zločina?	Da		Visoki	Visoki

Aneks 3: Obrazac procena za uticaji na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se taj uticaj desiti?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i / ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Klima i održiva okolina	Da li će to uticati na emisiju gasova sa efektom staklene bašte (ugljen-dioksid, metan itd.)?		Ne			
	Da li će se uticati potrošnja goriva?		Ne			
	Da li će se promeniti raznolikost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?		Ne			
	Da li će biti razlike u ceni za prijaateljske proizvode prema zaštiti sredine?		Ne			

	Hoće li od određenih aktivnosti postati manje zagađenja?	Ne			
Kvalitet vazduha	Da li će imati uticaj na emisiju zagađivača u vazduhu?	Ne			
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?	Ne			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?	Ne			
	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?	Ne			
	Da li će uticati na kvalitet zemljišta (vezano za kiselost, zagađenje, upotrebu pesticida ili herbicida)?	Ne			
Kvalitet tla i korišćenje zemljišta	Da li će to uticati na eroziju tla?	Ne			
	Da li će se izgubiti zemlje (izgradnjom itd.)?	Ne			
	Da li će se dobiti zemlje (kroz dekontaminacijom itd.)?	Ne			
	Da li će doći do promene u upotrebi zemljišta (npr. Od korišćenja šume do poljoprivrednog ili urbanog korišćenja)?	Ne			
	Da li će se količina proizvedenog otpada promeniti?	Ne			
Otpadi i recikliranje	Da li će se promeniti načini za tretiranje otpada?	Ne			
	Da li će imati uticaj na mogućnosti recikliranja otpada?	Ne			
	Da li opcija utiče na upotrebu obnovljive izvorne energije (ribljih zaliha, hidroelektrana, solarne energije itd.)?	Ne			
Upotreba resursa	Da li opcija utiče na upotrebu neobnovljivih izvora (podzemne vode, minerali, uglj itd.)?	Ne			

Stepen opasnosti po životnu sredinu	Da li će to imati uticaja na verovatnoću za opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?	Ne		
	Da li će to uticati na pripremljenost u slučaju prirodnih katastrofa?	Ne		
	Da li je uticana zaštita društva od prirodnih katastrofa?	Ne		
	Da li će uticati na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?	Ne		
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će se dotaknuti veličina ili veze između zonama prirode?	Ne		
	Da li će imati koji uticaja na broj vrsta na jednoj određenoj zoni?	Ne		
	Da li će biti uticano tretiranje životinja?	Ne		
	Da li će biti uticano zdravlje životinja?	Ne		
Dobrobit životinja	Da li će biti uticana kvaliteta i sigurnost stočne hrane?	Ne		

Aneks 4: Obrazac procene za uticaj osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se taj uticaj desiti?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i / ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, na njihovo pravo na život ili na integritet jedne osobe?	Da		Visoki / niski	Visoki / niski	
Sloboda	Da li opcija utiče na prava slobode pojedinaca?		Ne			
	Da li opcija utiče na pravo jedne osobe na privatnost?		Ne			

	Da li opcija utiče na pravo za brak ili osnivanja porodicu?	Da	Ne	Visoki	Visoki	
	Da li opcija utiče na pravnu odbranu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?					
	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili religije?		Ne			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		Ne			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		Ne			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?	Da		Visoki	I lartë	
	Da li su zagarantovana prava pojedinca za pristup, korekciju i protivljenje?	Da		Visoki	I lartë	
	Da li je način obrade ličnih podataka jasan i dobro zaštićen?	Da		Visoki	I lartë	
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo za azil?		Ne			
Imovinska prava	Da li će se uticati na imovinska prava?		Ne			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		Ne			
Jednak tretman ⁴¹	Da li opcija podržava princip jednakosti pred zakonom?	Da		Visoki	I lartë	
	Da li postoji verovatnoća da određene grupe direktno ili indirektno budu pogođene diskriminacijom (npr. neka diskriminacija na osnovu pola, rase, boje, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		Ne			
	Da li opcija utiče na prava osoba sa ograničenim sposobnostima		Ne			

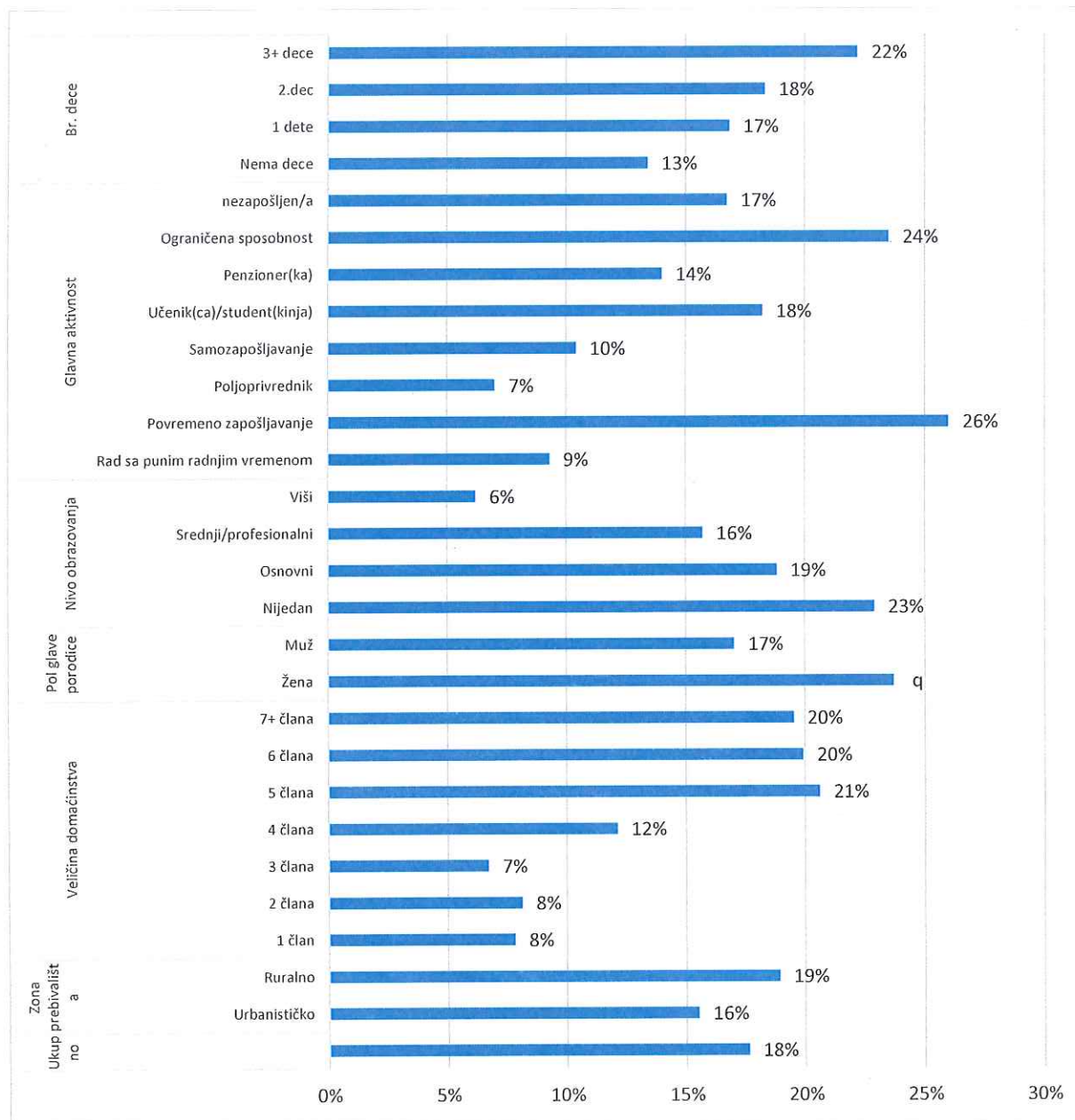
⁴¹ Rodna ravnopravnost tretira se u Proceni Rodnog uticaja

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Dečja prava	Da li opcija utiče na dečja prava?	Da	Ne	Visoki	I lartë	
Dobra administracija	Da li će administrativni postupci biti komplikovani?		Ne	Visoki	I lartë	
	Da li utiče način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na pristup datoteci itd.)?	Da		Visoki	I lartë	
	O krivičnom zakonu i predviđenim kaznama: da li se utiču prava tuženog?		Ne			
	Da li se utiče na pristup pravdi?		Ne			

Aneks

Slika A 1 Karakteristike kvintila potrošnje/siromašnih

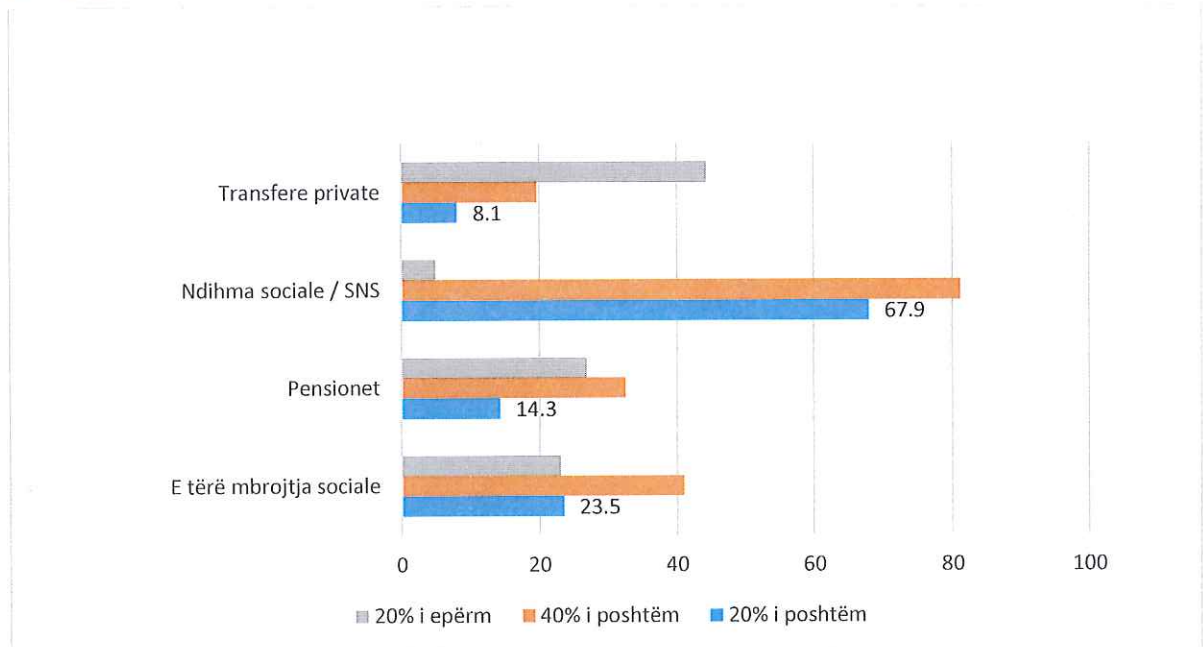
Izvor: Agencija za statistike Kosova i Svetska Banka, 2017.

Tabela A 1 Porodice korisnici ŠSP-a prema Veličini domaćinstva

Broj članova porodice	Broj porodica korisnici ŠSP-a	Procenti porodica korisnici ŠSP-a
1 član	2247	7.33%
2 člana	3935	12.83%
3 člana	5021	16.38%
4 člana	7264	23.69%
5 člana	6388	20.83%
6 člana	3649	11.90%
7 člana	1350	4.40%
8 člana	536	1.75%
9 člana	194	0.63%
10 člana	54	0.18%
11 člana	16	0.05%
12 člana	7	0.02%
13 člana	1	0.003%

Izvor: Administrativni podaci o korisnicima ŠSP - a 2017. od baze podataka ŠSP-a.

Slika A 2 Učestalost koristi prema kvintilu potrošnje (K1, K1/K2 i K5) programa socijalne pomoći, penzija i privatnih transfera, 2016. godine, u procentima

Izvor: Proračuni Svetske banke koristeći ABD 2006.-2016. sa ADePT.

Tabela A 2 Predvišeni korisnici PTM nakon pilotiranja i validnosti na terenu

1. Domaćinstvo ima kuću u vlasništvu
2. Broj soba za broj članova porodice
3. Karakteristike zidova
4. Kuća ima centralno grejanje
5. Kuća ima unutrašnje kupatilo
6. Kuća ima vodu unutra
7. Kuća ima toplu vodu unutra
8. Kuća ima električnu energiju unutra
9. Kuća ima mašinu za veš
10. Kuća ima telefon
11. Kuća ima TV LCD
12. Kuća ima kompjuter
13. Kuća ima internet
14. Broj mobilnih telefona u vlasništvu domaćinstva
15. Domaćinstvo poseduje vozilo
16. Veličina domaćinstva
17. Domaćinstvo ima decu ispod 5 godina
18. Domaćinstvo ima decu između 5 i 15 godina
19. Domaćinstvo ima decu između 15 i 24 godina
20. Pol glave porodice
21. Bračni status glave porodice
22. Broj odraslih devojaka
23. Starosna dob glave porodice
24. Nivo obrazovanja glave porodice
25. Broj lica sa ograničenim sposobnostima u domaćinstvu
26. Broj ovisnih u domaćinstvu

Izvor: Svetska banka, 2019., str.79.

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

Tabela A 3 Mesečni iznosi ŠSP-a, trenutna šema, prema modificovanoj stopi ekvivalencije sa i bez dečijeg dodatka i modificovana stopa ekvivalencije OESR-a

Veličina domaćinstva	Struktura porodice	Mesečni iznos dečijeg dodatka od 5 EVRA/mesečno po detetu (Trenutna šema ŠSP)	Mesečni iznos sa optimalnom stopom ekvivalencije	Mesečni iznos sa optimalnom stopom ekvivalencije i mesečnim dodatkom od 10 evra/mesečno po detetu	Mesečni iznos sa modificovanom stopom ekvivalencije OESR
1	1 odrasla osoba	60.0	60.00	60.00	60.00
2	2 odrasle osobe	82.5	75.00	75.00	90.00
	1 odrasle osobe, 1 dete	87.5	72.00	82.00	78.00
3	3 odrasle osobe	90.0	90.00	90.00	120.00
	2 odrasle osobe, 1 dete	95.0	87.00	97.00	108.00
	1 odrasla osoba, 2 dece	100.0	84.00	104.00	96.00
4	4 odrasle osobe	97.5	105.00	105.00	150.00
	3 odrasle osobe, 1 dete	102.5	102.00	112.00	138.00
	2 odrasle osobe, 2 dece	107.5	99.00	119.00	126.00
	1 odrasla osoba, 3 dece	112.5	96.00	126.00	114.00
5	5 odrasle osobe	105.0	120.00	120.00	180.00
	4 odrasle osobe, 1 dete	110.0	117.00	127.00	168.00
	3 odrasle osobe, 2 dece	115.0	114.00	134.00	156.00
	2 odrasle osobe, 3 dece	120.0	111.00	131.00	144.00
	1 odrasla osoba, 4 dece	125.0	108.00	148.00	132.00
6	6 odrasle osobe	112.5	135.00	135.00	210.00
	5 odrasle osobe, 1 dete	117.5	132.00	142.00	198.00
	4 odrasle osobe, 2 dece	122.5	129.00	149.00	186.00
	3 odrasle osobe, 3 dece	127.5	126.00	156.00	174.00
	2 odrasle osobe, 4 dece	132.5	123.00	163.00	162.00
	1 odrasla osoba, 5 dece	137.5	120.00	170.00	150.00
	7 odrasle osobe	120.00	150.00	150.00	240.00
	6 odrasle osobe, 1 dete	125.00	147.00	157.00	228.00
7	5 odrasle osobe, 2 dece	130.00	144.00	164.00	216.00
	4 odrasle osobe, 3 dece	135.00	141.00	171.00	204.00
	3 odrasle osobe, 4 dece	140.00	138.00	178.00	192.00
	2 odrasle osobe, 5 dece	145.00	135.00	185.00	180.00

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	1 odrasla osoba, 6 dece	150.00	132.00	192.00	168.00
	8 odrasle osobe	127.50	165.00	165.00	270.00
	7 odrasle osobe, 1 dete	132.50	162.00	172.00	258.00
	6 odrasle osobe, 2 dece	137.50	159.00	179.00	246.00
8	5 odrasle osobe, 3 dece	142.50	156.00	186.00	234.00
	4 odrasle osobe, 4 dece	147.50	153.00	193.00	222.00
	3 odrasle osobe, 5 dece	152.50	150.00	200.00	210.00
	2 odrasle osobe, 6 dece	157.50	147.00	207.00	198.00
	1 odrasla osoba, 7 dece	162.50	144.00	114.00	186.00
	9 odrasle osobe	135.00	180.00	180.00	300.00
	8 odrasle osobe, 1 dete	140.00	177.00	187.00	288.00
	7 odrasle osobe, 2 dece	145.00	174.00	194.00	276.00
	6 odrasle osobe, 3 dece	150.00	171.00	201.00	264.00
9	5 odrasle osobe, 4 dece	155.00	168.00	208.00	252.00
	4 odrasle osobe, 5 dece	160.00	165.00	215.00	240.00
	3 odrasle osobe, 6 dece	165.00	162.00	222.00	228.00
	2 odrasle osobe, 7 dece	170.00	159.00	229.00	216.00
	1 odrasla osoba, 8 dece	175.00	156.00	236.00	204.00
	10 të rritur	143.00	195.00	195.00	330.00
	9 të rritur, 1 dete	148.00	192.00	202.00	318.00
	8 odrasle osobe, 2 dece	153.00	189.00	209.00	306.00
	7 odrasle osobe, 3 dece	158.00	186.00	216.00	294.00
10	6 odrasle osobe, 4 dece	163.00	183.00	223.00	282.00
	5 odrasle osobe, 5 dece	168.00	180.00	230.00	270.00
	4 odrasle osobe, 6 dece	173.00	177.00	237.00	258.00
	3 odrasle osobe, 7 dece	178.00	174.00	244.00	246.00
	2 odrasle osobe, 8 dece	183.00	171.00	251.00	234.00
	1 odrasla osoba, 9 dece	188.00	168.00	258.00	222.00
	11 odrasle osobe	150.00	210.00	210.00	360.00

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

	10 odrasle osobe, 1 dete	155.00	207.00	217.00	348.00
	9 odrasle osobe, 2 dece	160.00	204.00	224.00	336.00
	8 odrasle osobe, 3 dece	165.00	201.00	231.00	324.00
	7 odrasle osobe, 4 dece	170.00	198.00	238.00	312.00
11	6 odrasle osobe, 5 dece	175.00	195.00	245.00	300.00
	5 odrasle osobe, 6 dece	180.00	192.00	252.00	288.00
	4 odrasle osobe, 7 dece	185.00	189.00	259.00	276.00
	3 odrasle osobe, 8 dece	190.00	186.00	266.00	264.00
	2 odrasle osobe, 9 dece	195.00	183.00	273.00	252.00
	1 odrasla osoba, 10 dece	200.00	180.00	280.00	240.00
	12 odrasle osobe	158.00	225.00	225.00	390.00
	11 odrasle osobe, 1 dete	163.00	222.00	232.00	378.00
	10 odrasle osobe, 2 dece	168.00	219.00	239.00	366.00
	9 odrasle osobe, 3 dece	173.00	216.00	246.00	354.00
	8 odrasle osobe, 4 dece	178.00	213.00	253.00	342.00
12	7 odrasle osobe, 5 dece	183.00	210.00	260.00	330.00
	6 odrasle osobe, 6 dece	188.00	207.00	267.00	318.00
	5 odrasle osobe, 7 dece	193.00	204.00	274.00	306.00
	4 odrasle osobe, 8 dece	198.00	201.00	281.00	294.00
	3 odrasle osobe, 9 dece	203.00	198.00	288.00	282.00
	2 odrasle osobe, 10 dece	208.00	195.00	295.00	270.00
	1 odrasla osoba, 11 dece	213.00	192.00	302.00	258.00
	13 odrasle osobe	165.00	240.00	240.00	420.00
	12 odrasle osobe, 1 dete	170.00	237.00	247.00	408.00
	11 odrasle osobe, 2 dece	175.00	234.00	254.00	396.00
	10 odrasle osobe, 3 dece	180.00	231.00	261.00	384.00
	9 odrasle osobe, 4 dece	185.00	228.00	268.00	372.00
	8 odrasle osobe, 5 dece	190.00	225.00	275.00	360.00

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

13	7 odrasle osobe, 6 dece	195.00	222.00	282.00	348.00
	6 odrasle osobe, 7 dece	200.00	219.00	289.00	336.00
	5 odrasle osobe, 8 dece	205.00	216.00	296.00	324.00
	4 odrasle osobe, 9 dece	210.00	213.00	303.00	312.00
	3 odrasle osobe, 10 dece	215.00	210.00	310.00	300.00
	2 odrasle osobe, 11 dece	220.00	207.00	317.00	288.00
	1 odrasla osoba, 12 dece	225.00	204.00	324.00	276.00
	14 odrasle osobe	173.00	255.00	255.00	450.00
	13 odrasle osobe, 1 dete	178.00	252.00	262.00	438.00
	12 odrasle osobe, 2 dece	183.00	249.00	269.00	426.00
	11 odrasle osobe, 3 dece	188.00	246.00	276.00	414.00
	10 odrasle osobe, 4 dece	193.00	243.00	283.00	402.00
14	9 odrasle osobe, 5 dece	198.00	240.00	290.00	390.00
	8 odrasle osobe, 6 dece	203.00	237.00	297.00	378.00
	7 odrasle osobe, 7 dece	208.00	234.00	304.00	366.00
	6 odrasle osobe, 8 dece	213.00	231.00	311.00	354.00
	5 odrasle osobe, 9 dece	218.00	228.00	318.00	342.00
	4 odrasle osobe, 10 dece	223.00	225.00	325.00	330.00
	3 odrasle osobe, 11 dece	228.00	222.00	342.00	318.00
	2 odrasle osobe, 12 dece	233.00	219.00	349.00	306.00
	1 odrasla osoba, 13 dece	238.00	216.00	356.00	294.00
	15 odrasle osobe	180.00	270.00	270.00	480.00
	14 odrasle osobe, 1 dete	185.00	267.00	277.00	468.00
	13 odrasle osobe, 2 dece	190.00	264.00	284.00	456.00
	12 odrasle osobe, 3 dece	195.00	261.00	291.00	444.00
	11 odrasle osobe, 4 dece	200.00	258.00	298.00	432.00
	10 odrasle osobe, 5 dece	205.00	255.00	305.00	420.00
	9 odrasle osobe, 6 dece	210.00	252.00	312.00	408.00

Koncept dokumenta o šemi socijalne pomoći

15	8 odrasle osobe, 7 dece	215.00	249.00	319.00	396.00
	7 odrasle osobe, 8 dece	220.00	246.00	326.00	384.00
	6 odrasle osobe, 9 dece	225.00	243.00	333.00	372.00
	5 odrasle osobe, 10 dece	230.00	240.00	340.00	360.00
	4 odrasle osobe, 11 dece	235.00	237.00	347.00	348.00
	3 odrasle osobe, 12 dece	240.00	234.00	354.00	336.00
	2 odrasle osobe, 13 dece	245.00	231.00	361.00	324.00
	1 odrasla osoba, 14 dece	250.00	228.00	368.00	312.00

Izvor: Administrativni podaci iz MRSZ i proračuni Svetske banke za svrhu ovog KD-a.

Kutija A 1 Dobre prakse evropskih integracija javnih službi za integraciju dugotrajno nezaposlenih (DTN)

Službe za zapošljavanje i savetovanje

- **Profiliranje i segmentacija.** Neke javne službe za zapošljavanje (JSZ) koriste dubinske sisteme profiliranja kako bi što brže identifikovali one koji su izloženi riziku od DTN i segmentirali kupce u kategorije podrške ili razlikovali između „standardnog“ i „podrške“. Upravljanje slučajem¹. Detaljni alati za profilisanje takođe mogu podržati razvoj akcionih planova u slučaju složenih ličnih situacija.
- **Individualizacija i „fokusanje na osobu“.** Sve veći broj službi za zapošljavanje nudi pojačano upravljanje teškim slučajevima (npr. Nemačka, Letonija). Odgovorni savetnici za pojedince na većoj udaljenosti od tržišta rada mogu imati niže radno opterećenje od opštih savetnika (npr. U Francuskoj ili Nemačkoj) kako bi obezbedili češće sastanke i intenzivnu podršku njihovih klijenata. Javne službe za zapošljavanje imaju za cilj da osobama koje traže posao imaju ličnog savetnika, koji omogućava izgradnju poverenja i međusobne saradnje.
- **Prvo treba rešiti motivaciona i lična pitanja DTN-a.** Savetovanje i mentorstvo mogu doneti promene, posebno onima kojima nedostaju potrebna lična ponašanja i socijalne veštine. U nekim zemljama (npr. Bugarska) timski rad je bio uspešan u postizanju takvih motivacijskih rezultata. Čak i postizanje postepene integracije na tržište rada na „dobro definisanom putu“ zahteva podršku tokom dužih perioda. Neke službe za zapošljavanje zapošljavaju psihologe, posebno obučene savetnike, trenere (npr. u Estoniji) ili mentore određenog etničkog porekla (npr. u Bugarskoj) kako bi zadovoljili specifične potrebe „teških“ klijenata.

Aktivne mere

- **Korak po korak.** Dalje od tržišta rada, DTN-e sa daljoj udaljenosti od tržišta rada zahteva se korak po korak, počev od unapređenja životnih veština ili osnovnih veština i mentoriranja do radnog života, praćenim radom orijentiranim usavršavanjem, na random mestu, stručnim usavršavanjem i pomoć u traženju posla.
- **Mešavina/kombinacija mera.** Aktivne mere za nefavorizovane grupe su efikasnije ako centar za rad ima bliske kontakte sa poslodavcima i može razviti međusobno poverenje. Većina javnih službi za zapošljavanje oslanja se na podsticaje za poslodavce da angažuju DTN, poput subvencija za plaće, nagrade za zapošljavanje DTN-a i/ili subvencija za troškove obuke. Javni radovi mogu da budu efikasni u nefavorizovanim regionima u kojima su radna mesta oskudna.

Aranžmani realizacije

Mnoge službe za zapošljavanje se oslanjaju na pružanje usluga u partnerstvu sa ugovorenim pružaocima usluga ili drugim specijalizovanim pružaocima usluga.

- **Partnerstva sa poslodavcima.** Prevazilaženje predrasuda o zapošljavanju DTN-a je izazov koji se može prevazići kroz partnerstvo sa poslodavcima radi podizanja svesti i podsticanja da pruže mogućnosti zapošljavanja za DTN-e. Neki JSZ trenutno imaju namenske usluge za poslodavce ili specijalizovane savetnike koji rade sa trenutnim poslodavcima, ali njihova uloga nije ograničena na promociju DTN-a u radu, pošto oni rade i sa drugim klijentima.
- **Koordinacija.** Opštine, omladinske usluge, porodične usluge i druge socijalne usluge su zajednički partneri pružalaca usluga zapošljavanja kada rade na podršci DTN-ima. Neke javne službe za zapošljavanje održavaju redovne sastanke sa lokalnim zainteresovanim stranama i razvijaju koordinirane programe za integraciju tržišta rada i pružanje usluga.
- **Preporuka i podugovaranje.** Javna služba za zapošljavanje može da koristi usluge različitih partnera, pozivajući se na DTN-e (npr. socijalne ili zdravstvene usluge) ili ugovorne sporazume (npr. pružaoci obrazovanja i obuke, specijalizovani NVO-i sa specifičnim izazovima).

Izvor: Svetska banka, 2019., str. 64, preuzeto od Evropske komisije (2014).

Kutija A 2 Iskustvo Portugala i Čilea sa ciljanim aktivacijskim merama za „teže za zapošljavanje“ primalaca socijalne pomoći

Portugalija: ugovori o integraciji, višesektorski i međudisciplinarni pristupi aktiviranju na individualan nivou, porodičnom i zajedničkom intervencijom, domaćinstva i zajednice

Portugalija operira minimalnim koristima od socijalne integracije (*Rendimento social de inserção*, RSI) sa dve dopunske dimenzije: (i) novčana korist i (ii) program socijalne integracije i inkluzije. Da bi primio korist, podnosilac zahteva se mora registrovati kao tražilac posla i da prihvati obaveze koje proizilaze iz ugovora o integraciji, a čije obaveze utiču i na članove domaćinstva. Primarni primer je lokalni model Okružnog centra za socijalno osiguranje u Lisabonu, koji sprovodi projekat socijalnog nadziranja i praćenja 200 socijalno ugroženih porodica koje primaju RSI. Centar je kombinirao napore različitih institucija u akcionom planu socijalnog praćenja i stvorio multidisciplinarni tim za sprovođenje socijalne dijagnostike ugroženih porodica, upravljanje njihovim procesom integracije, pripremu integracionih planova i podršku integraciji na nivou pojedinca, domaćinstva i zajednice. U oblasti integracije na tržištu rada, projekat pruža grupna savetovanja o tehnikama traženja posla, pripremu intervjua, samoprocenu nedostatka veština i veština na tržištu rada i pripremu podizanja samoprocene.

Chile Solidario: Međusektorski model upravljanja; novčana socijalna pomoć zagarantovana tokom aktivacije

Chile Solidario i Kilit (CHS) je model upravljanja/ koordinacioni mehanizam za pružanje usluga za pomoć porodicama u krajnjem siromaštvu da prebrode socijalne i ekonomske teškoće, koji ima četiri ključna svojstva: (i) pristupačnost - institucionalni aranžmani koji olakšavaju pristup korisnika u sistemu (jedinstvena ulazna tačka); (ii) kvalitet - kontinuirano prilagođavanje sadržaja socijalnih usluga, koristi i usluga; (iii) potrebno vreme - mehanizmi za obezbeđivanje efikasnosti institucija u ispunjavanju zahteva korisnika; i (iv) lokalna mreža - institucionalna mreža pri korisnika. CHS garantuje socijalnu zaštitu siromašnim porodicama na 5 godina, što uključuje 24-mesečnu zaštitu i 36-mesečni grant za izlazak. Period granta zaštite fokusiran je na psiho-socijalnu podršku i direktno pružanje usluga porodicama, porodično savetovanje i povezivanje označene porodice za socijalne usluge. Faza granta za izlazak fokusiran je na zagarantovane koristi i socijalne usluge (zdravstvo, porodična dinamika, obrazovanje, stanovanje, podrška prihoda i zapošljavanje). Dimenzija zapošljavanja granta za izlazak uključuje registraciju u lokalnoj službi zapošljavanja i preferencijalni pristup uslugama brige o deci, programima zapošljavanja, samozapošljavanju i zapošljivosti. Procene šema pokazuju da ima pozitivan uticaj na zaposlenost: (i) postoji veća verovatnoća da će učesnici CHS biti uključeni u programe rada i obuke; (ii) ruralna domaćinstva postižu značajne koristi u zaposlenosti, ukupnim prihodima, prihoda od rada i status siromaštva; (iii) urbanistička domaćinstva ostvaruju dobit u radnim prihodima u novim domaćinstvima i u učešću žena na tržištu rada (drugi zaposleni).

Izvor: Svetska banka, 2019., str. 65, preuzeto od Instituto da Segurança (2016.) i Silva (2014.).